

Никита Сергеевич ХРУШЧЕВ Тошкентда

БУТЎН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗИ!

КИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

42-йил чиқиши № 35 (11.481).

11 февраль, пайшанба, 1960 йил.

Баҳоси 30 тийин.

Ўзбекистон Компартияси XV съездининг президиуми. Минбарда — КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ва СССР Министрлар-Советининг Раиси Н. С. ХРУШЧЕВ.

И. ДУШКИН ВА Б. ФОМИЧЕВ ФОТОС. («ТАТ» ФОТОХРОНИКАСИ).

Ўзбекистон меҳнаткашлари Н. С. ХРУШЧЕВНИ САМИМИЙ КУТИБ ОЛДИЛАР.

10 февраль куни республика меҳнаткашлари учун гоёт шодона кун бўлди. Ўзбекистон Компартиясининг XV съезди ўз ишнини бошлаган чоғда, Никита Сергеевич Хрущев Индонезияга бориш йўлида республика пойтахти Тошкентда тўхтаб ўтди деган қувончли хабар бутун шаҳарга тарқалди.

Республика пойтахтининг минг-минглаб меҳнаткашлари жонажон Коммунистик партияга ва унинг жанговар штаби — содиқ ленинчи Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги Марказий Комитетига чексиз муҳаббат ва салоқат туйғуларини изҳор қилмоқ учун кўчаларга чиқди.

Аэровокзал биноси чиройли қилиб безатилган. Унинг пештоғига КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоларининг катта портретлари қўйилган. ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг давлат байроқлари баланд кўтарилган.

Тўшдан кейин Ўзбекистон Компартияси XV съездининг делегатлари, шаҳардаги саноат корхоналари, муассасалари ва ўқув юрталари коллективларининг, республика шаҳар ва қишлоқларининг жуда кўп вакиллари аэропортга тўнади.

Кутиб олувчилар орасида М. А. Абдураззоқов, О. А. Алимов, Г. А. Габриельянц, Р. Ф. Гуломов, Т. Қамбаров, Е. С. Насриддинова, З. Р. Раҳимов, Ш. Р. Рашидов, Ф. Е. Титов, А. Н. Рудин, Тожикистон ССР Министрлар Советининг раиси Н. Додхудоев, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Тожикистон ССР Ленинobod области партия комитетининг биринчи секретари Х. Иброҳимов, СССР Олий Совети ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари, республика министрлари, матбуот вакиллари бор эди.

Ўртоқ Н. С. Хрущев тўшган ҳаво лайнери «ИЛ-18» бедайлган вақтда аэродром устида пайдо бўлди. Бир неча минут ўтиши билан самолёт аэровокзал биносига томон бурилади. Никита Сергеевич Хрущев самолётдан чиққач, тўпланганларни кўл силиб табриклайди. Гулдурас қарсақлар бошланади. Пионерлар азия меҳмонга ва унинг ҳамроҳларига гулдасталар тақдим этадилар.

Никита Сергеевич Хрущев республиканинг раҳбар партия ва совет ходимлари билан дўстона саломлашиб кўришади.

Н. С. ХРУШЧЕВ Москвадан жўнаб кетди

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрущев Индонезия Республикаси президенти ва бош министри Сукарнонинг таклифига биноан, 10 февраль эрта билан «ИЛ-18» самолётида Москвадан Индонезияга жўнаб кетди.

Внуково аэродромда ўртоқ Н. С. Хрущевни Партия ва Ҳукумат раҳ-

барлари, Москва меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари, чет эл дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари, совет ва чет эл мухбирлари узашиб қолдилар.

Аэродромда тўпланган кишилар ўртоқ Н. С. Хрущевни ва унинг ҳамроҳларини оқ йўл тилаб, самимиي узашиб қолдилар. (ТАСС).

Никита Сергеевич Хрущев Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов билан бирга оқ йўл машинага чиқди ва шаҳар томон йўлга олади. Бутун йўл давомида минг-минглаб кишилар уни қизгин табриклаб кутиб оладилар. Табрик хитоблари, қарсақ садолари янграйди. Тошкент меҳнаткашлари чин қаб-ларидан Никита Сергеевичга сўхат-саломатлик ва узоқ умр тилайдилар, унинг сиймосида жона-жон партияни табриклайдилар. (ЎзТАГ).

Меҳнаткашларнинг аэродромда ҳозир бўлган жуда кўп вакиллари Никита Сергеевич Хрущевнинг сўзини гулдурас қарсақлар билан кутиб оладилар.

Никита Сергеевич Хрущев Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов билан бирга оқ йўл машинага чиқди ва шаҳар томон йўлга олади. Бутун йўл давомида минг-минглаб кишилар уни қизгин табриклаб кутиб оладилар. Табрик хитоблари, қарсақ садолари янграйди. Тошкент меҳнаткашлари чин қаб-ларидан Никита Сергеевичга сўхат-саломатлик ва узоқ умр тилайдилар, унинг сиймосида жона-жон партияни табриклайдилар. (ЎзТАГ).

Аэродромда тўпланган кишилар ўртоқ Н. С. Хрущевни ва унинг ҳамроҳларини оқ йўл тилаб, самимиي узашиб қолдилар. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING XV СЪЕЗДИ

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XV съезди ўз ишнини бошлади.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг бундан олдинги наъбатдаги съезидан кейин тўрт йил ўтди. Булар буюк ишлар амалга оширилган, республика коммунистлари ва барча меҳнаткашлари партия XX ва XXI съездларининг, КПСС Марказий Комитетининг тарихий пленумларининг тарихий қарорларини, Совет мамлакатининг порлоқ коммунистик келажак сари жадаллик билан бориш йўлларини белгилаб берган бу қарорларни амалга ошириш учун фидокорона кураш олиб борган йиллар бўлди.

Барча қардош иттифоқи республикаларнинг меҳнаткашлари каби

Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам экономика ва маданиятни ривожлантиришда буюк муваффақиятларга эришдилар ҳамда янги куч ва ижодий гайрат билан тўлиб тошган ҳолда улуғ етти йилликнинг иккинчи йилгига қадам қўйдилар.

Эрталаб соат ўн, Ўзбекистон съездларининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XV съездини очиб деб эълон қилди. Тошкент, Самарқанд ва Фарғона областларининг делегатлари номидан сўзга чиққан Тошкент области партия комитетининг биринчи секретари Р. Ф. Гуломовнинг таклифига мувофиқ, съезд президиуми сайланди.

Съезд президиуми

Абдуллаева С.
Абдуллаев З. А.
Абдураззоқов М.
Абдуллаев Х. М.
Азимов С.
Азимов А.
Алиқуллов Х.
Алимов О.
Омонова Б. Ф.
Ахмадалиева Э.
Балимонов Ж.
Бизов А. П.
Билбас В. А.
Бродова А. И.
Габриельянц Г. А.
Ганиев Х.
Гуломов Р.
Дехқонов М.
Жалолов М.
Жўраев А.
Дўсова А.
Зокиров К. З.
Злоров П. А.
Зиёдуллаев С.
Иброҳимов К. Р.
Иброҳимов М.

Иброҳимов С.
Иголкина Г. А.
Имомова Х.
Эрматов Х.
Эшонтураева С.
Қодиров А. М.
Қамбаров Т.
Қамбаров Т.
Қаримов Н.
Қаюмов П.
Қаримова Т. Р.
Ким Пен Ха.
Ковалёва М. А.
Қурбонов Р. К.
Маърупов Х. А.
Мальцев Е. Е.
Мартинов П. В.
Махмудов А.
Махмудов Н.
Муртазоев Қ.
Набиев И.
Насриддинова Е. С.
Насринов К.
(Яшин)
Нуриддинов С.
Объедков Г. К.

Парамошкин И. М.
Пирматов У.
Ражабова С.
Рашидов Ш. Р.
Раҳимовбоёва З.
Раҳмонов М.
Ризаев А.
Рудин А. Н.
Солиев Ш.
Сонибев Х.
Санакулов З.
Сулоноҳжаев А.
Тоиров А.
Титов Ф. Е.
Тўраев А.
Турсунқулов Х.
Умарова С.
Умурзоков М.
Уқубов К.
Федюнинский И. И.
Ҳайдаров А.
Ҳакимов О.
Хоназаров Ж.
Шаринов К.
Юнусов Ф.

Съезд секретариати

Абдуллаев У.
Акрамов А.
Охунжонов Б. А.
Ашуров И.
Буреев А. П.
Жалилов Т. А.
Илҳомова Ж.

Қаландаров Н. Х.
Каймаков П. В.
Мавлонов И.
Мирқосимов М. Ш.
Мусахонава Х. Р.
Набиев М.
Нишонов Р.

Рўзметов Қ.
Сапаров У.
Сапожникова А. М.
Хўжаев Ж.
Худойбердиев Н. Ж.
Шиликовский П. С.
Экубов Н.

Редакцион комиссия

Акрамов И. А.
Жалилов Х. М.
Коржавин Б. Д.
Қурбонов М. Ю.

Муродхўжаев В. М.
Нажимов Ф.
Намозов Ж.
Нурматов А.

Олейников Г. М.
Раҳимов И. А.
Соқиев О.
Соатов Р.

Ўзбекистон меҳнаткашлари Никита Сергеевич ХРУШЧЕВНИ беҳад қувонч билан кутиб олдилар.

Никита Сергеевич ХРУШЧЕВ Ўзбекистон Компартиясининг XV съезди ишида қатнашди.

Ўртоқ ХРУШЧЕВ республикаимиз меҳнаткашларини самимий табриклади ва еттийиллик режаларини бажаришда уларга муваффақиятлар тилади.

Сахиббоев Р.
Стрельцов И. В.
Султонов Г.

Ҳакимов А. Х.
Черник С. С.
Шарков М. А.

Йўлдошев М. Ю.
Йўлдошев З. С.
Юнусов Х. Ю.

Андижон ва Бухоро областларининг делегатлари номидан сўзга Р. Қ. Қурбоновнинг таклифига би-чққан Андижон области партия

комитетининг биринчи секретари ноан Мандат комиссияси сайланди.

Мандат комиссияси

Авазматов К.
Антонов В. Ф.
Бозоров И. В.
Бозоров И. Б.
Бурмистров И. П.
Веселов С. М.
Везьялов А. З.
Қабулов А.
Қодиров Э.

Камолов С.
Каримов К.
Муродов Н. М.
Муҳамедов С.
Нусратов С. Н.
Пономарев А. С.
Праесс Ф. М.
Рўзметова Г.
Савин И. М.

Содиқов Т.
Содиқова В. С.
Саркисов А. А.
Саримсоқов А.
Скоробогатов Г. И.
Толипов М. А.
Ҳақбердиев М.
Хўжаев А.
Йўлдошева М. Ю.

Сўғра съездининг кун тартиби тасдиқланади.

Съезднинг кун тартиби

1. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисоботи. Докладчи Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов.

2. Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг ҳисоботи. Докладчи Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг раисининг ўринбосари И. М. Парамошкин.

3. Ўзбекистон Компартияси марказий органларининг:

а) Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг;
б) Ўзбекистон КП Ревизия комиссиясининг сайлаш.

Съезд ўз ишнинг регламентини тасдиқлайди.

Раислик қилувчи — Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг иккинчи секретари Ф. Е. Титов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот доклади учун Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовга сўз беради.

Сўғра, Ўзбекистон Коммунистик партияси Ревизия комиссияси раисининг ўринбосари И. М. Парамошкин Ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини қилди.

Ҳисобот докладлари юзасидан музокараб бoшланди. Эрталабки мажлисда Тошкент области партия комитетининг биринчи секретари Р. Ф. Гуломов ва Фарғона шаҳридаги 8-қўшниқдаги партия бўлими раиси В. А. Простанов сўзга чиқдилар.

Съезд Арманистон Коммунистик партиясининг 10 февралда очилган XXI съезди номига табрик телеграммаси қабул қилди.

Мажлисда Тожикистон Компартияси Марказий Комитетидан, саноат корхоналари, қурилишлар ва колхозларнинг коллективларидан Ўзбекистон Компартияси XV съезди номига келган табрикномалар ўқиб эшиттирилди.

Ўзбекистон Компартияси XV съездининг кечки мажлиси ажойиб воқеа билан ниҳонланди.

Визия комиссияси раисининг ўринбосари И. М. Парамошкин.

3. Ўзбекистон Компартияси марказий органларининг:

а) Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг;
б) Ўзбекистон КП Ревизия комиссиясининг сайлаш.

Съезд ўз ишнинг регламентини тасдиқлайди.

Раислик қилувчи — Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг иккинчи секретари Ф. Е. Титов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот доклади учун Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидовга сўз беради.

Сўғра, Ўзбекистон Коммунистик партияси Ревизия комиссияси раисининг ўринбосари И. М. Парамошкин Ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини қилди.

Ҳисобот докладлари юзасидан музокараб бoшланди. Эрталабки мажлисда Тошкент области партия комитетининг биринчи секретари Р. Ф. Гуломов ва Фарғона шаҳридаги 8-қўшниқдаги партия бўлими раиси В. А. Простанов сўзга чиқдилар.

Мажлисда Тожикистон Компартияси Марказий Комитетидан, саноат корхоналари, қурилишлар ва колхозларнинг коллективларидан Ўзбекистон Компартияси XV съезди номига келган табрикномалар ўқиб эшиттирилди.

Ўзбекистон Компартияси XV съездининг кечки мажлиси ажойиб воқеа билан ниҳонланди.

Ўзбекистон Компартияси XV съездининг кечки мажлиси ажойиб воқеа билан ниҳонланди.

нистик партияимизнинг дово ленинчи Марказий Комитети ва Никита Сергеевич Хрущев бопчилигидаги жонажон Совет Ҳукумати!

Залда гулдурас қарсақлар яна янграйди. Ҳамма ўрнидан туриб азия меҳмонини самимиي табриклайди.

Съезд Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини ва Ревизия комиссиясининг докладини муҳокама қилишни давом эттиради.

Самарқанд области, Самарқанд районидagi 1-совхознинг коллективларидан И. Султонов, Ўрта Осиё машина-синаш станцияси комплекси бригадасининг бошлиғи В. Топио, Андижон области партия комитетининг биринчи секретари Р. Қурбонов, «Ташсесламаш» заводи запас қисмлар цехининг бригада бошлиғи В. В. Деметтьева сўзга чиқадилар.

Сўзга чиққан Ўртоқлар Ўзбекистондаги барча меҳнаткашларнинг фикр ва туйғуларини изҳор қилиб, азия Никита Сергеевич Хрущевга Индонезия, Индонезия, Бирма ва Афғонистонга яхши ният билан қилаётган сафарига оқ йўл ва катта муваффақиятларга эришувини чин қўнғилдан тилайдилар.

Делегатлар саноат корхоналари, колхоз ва совхозларнинг коллективларини етти йилликнинг биринчи йилида эришган катта муваффақиятлар тўғрисида, 1960 йилда олинган юксак мажбуриятлар ҳақида сўзлайдилар.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Ўртоқ Н. С. Хрущев Ўзбекистон Коммунистик партияси XV съезди делегатларини самимиي табриклади. Ўртоқ Хрущев Ўзбекистон коммунистларини ва республиканинг барча меҳнаткашларини буюк муваффақиятлар билан табриклади ҳамда уларнинг коммунизм таънафини йўлда ҳўжалик ва маданий қурилишда янги-янги галабаларга эришувларини тилади.

Ўртоқ Н. С. Хрущевнинг сўзи эътибор билан тингиланди ва бир неча марта давомли қарсақлар билан бўлиниб турди.

Ш. Р. Рашидов кечки мажлисини ётар экан, Никита Сергеевич Хрущевга унинг съезд ишида қатнашганлиги учун, берган маслаҳатлари учун съезд номидан самимиي ташаккур изҳор қилди.

Қадрлон Никита Сергеевич, — деди Ш. Р. Рашидов, — Сизни ишонтириб айтишга ижозат беринки, Совет Ўзбекистонининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети раҳбарлигида ўз социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар ва мамлакатимизда коммунистик жамият қуришдан иборат умумхалқ ишига муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XV съезди 11 февралда ўз ишнини давом эттиради. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING XV СЪЕЗДИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҲИСОБОТИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади

Ўртоқлар! Ҳисобот даври партияимизнинг тарихида, унинг коммунистик жамият қуриш йўлидаги кураши тарихида энг муҳим даврларнинг бири бўлди. Бу даврда кўп миллатли қудратли социалистик Ватанимизнинг экономикаси ва маданияти янада мавж уриб ўсди.

Коммунистик партия улуғ Ленин таълимотига таяниб, марксизм-ленинизмни янги тарихий шaroитларга татбиқан ижодий ривожлантириб, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш соҳасида жуда катта иқтисодий, сиёсий ва идеологик таъдирларни муваффақиятлар билан амалга оширмоқда. Партиянинг XX, XXI съездлари ва КПСС Марказий Комитетининг Пленумлари ана шу буюк ишда жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлди.

Партия билан халқнинг қудратли бирлиги, ишчилар синфи билан қолқочи деҳқонларнинг иттифоқи, Совет Иттифоқи халқларининг қардошларча дўстлиги янада кўпроқ мустаҳкамланди. Меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги тобора яхшиланмоқда, уларнинг маданий ва руҳий-сиёсий савияси ўсаялмоқда. Кенг халқ оmmasининг ижодий фаоллиги, ташаббуси ва ғайрати бекиноҳ ўсди.

Жаҳон миқёсида кучлар нисбати тубдан ўзгарди. СССРда социализм узил-кесил ва тўла-тўқис галаба қилди. Жаҳон социалистик системаси тобора мустаҳкамланмоқда. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг, бутун социалистик лагернинг фаоллиги ва илҳомли тинчликсевар ташқи сиёсати халқаро кескинлигини юмшатишга ва ер юзида мустаҳкам тинчлик учун курашни кучайтиришга олиб келмоқда. Турли социал-иқтисодий системалардаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш идеяси ер юзида тобора кўпроқ кишиларнинг қалбига эгалланмоқда.

Никита Сергеевич Хрущевнинг Америка Қўшма Штатларида қилган сафари, унинг Ўзбекистон билан Ўзбекистонга қилган нўрғун ва давлатларнинг ёшасига ҳамда батамом қуролсизланиш ярасидан Совет ҳукумати номидан таъдир этган кенг халқ халқаро кескинлигини юмшатиш учун жуда катта тарихий аҳамиятга эга бўлди. Барча қўшмаларнинг халқлари бу таъдир қилган маъқулликлар ва қўллаб-қувватлашлар. Бу таъдир миллионларча кишиларнинг қалбига олижаноб тинчликнинг татана қилишига умид ва ишончини оширди.

ССР Иттифоқи Олий Советининг тўртинчи сессиясида мамлакат Қўроли Кучларини ана ашқ қисқартириш тўғрисида қабул қилинган Қонун Ватанимизнинг тинчлик ишига қўшган таъдир бир жуда катта ҳиссаи бўлди. Совет мамлакатини ўз Қўроли Кучларини 1.200 минг киши миқдорига қисқартириш билан тинчлик тўғрисида, ишонининг бахт-саодати тўғрисида жуда катта ғамхўрлик қилаётганлигини ана бир марта яққол кўрсатмоқда.

Ер юзидagi оддий кишилар, кесажак авлод тинчлик ва умумий ҳафсизлик йўлида мардона кураш олиб бораётганликлари учун халқимиздан, шонли Коммунистик партиямиздан ва унинг Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитетидан абадий миннатдор бўлидилар. (Қарсақлар).

Бизнинг партиямиз Маркс—Энгельс—Лениннинг буюк интернационал таълимотига амал қилиб, ҳар қандай ниябдоғи ревизионистларга қарши, марксизм-ленинчи назарининг поклиги учун актив курашиб келди ва курашмоқда. Жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракати ҳар қачонгидан кўра кўпроқ мустаҳкамланди. Бу ҳаракат тобора янгидан-янги галабаларга эришмоқда. Коммунистлар-ленинчилар бутун прогрессив инсониятнинг ақд-нароқи ва виждонини, иззат-ҳурмати ва шон-шарафини ёрқин ифода этмоқдалар.

Ўртоқлар! Мамлакатимизнинг коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврга қадам қўйганлигидан далолат берган КПСС XXI съезди ҳозирги замоннинг энг буюк воқеаси бўлди.

Уган 1959 йил Ватанимизнинг тарихига партия ва халқнинг сўнмас шон-шуврати ва буюк галабаларининг ўчмас саҳифаси бўлиб ёзилди. Социалистик мусобақанинг бекиноҳ кенг авж олганини, етти йиллик плани мўддатидан илгари бажариш йўлидаги чинакам умумхалқ ҳаракати аjoyиб самаралар берди. Бир йил ичида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш планда кўрсатилган 7,7 процент ўрнатиш 11 процентдан зиёд кўпайди. Пландан ташқари қарийб 50 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Партия енгил ва озик-овқат саноатини тез ривожлантириш билан бир вақтда оғир индустрияни устун даражада юксалтиришдан иборат ленинчи йўлни оғимай амалга ошириб келмоқда. Бизнинг мамлакатимиз техникани тараққий эттириш йўлидан эр шонли ва дидиллик билан олга бормоқда.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг дош, пахта, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш соҳасида эришган галабалари партия ва халқни ҳақли суратда фахрлантирмоқда.

Моддий бойликлар ишлаб чиқариш соҳасида эришилган муваффақиятлар халқнинг турмуш даражасини узуксиз ошира бориш учун мустаҳкам асосдир. Давлатнинг социал страхование, пенсия, еттипендия, бепул ўқитиш ва бепул даволашга, жомоат хизматининг бошқа турларига 1959 йилда қилган харажатлари 230 миллиард сўмгача кўпайди. Меҳнаткашлар шайх ва ишчи посёлкаларида 2 миллион 200 мингдан кўпроқ шинам квартиралар ва қишлоқларда 850 мингга яқин уй-жой олдилар. Аҳолига саноат моллари, озик-овқат маҳсулотлари, маданий-маиший буюмлар сотиш анча кўпайди.

Социалистик индустрияни ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятларга эришайлик

Ўзбекистон партия ташкилоти партия XX ва XXI съездларининг ҳамда КПСС Марказий Комитети Пленумларининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб, ҳисобот даврида республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини таъин ҳам кўпроқ ривожлантириш, саноат ишлаб чиқаришининг узуксиз ўсишини таъминлади. Оғир индустрия тармоқлари айниқса тез суръатлар билан ривожланди.

Ҳисобот даврида қўлгана янги саноат корхоналари қурилди ва ишга тушурилди. Булар орасида Фарғона нефть тозалаш заводи, қаттиқ қотишмалар заводи, Ўрта Осиёдаги энг йирик Охантарон ГРЭСининг биринчи навбати, Фарғона 2-ТЭЦи, Хитро ГЭСи, Шарғун шотельнялари, Узун, Жуна, Жомбой, Янкабоб пахта заводалари, Денов ром заводи, Тошкент пиллакашлик фабрикаси ва бошқа йирик корхоналар бор. Ўзбекистон ва қардош Тожикистон меҳнаткашларининг биргаликда зўр ғайрат билан ишлашлари натижасида, «Халқаро дўстлиги» номи берилган йирик Қайроққум ГЭСи қурилди.

Кўп корхоналар реконструкция қилинди. 160 та янги ишлаб чиқариш пехи, шу жумладан, Самарқанддаги «Красный дегагель» заводида, «Ташавтомаш», «Таштекстильмаш» заводаларида, электр лампа, экскаватор, Қўқон суперфосфат заводида ва Чирчиқ электр қимё комбинатида катта деҳлар ишга тушурилди.

Оғир кўл меҳнатига барҳам бериш, юк ортиш-бўшатиш ишларини механизациялаш, айрим ишлаб чиқариш процессларини автоматлаш, прогрессив технологияни жорий қилиш, эскириб қолган машина, ускуналарни алмаштириш ва модернизация қилиш соҳасида кўп иш қилинди. Кейинги йили йил ичидаги республика саноатида янги техникани жорий қилиш соҳасида 300 дан кўпроқ катта таъдирлар амалга оширилди, янги машина ва асбобларнинг 68 йил вужудга келтирилди. КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорлари бу соҳада жуда катта роль ўйнади.

Бунинг натижасида саноат ялли маҳсулоти ҳажми 1959 йил-

1959 йил совет фани ва техникаси чинакам тантана қилган йили бўлди. Ўч совет ракетаси космосга учирилди, бу ракеталарнинг бири Қўшнинг йўлида бўлиб қолди, иккинчиси Совет Иттифоқи гербининг сурати туширилган вимпелни Ойга олиб чиқди, учинчиси эса Ойнинг орқа томони сирларини бутун дунёга очиб берди. Кўп ёшқилчи янги кучли ракеталар муваффақиятлар билан синовдан ўтказилди. Сув устида сузиб юрадиган атом двигатели қудратли «Ленин мўзбери» ишга туширилди.

Етти йилликнинг биринчи йилида халқнинг эришган жуда катта муваффақиятлари Совет Иттифонининг, бутун социалистик лагернинг иқтисодий куч-қудратини ва халқаро миқёсдаги обрўсини янада кўпроқ оширди.

Совет жамияти ҳаётида партияимиз ролининг таъин ҳам кучайтирилганлиги тўғрисида ана шу жаҳоншумул-тарихий муваффақиятларни қўлга кириштириш мумкин бўлди. Коммунистик партиянинг, КПСС Марказий Комитети ва унинг Президиумининг бутун фаолияти марксизм-ленинчи назарияни ижодий тарада татбиқ этиш ва ривожлантириш, омманинг таърифиасини ҳар томонлама ҳисоба олиш, коммунизм қурилишидаги асосий вазифаларни белгилаи билиш ва меҳнаткашларни ана шу вазифаларни муваффақиятлар бажаришга сафарбар қила билишининг аjoyиб намунасидир.

Партияимиз шахсга сизиниш оқибатларини бартараф қилди ва бу билан халқнинг ижодий фаоллигини, омманинг ташаббуси ва ғайратини ривожлантириш учун, совет демократиясини янада кескинлигини учун кенг имконият очиб берди. Мамлакатимизда Коммунистик қурилишга ҳалақит беришга уринган антипартияни, нифоқчи группани тор-мор келтириш соҳасида КПСС Марказий Комитети кўрган таъдирлар тўғрисида ўз вақтида қўрилган таъдирлар ақаллигини турмуш тамомлига исбот қилди.

КПСС Марказий Комитети ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрущевнинг ташаббуси билан саноат ва қурилиш бошқаринини қайтадан қуриш, қимё саноатини жадал суръатлар билан ривожлантириш, машина-трактор станцияларини қайтадан ташкил этиш ва қолқоз тузумини янада ривожлантириш, мактабнинг турмуш билан боғланшини мустаҳкамлаш, техника тараққийини тезлаштириш соҳасида тарихий, чинакам революцион таъдирлар амалга оширилди.

Барча иттифоқчи республикаларнинг экономикаси ва маданиятини ялнаттиш тўғрисида доим ғамхўрлик қилинаётганлиги, хўжалик ва маданий қурилишда уларнинг ҳуқуқлари анча кенгайтирилганлиги партияимиз ленинчи миллий сиёсатини оғимай амалга ошираётганлигини ёрқин исбот этувчи далиллардир.

Барча партия ташкилотлари, барча ҳадларимиз масалаларини партия, давлат нуқтаи назаридан ҳал эта билишни, оддини қурилиш, қийинчиликлар, эскилик ва консерватизмни дадил ва мардона бартараф қила билишни, ҳар бир ишда ва ҳақиқатда халқ билан бирга бўлишни ленинчи Марказий Комитетдан, шахсан ўртоқ Н. С. Хрущевдан ўрганимоқдалар.

Ўртоқлар! Барча совет халқлари, шу жумладан, Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг меҳнаткашлари ҳам ҳақ-маронона меҳнат қилиб, мамлакатимизнинг коммунизм учун олиб бораётган курашида эришилган буюк муваффақиятларга ўз хиссаларини қўшилди.

Ўзбекистон партия ташкилоти ленинизмнинг улуғ байроғига фидокорона содиқ бўлган, пролетар интернационалини руҳида, халқларнинг бузимас қардошларча дўстлиги руҳида тарбияланган жуда кўп партия, совет, хўжалик, касба союз ва комсомол ҳодимларини, яхши ташкилотчиларни, омманинг чинакам етакчиларини тарбиялаб етиштирди ва уларга таъини, хўжалик-сиёсий вазифаларни муваффақиятлар билан амалга ошириш учун курашда халқ оmmasининг қудратли ижодий ғайратига бошчилиқ қила олди.

Етти йиллик биринчи йилининг ажулари бизни айниқса қувонтирди. Саноатда ялли маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик плани мўддатидан илгари бажарилиди. Мамлакат пахтакорларинининг шонли галабасини зўр мамнуният туйғулар билан кўтиб олди. Партияимизнинг Марказий Комитети ва Совет ҳукумати ўз тарафига Ўзбекистон меҳнаткашларини эришилган муваффақиятлар билан қизгин қўллашлар. Республика партия ташкилотининг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги фаолиятига КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида ижобий баҳо берилди.

Совет халқи етти йилликнинг иккинчи йили — 1960 йилга Коммунизм қурилишини кенг авж олдиришининг улуғвор истибқобларидан илҳомланган, ижодий куч ва меҳнат ғайратига тўлиб тошган ҳолда қадим қўйди. Мамлакатимизнинг ҳамма қисмида социалистик мусобақа янада зўр куч билан ривожланиб бормоқда, етти йиллик плани мўддатидан илгари бажариш учун оширилган социалистик мажбуриятлар олинмоқда.

Совет ижтимоий ва давлат тузумида мисли кўрилмаган тез суръатлар билан олга бормоқ учун бутун шарт-шароит мавжуддир. Бизнинг кучимиз, резервларимиз битмас-туганмасдир. Шонли коммунистик партия ва унинг жанговар штаби — ўртоқ Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитет халқимизни коммунизм учун курашда янгидан-янги галабалар сари бошлаб бормоқда. (Давоми қарсақлар).

Ўртоқлар, Ўзбекистон Коммунистик партияси ва унинг Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги фаолияти тўғрисида сўзлаб беришга ва республика партия ташкилотининг энг муҳим вазифаларига тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

1955 йилдаги нисбатан 30 процент кўпайди, оғир индустрия маҳсулоти эса 77 процент ортди.

Ҳисобот даврида республикамиз пландан ташқари 95 миллион тонна сўмлик маҳсулот берди. Пландан ташқари 190 минг тонна нефть, 140 минг тонна кўмир чиқарилиди, 160 миллион киловатт-соат электр қуввати, 19 миллион метрдан кўпроқ йил газлама ва шойи газлама, 1 миллион 700 минг жуфт чарм пой-афзал, 26 минг тонна ўсимлик ёғи ва бошқа кўп маҳсулотлар ишлаб чиқарилиди.

Микдор жиҳатидангина эмас, балки сифат жиҳатидан ҳам жуда катта ўзгариш ясади.

Саноат ишларини техника-иқтисодий кўрсаткичлари анча яхшиланди. Меҳнат унумдорлиги 16 процент кўпайди. Шу билан бирга меҳнат унумдорлигининг иш ҳақида нисбатан тез суръатлар билан ўсиши таъминланди. Маҳсулот таннархини камайтириш ҳисобига бир миллиард сўмдан кўпроқ маблаг тежалди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аввалги съездларнинг қарорларини бажариб, саноати илгари суёт ривожланган Бухоро, Сурхондарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССР саноатини юксалтириш чораларини кўрди.

Совет Иттифоқидаги энг йирик нефть-газ конларидан бири— Бухоро — Ҳева нефть-газ конининг очилиши натижасида Бухоро областининг саноатини тез юксалтиришга асос солинди.

Бухоро газни область ва республика миқёсидагина эмас балки бутун мамлакатимиз учун ҳам катта аҳамиятга эгадир. Пахта, пилла, қорақўл тери ва пахтачилик машиналари билан бир қаторда газимиз ҳам мамлакатдаги бошқа иқтисодий раёнлар билан алоқа боғланшининг энг муҳим воситаси бўлиб қолмоқда ва Совет Иттифонининг халқ хўжалигини ривожлантиришга Ўзбекистон қўшаётган катта ҳисса бўлиб қолмоқда. Табиий газ базасида саноатининг янги тармоқлари вужудга келтирилмоқда.

Бухоро, Когон, Каттақўрғон, Самарқандга газ келди. Энди-

ликда Тошкент областида газопровод қурилиши тез суръатлар билан олиб боришмоқда.

Республика областларида энергетика саноати айниқса кенг ривожланди. Кейинги уч йил ичида умуман республикада электр қуввати ҳосил қилиш 20 процент ортган бўлса, Бухоро областида 33 процент, Хоразм областида 84 процент, Сурхондарё областида 93 процент ва Қорақалпоғистон АССРда 43 процент ортди. Тахминот ГРЭСининг биринчи навбати бу йил ишга тушурилди. Бу ГРЭСининг қурилиши Қорақалпоғистон иқтисодий-маъмурий райони ва қардош Туркменистоннинг Тошоваз областини марказлаштирган тартибда электр қуввати билан таъминлашга замин яратди. Навоий ГРЭСи қурилиши қизитиб юборилди.

Республика саноати 1959 йилда катта муваффақиятларга эришди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш йиллик планини мўддатидан илгари, 18 декабрда бажарди ва пландан ташқари 95 миллион тонна сўмлик маҳсулот берди. Барча Халқ хўжалиги кенгашлари ўларнинг социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Ялли маҳсулот ишлаб чиқариш 1958 йилдагидан 9 процент ортди. Меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулотининг таннархини камайтириш топшириқлари ошириб бажарилиди.

Янги шaroитдаги ишлар саноати бошқаришни қайта қуриш ва иттифоқчи республикаларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш соҳасида Марказий Комитет амалга оширган таъдирлар жуда тўғрисида ўз вақтида қўрилган таъдирлар ақаллигини яққол кўрсатди. Партия ва совет ташкилотлари, Халқ хўжалиги кенгашлари ишлаб чиқариш масалаларини конкрет ва оператив ҳал қила бошладилар, ички резервлардан яхшироқ фойдаланишга киришдилар. Шунинг айтиш қийоа қилдик, халқ хўжалиги кенгашларини ташкил этишдан аввалги икки ярим йил ичида республикада саноат ишлаб чиқариши ҳажми 8 миллиард сўм ортган бўлса, ундан кейинги икки ярим йил мобайнида қарийб 10 миллиард сўм кўпайди.

Партия XXI съездининг ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорлари социалистик мусобақани роқат кучайтириб юборди. Меҳнатни ташкил этишининг янги формалари вужудга келди. Корхоналарда уч мингта яқин бригада, цех ва участка коммунистик меҳнат коллективини номини олин учун курашмоқда. 340 бригада ана шу фахрли номни олишга сазовор бўлди. 7 мингдан кўпроқ киши коммунистик меҳнат зарбдорига деган номини олиш учун курашмоқда. Ишчилардан икки минг кишига ана шу ном берилди. Республикада Социалистик Меҳнат Қадармони Валентина Гаганова, Юлия Вечерова ва бошқа новаторлар изидан борувчилар ҳаракати кенг қулоқ отди.

Ишлаб чиқаришнинг аjoyиб новаторлари — металлургия Сайд Нуриддин, фрезерчи Алексей Дегтярев, нефчи Абдуманов Мамажон, кўмир қазувчи Николай Хоросилов, илғор газ разведчик Петр Кондратенко, бинокер Абдулла Воҳидов, қим-сар Зоя Ширникова, тўқувчи Аъзам Назиров ва бошқа кўп кишиларнинг номлари бутун республикамизда машҳурдир.

Съезд миқбарада туриб, шонли ишчилар синфимизни, инженер-техник ҳодимларимизни, ишлаб чиқаришдаги аjoyиб новаторларимизни буюк меҳнат галабалари билан қизгин таъриқлашга ва уларнинг социалистик Ватанимиз бахт-саодати йўлидаги ишларига янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини тилашга ижозат бергайсиз. (Қарсақлар).

Ўртоқлар! КПССнинг XXI съезди барча иттифоқчи республикаларнинг, шу жумладан, Ўзбекистон ССРининг экономикаси ва маданиятини янада кучли суратда юксалтиришнинг кенг программасини ишлаб чиқди.

Республикамизда етти йилликда саноат маҳсулоти ҳажми 1,8 баравар кўпайди. Халқ хўжалигига 45 миллиард сўмдан кўпроқ маблаг, яъни Совет ҳоқимияти ўрнатилганидан буюн ўтган йиллар мобайнида республикада сарф қилинганидан анча кўп маблаг сарфланган. Республика партия ташкилоти бундан буюн ҳам оғир индустрияни тез суръатлар билан юксалтиришни таъминлайди.

Республика саноатидagi баъзи етакчи тармоқларнинг ривожланишига батафсилроқ тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз. Ўзбекистон рангли металлургия записи жиҳатидан мамлакатда одинги ўринларнинг бирини эгаллади. Ҳисобот даврида бизда рангли металлургия маҳсулоти 2 баравар кўпайди. Охангарон — Олмалиқ кон-саноат райони рангли металлургиянинг асосий «хашм» базасидир. Бу ерда ҳозирги вақтда мис ва бошқа рангли металлургия ишлаб чиқаришнинг тўлиқ металлургия цикли вужудга келтирилмоқда. Самарқанд областида вольфрам рудалари чиқариш ва уларни қайта ишлаш саноати ривожланмоқда. Республикада рангли металлургия маҳсулоти ишлаб чиқариш етти йилликда 6,5 баравар кўпайиши керак.

Рангли металлургия корхоналарининг ишда ҳали жиддий камчиликлар бор. Бу камчиликларнинг энг муҳими шунки, рангли ва подир металлургия комплекс ажратиш олиш вазифаси ҳали суёт ҳал этилмоқда, қўрошмин-рух рудаларини саралашда кўп ноубудҳаликка йўл қўйилмоқда. Олтинтопан комбинатининг ўзидангина 1959 йилда металлургия тўла ажратиб олмаслик натижасида 3,5 миллион сўмлик металл ноубуд бўлди.

Партия ташкилотлари, халқ хўжалиги кенгашлари, рангли металлургияда ишловчи барча ҳодимлар ана шу камчилик ва нуқсонларни тезликда йўқотишлари лозим. Биз уч йил мобайнида қўрошмин ва мис чиқаришини 1959 йилдаги нисбатан 15 процент, рух чиқаришини 25 процент кўпайтиришимиз ва корхоналарнинг рентабель ишларини таъминлашимиз лозим.

Тошкент ва Самарқанд область партия комитетлари рангли металлургиянинг янги корхоналарини қуриш ва ўз вақтида ишга туширишни қаттиқ назорат остига олишлари керак. Яқин йиллар ичида қончилиқ ишларини комплекс механизациялаш ва оғир кўл меҳнатига тамомла барҳам беришни, рудани саралаш процессларини тартибга солиш ва контроль қилишни автоматлаш чораларини тез кўриш керак. Кон-руда корхоналарини икки смелани режамга ўтказиш зарур.

Республика халқ хўжалигини янада ривожлантириш вазифалари Бекобод металлургия заводининг ишлаб чиқариш қувватини оширишни талаб этди. Шу билан бирга темир рудалари конларини қидириб топиш соҳасидаги ишларни кучайтириш керак. Партияимиз ёнгила саноати соҳасида нефть ва газ чиқариш ҳамда уларни қайтадан ишлашни устун даражада ривожлантириш йўлини қатъий амалга ошириб келмоқда.

Етти йилликда республикада газ чиқариш 1958 йилдаги даражадан 150 баравар кўпайди. Бунинг натижасида Ўзбекистон ёқилги балансининг тузилишини сифат жиҳатидан ўзгартариш таъмин этилади, мамлакатнинг бошқа райодаларини кўмир келтиришни қисқартириш, ишлаб чиқаришни техника даражаси ва маданиятини юксалтириш имконияти туғилди.

Бухоро, Фарғона, Самарқанд Халқ хўжалиги кенгашлари ва Қурилиш министрлиги иши қаттиқ таъкидга лойиқдир. Уларнинг айби билан қўлгана саноат ва коммунал корхоналар газ қабул қилишга тайёрланмай қолди. Бунинг натижасида газ чиқаришга суъий равишда ҳалақит беришмоқда. Тошкент, Чирчиқ ва Бекободда корхоналарни ва уй-жойларни газ қабул қилишга тайёрлаш иши ҳам қўйилмайдиган эмас.

Республика партия ва совет органлари, халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалари саноат ва коммунал корхоналарини газ билан ишлашга қўчиришга тайёрларлик қўриш ва аҳолининг маиший ҳўжяларини қондириш учун газдан фойдаланиш соҳасидаги нуқсонларга жуда қисқа вақт ичида барҳам беришлари лозим. Ҳозирги вақтда бизда жуда кўп ташкилотлар газлаштириш масалалари билан шугулланмоқда. Бу ишларни битта органининг иштироғи топшириш мақсадга мувофиқдир.

Газ саноатини тез суръатлар билан ривожлантиришни таъминлаш — бутун республика партия ташкилотининг шарафли иши, бизнинг интернационал бурчимиздир.

Етти йилликда нефть чиқариш 2,3 баравар ортиши керак. Аммо хусусан Фарғона водисида саноат учун керакли нефть запасларини қидириб топиш аҳтиёждан анча кейинда қолмоқда. Геологларимиз янги нефть конларини разведка қилиш ва тайёрлашга ғоят жиддий эътибор беришлари, бу конларни ўз вақтида ишга туширишлари лозим.

Фарғона иқтисодий районидаги нефть конларини диспетчерлаш ва йироқдан бошқариш муваффақиятлар суратда тугалланди. Эндиликда нефтьчиларимиз нефть чиқариш ва ташиш процессларини тезроқ автоматлаштиришлари, пармалаш ишларини комплекс механизациялашни тугаллашлари лозим.

Нефть ва газ саноатини ривожлантириш билан бирга кўмир чиқаришни ҳам эсдан чиқармаслик керак. Етти йилликда республикада кўмир чиқариш 70 процент кўпайди. Охангарон кўмири қонли ғоят ривожланди. Қончиларимизнинг вазифаси — оқиқ усудда кўмир чиқаришда янада кўпайтиришни, ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштиришни, серурум кон-транс-порт ускуналарини жорий қилишни ва кўп меҳнат талаб этадиган оғир ишларнинг ҳаммасини механизациялашни таъминлашда иборат. Кўмир саноатида меҳнат унумдорлигини кескин суратда ошириш, кўмир таннархини камайтириш ва саралаш йўли билан унинг сифатини яхшилаш, бунинг учун замонавий самарали воситаларни қўлланиш керак.

Охангарон районида қоалин тупроғининг кўп запаслари (миллиард тонналар) топилиди. Буларнинг армиядан кўпроғини кўмир билан бир қаторда оқиқ усудда қазиб олиш мумкин. Вазифа — лойиҳа-қидирув ишларини тезлаштириш ва қоалиндан алюминий ҳосил қилиш технологиясини ишлаб чиқиш ва шу асосда алюминий қаб энг қимматли металлани Совет Иттифоқида энг арзон ишлаб чиқарадиган янги муҳим саноат тармоқларини вужудга келтиришдан иборат.

Кўмир ва қоалин конларидан комплекс фойдаланиш бошқа энг қимматли подир металллар олиш, шунингдек бир не

Уртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг давоми

(БОШИ ОЛТИНЧИ БЕТДА)

Партия маорифи шохбчалари кенгайди. Коммунизм ва партиячилардан 200 мингдан кўпроқ киши сиёсий ўқувнинг ҳамма формаларида маънавий ва тўғрақларда ўқимокда. КПСС тарихини, марксизм-ленинизм философиясини, сиёсий иқтисодни ўрганиш билан бир қаторда партия XX ва XXI съездларининг, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини ўрганишга катта эътибор берилмоқда. Кўпгина партия ташкилотлари партия маорифи ишига раҳбарлик қилишда маълум тажриба ортирдилар, партия маорифининг гоийи мазмунини яхшилашга, уни коммунистик қурилишнинг амалий вазифалари билан маҳкам боғлашга муваффақ бўдилар. Комсомол сиёсий маорифи шохбчаларида ўш мигларча ёшлар ва комсомоллар таълим олмоқда.

Кейинги йилларда кадрлар иқтисодий назарияни, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг конкрет экономикасини ўрганишга кўпроқ қизиқадиган бўлиб қолдилар. Иқтисодий тўғрақларда ва семинарларда 40 мингдан зиёдор киши, яъни 1955—1956 ўқув йилидаги қараганда 5 баравар кўп киши ўқимокда. Иқтисодий семинарлар, илмий-техника конференциялари ўқилишмоқда, меҳнат унвдорлигини ошириш, маҳсулот таннанини қамайтириш ва фойдаланмаётган ресурсларни топиш йўллари сингари муҳим масалалар муҳокама қилинмоқда.

Бундай конференциялар масалан, Гулистон районида тез-тез ўтказилмоқда. Бу районда ўтказилган кейинги конференция КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг аяуларига ва район қишлоқ хўжалигини 1960 йилда янада ривожлантириш вазифаларига бағишланди. Бу конференцияда ишлаб чиқариш илгирлари, район активлари, пропагандашлар ва Тошкентдан борган олимлар қатнашди. Конференция янги резервларни топишга ёрдам берди, илгор агротехникани, новаторларнинг тажрибаларини жорий қилишга, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялашга доир бир қанча қимматли тақлифларни ишлаб чиқиди.

Республикада лекция пропагандаси бирмунча жонланди, сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамиятнинг ва унинг жойлардаги органларининг фаолияти активлашди. КПСС Марказий Комитетининг «Сталинобласти меҳнатқашлари орасида олиб бориладиган оммавий-сиёсий ишларнинг аҳоли ва уни яхшилаш чоралари тўғрисидаги қарори асосида сиёсий агитацияни қулайтириш йўлида анчагина ишлар қилинди. Ҳозирги вақтда 125 мингдан кўпроқ агитатор, шу жумладан саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришнинг илгирлари бўлган 42 мингдан кўпроқ киши омма орасида сиёсий агитация олиб бормоқда.

Республикада 3 минг клуб, 3047 оммавий кутубхона ва бошқа маданий муассасалар маданий-оқартув ишларини ўтказмоқдалар. Буларнинг кўплари меҳнатқашларнинг бун вақтларида маданий дам олишларини яхши ташкил этмоқдалар, агитация-пропаганда ишларини қулайтиришда партия ташкилотларига катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Корхоналарда, колхозлар, совхозлар ва ўқув юртларида бадий ҳаваскорлик тобора кўпроқ ривожланимоқда. Ҳозир 160 мингдан кўпроқ киши бадий ҳаваскорлик тўғрақларида шугулланимоқда. 37 та маданий университет ва 17 та халқ театри тузилди ва ишламоқда.

Республикада бир йўла тиражи 1 миллион 300 минг нусхадан иборат бўлган 305 та газета, йиллик тиражи 8 миллион нусхадан иборат 114 журнал ва бюллетень нашр қилинмоқда. Нашриётчилик иши йилдан-йилга ўсаяпти. 1959 йилда умумий тиражи 26 миллион нусхадан иборат 1550 номда китоб нашр қилинди. Китоб савдоси кенгаймоқда, газеталар ва журналларга ёзилш кўпаймоқда.

Радио ва телевидение халқларнинг турмушига тобора кўпроқ сингиб бормоқда. Республика аҳолиси фойдаланган телевидениеларнинг сони қарийб 89 мингга етди. Шаҳарлар ва қишлоқларда 830 мингта радиотрансляция тоқчалари ишламоқда. Сўнгги тўрт йил ичида радио узеллари сони икки марта ортди. Радио ва телевидение эшиттиришларининг формалари хилма-хил бўлиб қолди, бу эшиттиришларнинг гоийи савияси кўтарилди.

Шу билан бирга, эътироф қилиш керакки, бизнинг идеология ишмида ҳали кўпгина жиддий камчиликлар бор. КПСС Марказий Комитетининг қарорига кўраётган йўналишдек бу камчиликларнинг энг катталари шунки, партия пропагандасининг турмушдан, коммунизм қуриш практикасида ажралганидир, партия пропагандаси ўтказиётган таъсир доирасининг торлиги, кенг равишда оммавий тус олмаганлиги ва ҳаммаша ҳам турмушари формада баён қилиб берилмаётганлиги ҳали батамом тўғрилани йўл.

Республикадаги кўпгина партия ташкилотлари олиб бораётган агитация-пропаганда ишлари умумий қақриқлар ва ширлар билан чеканиб қолмоқда, турмуш билан яхши боғланмаган, шунинг учун ҳам табиийдирки, амалий вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишга етарли ёрдам беролмайди.

Масалан, Қизилтепа районида 713 кишини ўз ичига олган 34 тўғрақ ва семинар бор деб ҳисобланади. Бу районда 1959 йилда 758 лекция ва доклад ўқилган, нозаб сўбатлар ўтказилган. Лекин буларнинг таъсири қандай бўлди? Утган йил район ҳар бир гектардан олтинган пахта ҳосилини 3 центнер қамайтириб юборди, пахта ва ылла топириш давлат планини бажаролмади. Оммавий-сиёсий ишни олиб боришдаги формализмнинг ва ташкилотчилик фаолияти паст даражада бўлганлигининг натижалари шунақадир.

Тагин ҳам ақдорлққ мисол келтириш мумкин. Яқинда Тошкент шаҳар партия конференциясида шаҳарда 18 минг агитатор ишлаётганлиги, 45 минг лекция ўқилганлиги, атеизм пропагандаси билан шугулланидиган 46 лектория ташкил этилганлиги ва шу каби ишлар қилинганлиги айтиб ўтилди. Сиртдан қараганда иш ёмон бормайтганга ўхшайди.

Лекин мана бу бошқа маълумотларни қаранг. Тошкент шаҳридаги саноат корхоналарининг 20 таси 1959 йилда давлат планиларини бажармади ва 59 миллион сўмлик маҳсулотини кам берди. 27 корхонада маҳсулот таннари 29,6 миллион сўм миқдорига ошириб юборилди. Шаҳар корхоналарида ишлаб чиқаришган маҳсулотдан 22 миллион сўмлик паст сифатли бўлиб чиқди. Шаҳарда дин тўғрисидаги совет қонуналарини бузиш ҳўллари бор.

Булар нимани кўрсатади? Ташкилотчилик ишнинг савияси пастлигини кўрсатмайдими, шаҳарда ўтказилган идеология иши турмушдан анча ажралиб қолганлигини, аҳолининг ҳамма табақаларини ўз ичига олмаганлигини, бу иш ташкиллаштирилган ҳолда ўтказилганлигини, ҳар бир кишини ўз таъсирига олмаётганлигини, кўпича расмий тусдагина олиб бориладиганлигини ва шунинг учун ҳам кўп вақт қутилган натижани бермаётганлигини кўрсатмайдими, ахир!

Вақоданки, Тошкентда зиёлилар Ўзбекистоннинг бошқа ҳамма шаҳарларидаги қараганда кўп, шунинг учун ҳам Тошкент меҳнатқашлар орасида таъсирчан сиёсий-тарбиявий ишларни моҳирлик билан яхши ташкил қилишда бутун республикага намуна бўлиши лозим эди.

Булар ва бошқа шунга ўхшаш фактлар, КПСС Марказий Комитетининг қарорига ўқитиб ўтилгандек, шунки кўрсатадики, кўпгина партия ташкилотлари пропаганда ишнинг таъсирчан бўлиши, бу таъсирчанлик коммунистик қурилишнинг муайян уасткасидаги конкрет натижаларда ифодалангани лозимлиги бу ишнинг асосий маъноси эканлигини кўпича унутиб қўймоқдалар.

Партия маорифининг ва комсомол сиёсий маорифининг кўпгина тўғрақлари ва семинарларида коммунизм идеялари муайян конкрет вазифалар тариқасида эмас, балки абстракт формада баён қилинмоқда, марксизм-ленинизм назариясининг моҳиятини ижодий тушунишга, коммунистик идеалларни турмушга сингдириш учун курашга асосий эътибор берилмаётган.

Жумладан, республикада партиясиэ активлардан атиги 42

минг киши сиёсий ўқувга қатнашганлигининг ўзи ҳам партия пропагандасининг таъсир доираси торлигини кўрсатувчи фактдир.

Кўпгина партия комитетлари назарияни мустақил ўрганиш методини таллаб олган коммунистларга эътибор, бермаётганликларини ҳақида алоҳида гапириб ўтиш керак. Республика, область ва район ташкилотларининг баъзи раҳбар ходимлари билан ўтказилган сўбатлар шунки кўрсатдики, бу раҳбар ходимларнинг кўплари назария уёқда турсин, ҳатто кундалик сиёсатнинг энг оддий масалаларини ҳам яхши тушунайдилар. Бундан бир неча йил муқаддам ўқув юртларини тамомлаган баъзи ўртоқлар ўша вақтда олган билимларига ишониб энди ўқимастирлар, янгиликни сезиш ҳиссини, йўқотиб қўйдилар. Бу аса, уларнинг иш натижаларига ёмон таъсир қилмоқда.

Партия маорифини ташкил қилишдаги жиддий камчиликларни қатъиян йўқотиш керак, шунга эришайликки, бизнинг кадрларимиз, ҳамма коммунистлар назариянинг ҳарфини эмас, балки моҳиятини ўзлаштириб олсинлар, назарияни ақидалар йиғиндиси деб билмасдан, балки ҳаракатга қўллана деб, хўжалик-сиёсий вазифаларини моҳирлик билан ҳал қилиш қилиди, деб билинлар.

Партия маорифининг савияси кадрларга, тўғрақлар, сиёсий мактаблар, семинарларнинг раҳбарларига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир. Булар ҳар томонлама тайёргарликка эга бўлган, савияси кенг, билими ва турмуш тажрибаси чуқур кишилар бўлиши лозим. Бизга революцион назарияни ижодий эгаллаб олган, бу назарияни практикада таътиқ қила оладиган пропагандистлар керак. Раҳбар партия, совет, касаба союз, комсомол, хўжалик ходимларини ва мутахассисларни пропагандистлик ишига кенг равишда тортиш зарур.

Пропагандистларнинг доимий семинарлари фаолиятини, сиёсий маориф ўқиларининг ва кабинетларининг ишини тўбдан яхшилаш, пропагандистларга кўпроқ назарий ва методика ёрдами бериб туриш, бу соҳадаги ижобий тажрибаларни кенг ёйиш керак.

Лекция пропагандасида ҳам катта камчиликлар бор. Бир қанча партия ташкилотлари ўқилаётган лекцияларнинг мазмунини ва тематикасини чуқур ўрганмастирлар, тайёргарлиги бўлмаган кишилар лекторлик қилаётганлигини кўриб туриб бундай фактлардан кўз юммоқдалар.

Биз лекция пропагандасининг савиясини кескин равишда оширишимиз, марксизм-ленинизм назарияси, коммунистик ахлоқ, саноат ва қишлоқ хўжалик экономикасида доир, ишлаб чиқариш илгирлари ва новаторларининг тажрибалари тўғрисида, фан ва техника муваффақиятлари тўғрисида кўпроқ лекциялар ўқилишини таъминлашимиз керак. Комсомоллар ва ёшлар орасида лекция пропагандасини анча яхшилаш лозим.

Партия ташкилотлари илмий-атеистик пропагандалари ташкил этишга бўлган ўз муносабатларини тўбдан ўзгартиришлари лозим. Олимларимиз, халқ хўжалигининг турли соҳаларидаги мутахассислар, партия ва совет ташкилотларининг раҳбар ходимлари табиий, илмий пропагандада актив қатнашишлари лозим.

Олий ўқув юртларидаги ижтимоий фанлар кафедраларининг, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Компартия тарихи институтининг, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси гуманитар илмий-таъдқиқот муассасаларининг партия пропагандаси савиясини оширишдаги роли жуа катта.

Сиёсий агитацияга муттасил эътибор бериш керак. Республикадаги агитпунктлар ва агитколлективларнинг бир қанчаси ишламай қўйди, деса бўлади. Қизил бурчалар ва чойхоналардан яхши фойдаланилмастлар. Партия ташкилотларининг айрим раҳбарлари омма орасида сиёсий иш олиб боришнинг кўрсатмалари агитация сингари муҳим формасига етарли аҳамият бермастлар.

Бир қанча районларда оммавий-сиёсий ишлар бўшашиб кетганлигини, масалан шундай бир факт ҳам аяқол кўрсатиб турибдики, Фориш районида кўпгина чойхоналар КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми бўлиб ўтганлигидан ҳатто шу вақтгача беҳабар бўлиб қолганлар.

Партиянинг халқ билан алоқада бўлишини таъминлайдиган жуа муҳим восита бўлиши сиёсий агитацияда муносабатни тўбдан ўзгартириш керак.

Сиёсий агитация олиб боришдек оммахона ва фахрли ишни фақат муносиб, оёрли, илгор кишиларга топириш керак. Биз ҳар бир киши билан эришмай иш олиб боришга асосий эътибор беришимиз лозим. Одамлар билан дилқаш бўлиб сўхбат қилинганда уларнинг кўнгли очилди, улар ўзларининг орунқиллари ва фикрларини айтиб берадилар, уларда ишонч пайдо бўлади ва уларнинг галабага бўлган эътиқоди мустаҳкамланади.

Одамларни тарбиялашда коллективнинг, жамоатчиликнинг кучи катта аҳамиятга эга. Шу сабабли ҳозирги вақтда суд қилинганда баъзи ишлари заводлар, фабрикалар, колхозлар, совхозлар, муассасалардаги коллективларнинг умумий йиғилишлари муҳокамасига топириш усули кенг қўлланилмоқда. Фақат ўтган йилининг ўзидagina мингдан ортқ мана шундай ишлар жамоатчиликнинг муҳокамасига топиририлди. Бу тадбир одамларни тарбиялаш ва қайта тарбиялашга, йўлдан озган кишиларнинг тўғри йўлга тушиб олишларига ёрдам беради. Шу билан бирга, бу тадбир меҳнатқашлар кенг оммаси учун ибратли катта мактабдир.

Маданий-оқартув муассасаларининг фаолиятида, айниқса, қишлоқдаги фаолиятида ҳали ҳам катта камчиликлар содир бўлмоқда. Республикада жуа кўп яхши клублар, маданият саройлари, кутубхоналар қурилган, лекин уларнинг кўпчилигида хилма-хил оммавий иш олиб борилмастлар, деса бўлади. Бунинг учун айбонинг катта қисми республика Маданий министрлиги устига тушади, чунки бу министрлик маданий-оқартув муассасаларига лозим бўлган даражада раҳбарлик қилмастлар. Партия ташкилотлари оммавий-сиёсий ишларда ана шу муассасалардан яхши фойдаланмастлар.

Партия ташкилотларининг муҳим вазифаси шунки, улар барча маданий-оқартув муассасаларини меҳнатқашлар орасида агитация-пропаганда иши олиб бориладиган чинакам марказларга айлантиришлари, бу муассасаларни ўз ишлари севадиган, яхши тайёргарлиги бўлган кадрлар билан мустаҳкамлашлари керак. Республикада тузилган маданий университетлари ва халқ театрларининг катта истиқболи бор. Уларга гоят жиддий эътибор бериш зарур.

Хотин-қизлар орасида олиб бориладиган сиёсий-тарбиявий ишларни бутун чотлар билан яхшилаш, хотин-қизларни ишлаб чиқаришга, ижтимоий-сиёсий ҳаётга кенг равишда тортиш, уларнинг маданий-маиший шароитини яхшилаш тўғрисида тинмай қамқўриш қилиш керак.

Маъбуот, радио, телевидение, нашриётларнинг ишини янада яхшилашни таъминлаш зарур. Одамларни коммунистик қурилишнинг ижобий намуналарида тарбиялаш маъбуотимизнинг асосий иши бўлиб қолиши лозим. Газеталар ва журналлар чинакам халқ миёнарига айланишлари, халқини қизиқтиратган ҳамма саволларга жавоб бериб боришлари, турмушнинг ичига актив ёриб киришлари ва коммунистик қурилишнинг конкрет вазифаларини ҳал қилишда партияга фаол ёрдамлашлари зарур. Биз ўз журналларимиза бўлган «Ўзбекистон коммунисти» ва «Партия турмуши» журналларининг савиясини кескин равишда кўтаришимиз, уларнинг мазмунини тўбдан яхшилашимиз, уларни республика партия ташкилотининг жанговар, назарий ва сиёсий органлари бўлишини таъминлашимиз лозим.

Партия ташкилотлари меҳнатни ва жамоатчилик бурчини меҳмаси-лик, социалистик мулкни талаб, бюрократизм, пора-хўриқ, спекуляция, лаганбардорлик, ичкиқилоқозлик, безорилик сингари ўтмиш сарфатларига қарши ва бизнинг тузумимизга ёт бўлган бошқа шу каби ҳодисаларга қарши шафқатсиз кураш олиб боришлари мутлақо зарур.

Пропаганда, оммавий-сиёсий ишларни аҳоли турли табақаларининг касб, ёш ҳусусиятларини, билим даражаларини; мил-

лий ва бошқа ҳусусиятларини ҳисобга олиб табақалаштирилган ҳолда ташкил этиш зарур.

Бизнинг бутун идеология ишмииз жанговар, ҳужумкор, кунининг талабига жавоб берадиган иш бўлиши, буржуа идеологиясининг реакция моҳиятини аёвсиз фош қилиб ташлаш лозим. Партия маорифининг, лекция пропагандасининг, сиёсий агитациянинг моҳияти ва идеология ишидagi бошқа формаларнинг моҳияти шундан иборатки, бу ишлар давлат планиларини ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга кўмаклашувчи, одамларни коммунизм қуриш учун меҳнатни ҳурматлаш ва меҳнатга онгли муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш лозим.

Ўртоқлар! Меҳнатқашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишида адабиётимиз ва санъатимиздан кенг фойдаланишимиз лозим.

Москвада ўтказилган Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси ҳисобот даври ичиде республиканинг маданий ҳаётида катта воқеа бўлди. Республиканинг ёзувчилари ва санъат арбоблари халқ турмушининг чуқур процессларини яхши билиб, катта асарлар яратдилар, бу асарларнинг кўпи совет маданиятининг олтин фондига кирди. Бу ишда ўртоқ Н. С. Хрущевнинг «Адабиёт ва санъатни халқ турмуши билан маҳкам боғлайлик» деган асари жуа катта роль ўйнади.

Кейинги вақтларда республикада қардош адабиётларнинг кечалари ўтказилмоқда. Бу кечаларнинг аҳамияти катта. Москва, Украина, Тожикистон ва Озарбайжон ёзувчиларининг Ўзбекистон меҳнатқашлари билан бўлиб ўтган жуа кўп учрашувларининг ҳар қайсиси совет халқлари дўстлигининг, уларнинг яшаётган маданиятини чинакам байрамга айланди. Яқин фурсатда Ўзбекистонга бошқа қардош республикаларнинг ҳам ёзувчилари келади. Ўзбекистон ёзувчиларининг ҳам бир гуруҳиаси Тожикистон ССРга бориб келади. Ҳозир Украинада ва бошқа республикаларда ўзбек адабиёти кечаларини ўтказишга тайёргарлик қилинмоқда. Бу учрашувлар ва ижодий мунозаралар қардош адабиётларнинг бир-бирларини яна бойитишларига, ёзувчилар ўртасидаги ижодий алоқаларни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Тошкент конференцияси кўп миллатли совет адабиётининг чет эл мамлакатларининг адабиётлари билан алоқаларини мустаҳкамлашда муҳим босқич бўлди. Шарқ халқларининг тинчлик ва тараққиёт учун олиб бораётган курашининг симболи бўлган «Тошкент руҳи» шу конференцияда тунилди.

Ўзбекистон адабиёти ва санъатини ривожлантиришда муваффақиятларга эришилганлиги шубҳасиздир. Бу муваффақиятлар бизни қувонтиради. Бироқ, биз, эришилган натижалар билан хотиржам бўлиб қолмаймиз, идеология фронтининг бу муҳим уасткасида бўлган жиддий камчиликлардан кўз юма олмаймиз.

Бизнинг ёзувчиларимиз замонавий темада асарлар яратиш йўлида ҳозирча биринчи қадамларни қўйдилар, холос. Ичи-лар, бинокорлар, колхозчилар тўғрисида зўр куч билан ёзилган, замондошларимизнинг —етти йиллик қаҳрамонларининг бой, маънавий дунёсини кўрсатиб бераётган ёрқин асарлар бизда ҳали жуада кам. Қардош совет халқларининг турмуши ва аjoyиб ишлари, Ўзбекистон экономикаси ва маданиятини гулла-тишда шу халқларнинг, айниқса рус халқининг бераётган улғур ёрдами бизнинг адабиётимизда ўзининг ёрқин ифодасини ҳали топгани йўқ. Ўзбек ёзувчиларининг кўпгина асарлари юксак маҳорат билан ёзилган эмас.

Театрларимизнинг ва концерт ташкилотларимизнинг иш савияси томошабинларнинг ўсиб бораётган талабларини унчалик тўқиб қондирмастлар. Област музыкали драма театрларининг иши айниқса қониқарсиз. Кейинги вақтларда шу театрларнинг саҳналарига қўйилган кўп пьесалар ҳозирги замон темасини примитив равишда ҳал қилди.

Баъзи театрларимиз декаддан сўнг ўзларининг ижодий ишларини сусайтириб юбордилар. Масалан, А. Навоий номидаги опера ва балет театри декадага қадар икки йил ичида олтига янги спектакль қўйган бўлса, декаддан кейин ўтган бир йил ичида битта ҳам янги оригинал опера ёки балет қўйгани йўқ. Бунинг учун композиторларимиз кам айбли.

Ўзбекистон композиторлари бир қанча яхши асарлар яратдилар. Бироқ, композиторларимизнинг бир қанча асарларида профессионал маҳорат ҳали ҳам заифлиги, турмушни юзак

Партиявий ишнинг услубини ва методини такомиллаштирайлик

Ўртоқлар! КПСС Марказий Комитетининг раҳбарлигида Ўзбекистон партия ташкилоти ҳисобот даврида катта ташкилотчилик ишларини бажарди, омма билан алоқани мустаҳкамлади, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарликини яхшилади.

Утган тўрт йил мобайнида республика партия ташкилотлари 43962 кишини КПСС аъзолигига ва 52561 кишини партия аъзолигига кандидат қилиб қабул қилдилар. Партияга қабул қилинганлар орасида ишчи ва колхозчилар 65,8 процентни ташкил қилди. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг сафида 1960 йил 1 январда коммунистларнинг сони 202865 кишига етди, шулардан 182924 киши КПСС аъзоси ва 19941 киши партия аъзолигига кандидатдир. Коммунистларнинг умумий маълумот даражаси сезиларлик даражада кўтарилди. Партия аъзолари ва кандидатларидан 80 мингдан кўпроқ киши олий, ўртадан юқори ва ўрта маълумотлидир.

Республикада 8 та область, 17 та шаҳар, 118 та район партия комитети ва 7296 та бошланғич партия ташкилоти бор. Областлар ва районлар йиғилтирилгани муносабати билан иккунта область партия комитети, битта шаҳар партия комитети ва 45 та район партия комитети туғатилди.

Ўзбекистон Компартиясининг XIV съезди олдидан барча бошланғич партия ташкилотларида ҳисобот сайлов йиғилишлари, шунингдек район, шаҳар ва область партия конференциялари бўлиб ўтди. Бу йиғилишлар ва конференциялар ҳамма алоҳида юксак савияда, камчиликларни принципдан танқид қилиш ва ўзаро танқид қилиш асосида ўтди, коммунистларнинг сиёсий етуклиги ва активлиги ошганлигини, улар КПССнинг ленинчи Марказий Комитети тевариғида зўр кўп бўлиб бирлашганлигини ва жипслашганлигини, партия XXI съездининг ва КПСС Марказий Комитети пленумларининг қарорларини амалга оширишга ўзларининг бутун кучларини беришга бундан бўён ҳам таъбир эканлигини намоён қилди.

Ҳисобот-сайлов йиғилишларида ва партия конференцияларида 45,5 минг киши, яъни партия ташкилотимиздаги ҳар 5 коммунистдан бири сўзга чиқди, бу йиғилишлар ва конференцияларда районлар, шаҳарлар, областлар ва республика партия, совет ва хўжалик ташкилотлари раҳбарлари шайига кўпгина танқидий фикрлар айтилди, камчиликларни йўқотишга қаратилган жуа кўп қимматли тақлифлар киритилди.

Ҳозир Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу танқидий фикрларни ва тақлифларни ўрганмоқда ва умумлаштирилмоқда, сўнгра бу фикрлар ва тақлифлар Марказий Комитет бйросида муҳокама қилинади.

Партия комитетларининг вазифаси шунки, улар шу танқидлардан тўғри хулосалар чиқариб олишлари лозим. Коммунистнинг битта ҳам танқидий фикри, битта ҳам тақлифи эътиборсиз қолмаслиги лозим.

Бизнинг партиямиз бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини мустаҳкамлашга, уларнинг хўжалик ва маданий қурилишдаги ролини оширишга ҳаммаша жуа катта аҳамият бериб келади ва бериб келмоқда. Ҳозирги вақтда кўпгина партия ташкилотларида 50 — 100 ва ундан ҳам кўпроқ коммунист бор. Бу, 15 саноат корхонасида, 259 колхозда ва 92 совхозда партия комитетлари тузишга, 2746 нех партия ташкилотлари аса бошланғич партия ташкилотлари ҳуқуқини беришга имкон берди. Партия ташкилотлари

биланликлари ва халқ музыка ижодидан билиб фойдаланмаганликлари кўриниб турибди. Хор (коллектив) бўлиб айтадиган кўшиқлар яратиб, болалар учун музикалар, халқ чоғу асбоблари учун асарлар яратиш, яъни музыка маданиятини омма орасида пропаганда қилиш учун алоҳида катта аҳамиятга эга бўлган жанрларда музыка асарлари яратиб ишлари кўнгидагидек бормастлар.

Бизнинг кинематографиячиларимиз бадий, ҳужжатан ва хроникал фильмлар чиқаришни кўпайтириш ва бу фильмларнинг сифатини яхшилаш соҳасида кейинги йилларда бирмунча иш қилдилар. Лекин яхши фильмлар билан бир қаторда, афсуски, турмуш фактлари бадий умумлаштирилмаган, катта ижтимоий темаларни кўтариб чиқмаган, заиф фильмлар ҳам бор.

Таъсирий санъат ва халқ амалий санъати соҳасида ишлаётган арбобларимизнинг активлиги ва етуклиги ҳисобот даври ичида анча ўсди. Лекин уларнинг ишида ҳам бир қанча камчиликлар бор. Тематик суратлар яратишдек муҳим жанрни ривожлантиришга ҳали ҳам кам эътибор берилмоқда. Рассомларнинг баъзи асарларида расм олоҳидамоҳи бўлган фикр бадий юксак даражада берилмаган, бундай асарларнинг мазмун саёб бўлиб чиқмоқда.

Халқимиз ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, театр ва кино арбобларидан ҳамма бошқа ижодкор ходимлардан замонамиз қаҳрамони бўлган улғур совет кишинини, ўзининг қаҳрамонна меҳнати билан коммунизмнинг моддий техника базасини ярататган, севикли социалистик юртимизнинг шухратини бутун дунёга ёётган совет кишинини муносиб равишда акс эттирувчи асарлар яратиб беришларини кутмоқда.

Ёзувчилар, композиторлар, рассомлар ва санъат соҳасида ишлаётган бошқа ходимларнинг ижодий муваффақият қозонишлари уларнинг аввало, марксизм-ленинизм таълимотиини қанчалик эгаллаб олаётганликларида, ўз фаолиятларида социалистик реализм методига қанчалик амал қилаётганликларида боғлиқдир, чунки социалистик реализм во

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг охири

(БОШИ ЕТТИНЧИ БЕТДА)

Кўпгина партия ташкилотлари ўзларининг тарбиявий ишларида ҳар бир коммунист билан алоҳида иш олиб бормайдилар, партия интизомини бузиш ҳолатларида кўпича муроасозлик билан қарайдилар, партия интизомининг бузилишининг олдини олиш чораларини кўрмайдилар ва шунинг учун ҳам у ёки бу коммунистга нисбатан кўпича партия сафидан чиқариб юборишга қадар жазо чораси кўришга мажбур бўлиб қоладилар.

Партия комитетлари бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни ахшиллашлари, уларни ташкилий жиҳатдан мустахкамлаш чораларини кўришлари, коммунистларни саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳал қилувчи участкаларига тўғри жойлаштириш, қолоқ участкаларни кадрлар билан мустахкамлаш, ҳар бир коммунистнинг корхоналарида, қурилишларда, қолхозларда, муассасаларда ишларнинг аҳоли учун бўлган масъулиятини ошириш чораларини кўришлари лозим. Партия ташкилотларининг секретарлари билан, айниқса биринчи марта сайланган секретарлар билан ишлашни кучайтириш, уларга конкрет раҳбарлик санъатини ўргатиш айниқса муҳимдир.

Бошланғич партия ташкилотларининг иштини бутун чоралар билан ахшиллаш партия комитетларининг раҳбарлик услубини, ташкилотчилик фаолиятини янада такомиллаштириш билан чамбарчас боғлангандир.

Ҳозирги замон шароитида ташкилотчилик иштини ахшиллаш, аввало, экономикани чуқур билишни, янги, илғор ташаббусларнинг ҳаммасини пайдо бўла билишни, бу ташаббусларни кенг омма орасига ёй билишни, камчиликларни ўз вақтида очиб ташлашни, қўшимча резервларни топиб, улардан тағин ҳам тўлиқроқ фойдаланишни таъминлашни таъзаоз этили.

Ташкилотчилик иши партия раҳбарларидан одамлар билан муттасил алоқада бўлиб туришни, одамларнинг талабларини, қайғи-қайғиларини ўрганишни, одамларнинг фикрига, тақдирларига, танқидий мулоҳазаларига, партия ташкилотларидаги тортишувларга, коммунистлар ва комсомолларнинг активлигига диққат билан муносабатда бўлишни талаб қилади.

Ташкилотчилик иши—партия сиёсатини, партиянинг қарорларини ҳар бир коллектив олдига турган конкрет вазифаларни оммага муҳирлик билан тушутириб бериш, меҳнаткашларнинг сиёсий билимини ошириш, меҳнаткашлар олдига мунтазам равишда докиладлар ва декиладлар билан чиқиб туриш демакдир.

Партия комитетларининг бутун фаолияти чинакам коллективаллик руҳи билан сўғорилиши ва ленинча принцип асосига қурилиши, яъни қарорларни коллектив бўлиб қабул қилиш ва бу қарорларнинг бажарилиши учун шахсан жавобгар бўлиш принципини асосига қурилиши лозим. Плениумларни, партия активларининг йиғилишларини чақириш муддатларига қаттиқ риоя қилиш керак.

Партия ташкилотлари ва уларнинг раҳбар органлари, барча кадрларимиз дидид, принципал танқид ва ўз-ўзини танқидия авж олдиришга бутун чоралар билан ёрдамлашадилар, айрим участкалардаги камчиликлар тўғрисида тушган сигналларга сезгирлик билан эътибор бериб қўлоқ солишлари, танқидга бемасъуликча қўлоқ солиш намунасини кўрсатишлари, ишдаги камчиликларни йўқотиш учун зарур чораларни кўришлари лозим.

Лекин бизда ҳали ҳам шундай раҳбарлар борки улар танқид бўлсин деб отида талаб қилдилару, ама амалда ўзлари танқидга учраганларида бу танқиддан қўла ситлашга уринадилар ва ҳатто бир қанча ҳолларда танқид қилган кишиларни таъқиб қилдилар.

Сурхондарё область партия комитетининг раҳбарлари социалистик қонунчилик кўпол равишда бузишга қўлоқ солишди, соф виждонли кишиларга нисбатан ўзбошимчилик қилиш ва танқидини бўғиш фактлари тўғрисидаги жиддий сигналларга юз-тўғри муносабатда бўлганликлари маънавий кейинги вақтда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида уч марта муҳомада қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси область партия комитетининг собиқ секретари ўртоқ Умаровни қаттиқ жавобгарликка тортиди. Денов район партия комитетининг секретарлари ўртоқ Ҳайдаровни ва ўртоқ Филиппукни ишдан олди ва Сурхондарё область партия комитети бюросида принципсизлик ва олачилликка йўл қўйганлиги кўрсатиб ўтилди. Бундан тегинли хулосалар чиқариб олиш керак.

Партия комитетларининг фаолиятида ҳаммиса сиёсий ўткирлик ва партиявий принципаллик бўлиши лозим.

Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш иш-

ларини ахшилламай туриб ташкилотчилик ишини тинмай юксалтириш мумкин эмас. Оқибат натижада ҳар қандай ишнинг муваффақиятли бўлиши бу ишнинг кимга топирилганлигига, у ёки бу участкага қандай кишилар бошчилиқ қилаётганлигига боғлиқдир.

Ўзбекистон партия ташкилотлари КПСС XX ва XXI съездларининг қарорларини амалга ошираётган, кадрларнинг сифат составини ахшиллаш, энг муҳим участкаларини яхши тайёргарлик бўлган, малакали ходимлар билан мустахкамлаш соҳасида янча иш қилдилар. Бу аса, халқ хўжалиги ва маданиятнинг ривожланишига, меҳнаткашларнинг сиёсий ва ишлаб чиқариш активлигини оширишга яхши таъсир қилди.

Кадрларнинг ишчанлик ва сиёсий савияси ўсмоқда. Марказий Комитет номенклатурасидаги ходимларнинг қариб 80 проценти олий ва тўлиқсиз олий маълумотга эга. Раҳбар кадрлар составида маҳаллий миллатлардан бўлган ходимларнинг сони анча кўпайди.

Бўлиб ўтган партия конференцияларида саноат, қурилиш, транспорт, қишлоқ хўжалиги мутахассисларидан, ишнинг кўпинча яхши билаган ёш, ғайратли ходимлардан анча киши партия комитетларининг составига сайланди. Район, шаҳар ва область партия комитетларининг секретарлари қилиб халқ хўжалиги мутахассисларидан 145 киши сайланди. Энди деярлик барча шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари орасида саноат ва қишлоқ хўжалиги мутахассислари бор.

Бироқ, кадрлар билан ишлашда, айниқса Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленумига қадар жиддий хатога йўл қўйилди. Марказий Комитетнинг ўзида ҳам, шунингдек маҳаллий партия комитетларида ҳам партия ишнинг бу жуда муҳим участкасига эътибор сусайиб кетди. Бунини шундан билиш мумкинки, топирилган ишни уладламаганлиги ва ўз обрўини тўққанлиги учун бир қатор ходимларни ишдан бўшатилган фактлари учрамоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси йўл қўйилган хатоларни тузатиб, контролни кучайтирди ва барча кадрларга ва ташкилотларга нисбатан топирилган иш учун талабчанликни оширди. Марказий Комитетнинг XI пленумидан кейин Фарғона области, Қишлоқ хўжалиги министрлигида, автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлигида ва бошқа баъзи ташкилотларда кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш иши қандай аҳолида эканлиги ҳар томонлама ўрганиб чиқилди ва Марказий Комитетда муҳомада қилинди. Кадрлар билан ишлаш масалалари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленумида, шунингдек кўпгина маҳаллий партия комитетларининг плениумларида, партия активларининг йиғилишларида муҳомада қилинди.

Лекин кадрлар билан ишлаш даражаси КПСС XXI съездининг қарорларидан келиб чиқаётган вазифаларга ҳали ҳам тўла равишда жавоб берадиган эмас. Бунини, жумладан, Хоразм область партия комитетининг мисолида кўриш мумкин.

Хоразм область партия комитети ва район партия комитетлари иқтисодий заиф қолхозларни, кам ҳозил бригадаларни, чорвачилик фермаларини кадрлар билан мустахкамлаш учун етарли чоралар кўрмасдилар, қишлоқ хўжалик мутахассисларини тўғри жойлаштиришни таъминлай олмадилар. Кўпгина район партия комитетларининг ва район ижроия комитетларининг, область партия комитети ва область ижроия комитетининг аппаратида ишлаб турган ходимлар орасида саноат ва қишлоқ хўжалиги мутахассислари жуда оз. Область партия комитети раҳбар кадрларни жой-жойига қўйишда кўпол хатога йўл қўймоқда. Топирилган ишни уладлай олмаган кучсиз ходимларни бир райондан иккинчи районга, бир вазифадан иккинчи вазифага кўчириб қўйишдек нотўғри, қораланган усулни қўлланмоқда. Хоразм область партия комитетининг бюроси кадрларга нисбатан юксак даражада талабчанлик қилмаётди, давлат интизомини бузаётган, ўзининг хизмат вазифасини суниётсизмоқ қилаётган, камтарлигини унутиб қўётган раҳбарларга нисбатан кўп ҳолларда муроасозлик қилмоқда.

Етти йиллик планини муваффақиятлик бажариш манфаатлари кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ишини бутун чоралар билан такомиллаштириш, хўжалик ва маданиятнинг ҳамма участкаларини тарбиялаш, сергайрат, малакали, яхши тайёргарлик бўлган ходимлар билан, одамлар билан ишлашни билмаган лайдқатли ташкилотлар билан мустахкамлашни талаб қилади. Хотин-қизлардан кадрлар еттиштириш ва уларни тарбиялашга алоҳида эътибор бериш керак.

Кадрларни амалий ва сиёсий сифатларига қараб, танлашнинг ленинча, принципаларига оғинмай амал қилиши таъмин-

лаш, кадрларнинг ишлари асосан амалий фаолиятларининг натижаларига қараб баҳо бериш керак.

Кадрларни партия ва давлат интизомига қаттиқ риоя қилиш руҳида, ўз ишларининг натижаларига танқидий муносабатда бўлиш ва топирилган иш учун юксак жавобгарлик руҳида тарбиялаш тўғрисида бундан бунд ҳам муттасил ғамхўрлик қилиш муҳим вазифадир. Давлатни алдашга, кўз бўямачиликка йўл қўётган, суниётсизмоқ қилиш, совет қонунларини бузиш ва ижтимоий турмуш нормаларини бузиш йўлига тушиб олаётган шахсларга бизнинг сафларимизда ўрин бўлмаслиги керак.

Ижронинг доимий ва амалий контроль қилиб туриш кадрларни тўғри тарбиялашнинг, кадрларга нисбатан талабчанликни оширишнинг, ҳамда хўжалик ва маданий қурилишда янги муваффақиятларни таъминлашнинг муҳим шартларидан биридир. Ўз ижронинг доимий текшириб туришни муттасил такомиллаштириб боришимиз лозим.

Амалбасталик, ғийбатчилик, группабозлик, орабузувчилик, бир кишини иккинчи кишига қарама-қарши қилиб қўйиш сизгари ўғмининг шармандали саркитларидан халқимиз қутулмаган ходимлар тўғрисида бир-икки оғиз гапириб ўтмоқчиман. Бундай ходимлар оз бўлса ҳам, лекин улар коллективимиздаги соғом вазиетни захарламоқдалар, умумий ишга зарар етказмоқдалар, Ватанимизнинг душманлари, ёвлари қўлида ўйинчоқ бўлмоқдалар. Бизга ёт бўлган, капиталистик жамият ахлоқида хос бўлган бундай ҳодисаларга қарши кескин кураш олиб боришимиз лозим. (Нарсанлар).

Бизнинг нуруний социалистик жамиятимиз ленинча коллективизм ва қардошлиқ, ўзаро ёрдамлашнинг ва кўмаклашиш принциплари асосига қурилган. Партия, совет, касаба союз, комсомол, хўжалик ходимларимизнинг характери белгисиз шукки, улар меҳнатсевар кишилардир, ҳаммиса ижодкорлик ғайрати билан ёнаётган, партиявий принципалликка қаттиқ риоя қилаётган, юксак даражада ишчан бўлган, партия ва халққа нихоят даражада содиқ, шахсан жуда камтар кишилардир.

Партия ташкилотлари кадрларга сезгирлик билан муносабатда бўлишлари ва эътибор беришлари, улар хатога йўл қўйганда уларнинг хатоларини чидам билан тузатишлари лозим. Лекин ишдаги хатоларни, камчиликларни хас-пўшлаш ва атайин кўрмаслик, бундай хатоларга нисбатан либераллик қилиш кадрларга нисбатан сезгир бўлишдан бутунлай узоқ хислатлардир. Бундай либерализм ва хатолардан кўз юмиш ишнинг ҳам, кадрларни ҳам ҳалок қилиши мумкин, ҳолоқ.

Кўп миллатларнинг намондлари яшаб ва ишлаб турган республикамизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаёти учун характерли нарсаси шукки, кадрларимиз чуқур интернационализм руҳида тарбияланмоқдалар. Кадрларимиз орасида ўзбеклар билан бир қатор руслар ва тожиқлар, украинлар ва татарлар, қозоқлар ва арманлар, бошқа кўп халқларнинг намондлари бордир. Улар коммунизм тантанаси йўлида бир-бирлари билан қарошларча дўст бўлиб ишламоқдалар, уларнинг муносабатлари ўзаро ёрдамлашнинг, бир-бирини ҳурматлаш асосига қурилган. Биз бундан бунд ҳам кадрларимизни интернационализм руҳида ва халқларнинг бўзимас қардошларча дўстлиги руҳида, умумдаш манфаатларини чуқур тушуниш руҳида ҳормай-томай тарбиялашимиз, миллий маҳдудлик ва маҳаллийчиликнинг ҳар қандай кўрinishларига қарши кескин кураш олиб боришимиз лозим. (Нарсанлар).

Ўртоқлар! Партияимиз ўзининг кўп қиррали бутун ташкилотчилик ва тарбиявий ишда Советларга, комсомол, касаба союз ташкилотларига таъямқоқ. Булар коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилишда жуда катта роль ўйнамоқдалар.

Кейинги йилларда Коммунистик партия хўжалик ва маданий қурилишда маҳаллий совет органларининг ролин оширишга қаратилган жуда муҳим тадбирларни амалга оширди. Советлар халқ маорифи, савдо, аҳолига медицина ва маданий-маиший хизмат кўрсатиш, шаҳарлар, посёлкалар ва қишлоқларни обод қилиш масалалари билан тағин ҳам активроқ шугулланишда бўлиб қолдилар. Уларнинг омма билан алоқаси анча мустахкамланди.

Давлат ишларини бошқаришга меҳнаткашларни тағин ҳам кенг тортиш мақсадида 1959 йил март ойида бўлиб ўтган сайловларда маҳаллий Советларга 58826 депутат, яъни 1957 йилдаги қараганда 15000 депутат кўп сайланди.

Советларнинг ташкилий-оммавий ишлари бирмунча ахшиланди. Советларнинг кўпчилигида ҳаётини муҳим масалаларни муҳомада қилмоқ учун сессиялар мунтазам равишда қадирилмоқда. Кўп депутатлар сайловчилар билан доимий алоқа қилиб турибдилар, сайловчилар олдига ҳисоб беришмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашлар депутатлари Советларининг фаолиятини ахшиллаш ва уларнинг омма билан алоқасини кучайтириш тўғрисида» чиқарган қарори Советларнинг ишини ахшиллашда катта роль ўйнади.

Шу билан бирга, шунини айтиб ўтиш керакки, кўпчилик маҳаллий Советларнинг, айниқса қишлоқ Советларининг иш савияси улар олдига турган вазифаларга ҳали етарли даражада жавоб бераётми. Кўпгина маҳаллий Советлар ўзларининг хўжалик-ташкilotчилик вазифаларини яхши бажармаётдилар, қонунлар ва қарорларга, социалистик ҳуқуқ тартибига қаттиқ риоя қилиш устидан қонқарлар контроллик қилмаётдилар.

Бир қанча маҳаллий Советларда депутатлар ўз фаолиятлари ҳақида сайловчилар олдига ахён-ахёнда ҳисоб беришмоқдалар. Область Советларининг депутатларидан учдан бир қисми, шаҳар Советларининг депутатларидан қариб ярмиси шу вақтгача ҳисоб бергани йўқ. Тошкентдаги район Советларининг 1056 депутатидан биттаси ҳам ўз сайловчилари билан учрашмади улар олдига ҳисоб бермади. Советлардаги доимий комиссияларнинг кўплари активлик кўрсатмаётдилар.

Партия ташкилотларининг вазифаси, маҳаллий Советлар ва уларнинг депутатларининг хўжалик ва маданий қурилишдаги, меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишдаги ролин бутун чоралар билан оширишдан иборат. Советлар молия масалалари, суд ва бошқа маъмурий органларнинг ишларини ахшиллаш билан тағин ҳам конкрет шугулланишлари, ҳамма жойда социалистик қонунчиликка қаттиқ риоя қилинишини таъминлашлари, ҳуқуқ тартибининг муҳофаза қилишга жамоатчиликни кенг равишда жалб қилишлари лозим. Меҳнаткашларнинг хатлари ва шикоятлари сезгир бўлиб, диққат билан қўлоқ солишни таъминлаш керак.

Партия ва совет ташкилотлари муҳофаа ишини кучайтиришга кўпроқ эътибор беришлари, ДОСААФ ташкилотларига ва ҳарбий комсомолларига қўн сайн ёрдам бериб туришлари лозим. СССР Қўроли Қўчаларини яна кўп миқдорда қисқартириш тўғрисидаги қонунга мувофиқ армиядан демобилизация қилиниб қайтиб келадиган жангчиларни қабул қилиб олишга ва ишга жойлаштиришга яхши тайёргарлик кўриш жуда муҳим вазифадир.

Кейинги йилларда Ўзбекистон касаба соювлари сон жиҳатдан ўсиб ва ташкилий жиҳатдан мустахкамланди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон касаба соювлари сафарига 1 миллион 300 мингдан ортиқ ишчи ва хизматчи бйрилган. Касаба соювлари хўжалик ва маданий қурилишда айниқса КПСС Марказий Комитетининг 1957 йил декабрь Плениумидан кейин анча актив қатнашадиган бўлиб қолдилар. Социалистик муносабатини авж олдиришда ва коммунистик меҳнат бригадалари тузиш учун бошланган ватанпарварлик ҳаракатини ривожлантиришда касаба соювларининг роли кучайди.

Касаба союз ташкилотлари ишчи ва хизматчиларини ишлаб чиқаришни бошқаришда актив қатнашмишга кенг равишда тортмоқдалар. Корхоналарда, қурилишларда 2 мингдан кўпроқ доимий ишлайдиган ишлаб чиқариш кенгашлари тузилди. Бу ишлаб чиқариш кенгашларида 100 мингга яқин ишчи, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар қатнашмоқда.

Лекин Ўзбекистон касаба соювларининг ва уларнинг раҳбар

органларининг ишларида бўлган ва КПСС Марказий Комитетининг 1957 йил декабрь Плениумида кўрсатиб ўтилган камчиликлар ҳали батамом тугатилгани йўқ.

Кўпгина касаба союз комитетлари муносабага раҳбарлик қилишда расмийчиликка йўл қўймоқдалар, муносабатининг оммавий бўлишига эришмаётдилар. Бир қанча корхоналарда доимий ишлайдиган ишлаб чиқариш кенгашлари мунтазам равишда қадирилмаётди ва ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни тузув бажармаётди. Бир қанча касаба союз ташкилотлари ихтирочилик ва рационализаторликка, энг яхши ишлаб чиқариш илгорларининг тажрибаларини умумлаштириш ва ёйишга эътибор бермаётдилар, меҳнатни муҳофаза қилиш ва ҳавфсизлик техникаси ёмон ташкил этилганлигига илдамий қараб турибдилар.

Узсовпроф, область совпрофлар, республика, область, фабрика-завод ва маҳаллий касаба союз комитетлари уй-қой ва маданий-маиший қурилишнинг боришига тузув таъсир ўтказмаётдилар, маиший хизмат кўрсатиш, савдо ва умумий оғатлаш кенгашларининг ишларини ахшиллашда кўн билан ишламаётдилар, ошхоналар, магазинлар ва дўконларнинг иш устидан таъсирчан жамоатчилик контролини ҳали йўлга қўйганлари йўқ. Кўпгина касаба союз ташкилотларининг маданий-оммавий иш юксак даражада олиб борилмаётди.

Узсовпроф, касаба соювларининг республика комитетлари ва область Советлари касаба союз ташкилотларига раҳбарликни ахшиллашлари, етти йиллик планини муддатидан олдин бажариш учун бошланган социалистик муносабада кенг меҳнаткашлар оммасини қатнаштиришни таъминлашлари, меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишнинг ахшиллаш тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилишлари лозим.

Шонли Ленин комсомолни коммунизм қуриш учун курашда партиянинг жанговар, содиқ ва сингалан ёрдамчиси.

Ўзбекистон комсомол ташкилотининг сафарига йигит ва қизлардан 610 минг киши бйрилган. Корхоналар, қурилишлар, қолхозлар, совхозлар, РТСларда комсомоллар қимматли ташаббуслар беришмоқдалар, ижодий ташаббусларни қилмоқдалар, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш намуналарини кўрсатмоқдалар. Шонли комсомолларимиз пахта териш машиналаридан юксак даражада унумли фойдаланиш учун курашда дадиллик ва матонат билан иш олиб боришлар, механизатор кадрларни, шунингдек 1960 йилда пахта ҳосилини териб олишга техникани тайёрлашда кўп иш қилмоқдалар.

Ленин комсомолни юборган йигитлар ва қизлар Катта Оҳангарон қурилишларида, Чирчиқ электр кимё комбинатини реконструкция қилишда, Фарғона нефть маҳсулотларини қайта ишлаш заводи қурилишда, Бухоро—Тошкент газ қувурини қуришда ва бошқа кўп объектларда фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Комсомоллар ва ёшлар КПСС Марказий Комитети киём Плениумининг қарорини қизгин равишда қувватлаб, техникани тараққий эттириш учун, электр қувватини, хомашини ва материалларни тежаб, темир йўл вагонларининг бекор туриб қоллишини қамайтириш учун курашда актив қатнашмоқдалар.

Партия ташкилотлари, Ўзбекистон Комсомол Марказий Комитети, область, шаҳар ва район комсомол комитетлари бундан бунд ҳам ёшларнинг сиёсий ва ишлаб чиқариш активлигини бутун чоралар билан оширишлари, уларнинг ғайратини коммунизм таътанаси йўлида янги улуг ишлар қилишга йўллашлари лозим.

КПСС Марказий Комитети декабрь Плениумининг қарорларини амалга оширишда, жамоат чорвачилигини янада юксалтиришда, республика комсомолнинг роли катта. Комсомол ташкилотлари бу йил йигит ва қизлардан 7 минг кишини чорвачиликда ишлаш учун юборишга қарор қилиб ва жўхориқорлик бригадалари тузиш ҳаракатини авж олдириб яхши иш бошлаб бердилар.

Комсомолнинг ташкилотчилик ва тарбиячилик иши савиясини тағин ҳам юқори кўтариш, барча бошлангич комсомол ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини тинмай ошириш муҳим вазифадир.

Ўртоқлар! Бизнинг мамлакатимиз ўз ижодий кучлари тўлиб-тошган ҳолда етти йиллигининг иккинчи йили марраларга чиқиб олди. Заводлар ва фабрикаларда, қонлар ва қурилишларда, қолхозлар ва совхозларда, илмий муассасалар ва конструкторлик бюраларида—ҳамма жойда ва ҳамма ерда мисли қўрилмаган яратувчилик ғайрати қайнаб тошмоқда. Барча совет кишилари аjoyиб коммунистик жамиятни тезроқ қурашга деган ғиёс фикр ва ягона иттиҳам билан яшамоқдалар.

Ўзбекистон ССРнинг экономикаси ва маданияти. Совет Иттифоқи халқларининг аҳил қардош оиласида гуркираб яшамоқда.

Социалистик Ўзбекистон меҳнаткашлари шонли Коммунистик партияга, Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги унинг ленинчи Марказий Комитети ва жонажон Совет ҳукуматига республикамизни гуллаб-имлатиш тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилиб, ҳаммиса ёрдам бераётганликлари учун ўзининг чуқур миннатдорчилигини ва самийий ташкуриини изҳор қилади. (Давомли нарсанлар).

Биз, совет кишилари ўлмас марксизм-ленинизм идеяларини актив амалга оширувчилар бўганимиз учун бениҳоя хурсандимиз. Марксизм-ленинизм идеяларининг ҳаётбахш таъсири остида ҳозирги вақтда ер юзига жуда катта тарихий ўзгаришлар бўй бермоқда. Пиланетамизда бир миллиард киши ҳаммаҳат бўлиб социализм ва коммунизм қуришмоқда. Осиёдаги деярли ҳамма мамлакатлар миллий мустақилликка эришди. Африка империялизм кишанларидан қутулиш учун курашда биринчи улкан муваффақиятларни қўлга киритди. Мустақиллашчилик асри асло қайтмайдиган бўлиб ўтмишда қолиб кетмоқда, адолат ва тараққиёт асри тобора янгидан-янги галабаларга эришмоқда.

Совет Иттифоқининг, халқ демократияси мамлакатларининг, жаҳон коммунистик ва ишчи ҳаракатининг ҳар бир йили муваффақияти билан инсониятнинг ёрқин истак-орзулари коммунизм юксак идеялари тобора кўпроқ турмушга сингиб бормоқда.

Мана шу олжаноб мақсад учун яшаб ва меҳнат қилиш улуг бахт сазодатидир, ўртоқлар!

Бизнинг съездимиз Совет Иттифоқининг, халқ демократияси мамлакатларининг меҳнаткашлари, бутун турғусинв инсоният улуг кунини—Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг 90 йиллигини нишонлашга тайёрланаётган кунларда ўтмоқда.

Абадий бўлаётган Ленин ҳаммиса биз билан бирга! Халқимизнинг, жонажон Коммунистик партияимизнинг ҳамда содиқ ва матонатли ленинчи Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги партияимиз ленинчи Марказий Комитетининг ҳамма ишда Лениннинг ҳодийлиги, Лениннинг дошмандлиги, Лениннинг иродаси, ленинча инсонпарварлик яққол кўриниб турибди. (Давомли нарсанлар).

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетини ва улуг дўстимиз Никита Сергеевич Хрушчевини шонлироқ шунини айтишга ижозат беринки, ўртоқлар, ленинзмнинг улуг байроғига ҳаммиса содиқ бўлиб келаётган, жонажон Коммунистик партия теваригида маҳкам жипслашган Ўзбекистон партия ташкилотини меҳнаткашлар оммасининг авж олиб кетган ижодий активлигига моҳирлик билан бошчилик қилди ва етти йиллигининг улугвор вазифаларини, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXI съездининг тарихий қарорларини муваффақиятли бажаришни таъминлайди. (Нарсанлар).

Яшасин қудратли социалистик Ватанимиз! (Нарсанлар). Яшасин коммунистик жамият қураётган қаҳрамон совет халқи! (Нарсанлар).

Коммунизм галабаларининг илҳомчиси ва ташкилотчи улуг Ленин партиясига шон-шарафлар бўлсин! (Давомли, гулдурас нарсанлар. Ҳамма ўрнидан турди).

Редактор И. РАХИМОВ.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

АКАДЕМИК И. В. КУРЧАТОВ ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Иттифоқи Министрлар Совети академик И. В. Курчатовнинг ядро физикасини ривожлантиришда ва СССР Фанлар академиясининг Атом энергияси институтини барпо этишда (бу институт ташкил этилган пайтдан бошлаб унинг директори бўлиб келди) кўрсатган катта хизматларини назарда тутиб, қарор қилдилар:

1. Қуйидагиларга И. В.

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг давоми

(БОШИ ИККИНЧИ БЕТДА)

Табий газ базасида органик синтез саноатини тез ривожлантиришга жиддий эътибор бермоғимиз керак. Ўзбекистон халқ ҳўжалигининг автомобиль шиналарига бўлган катта эҳтиёжлари синтетик каучук ва корд ишлаб чиқаришни ташкил этишни қаттиқ талаб этмоқда.

Республикада катта қимёни вужудга келтириш вазифаси Госплан, маҳаллий партия ва совет органлари, халқ ҳўжалиги кенгашлари, Илмий-техника комитетидан экономиканинг ана шу энг муҳим тармоғини ривожлантиришга кўпроқ эътибор беришни талаб этади.

Машинасозлик саноати Ўзбекистон ССР халқ ҳўжалигида етакчи ўринлардан бирида туради. Ҳисобот даврида унинг ишлаб чиқариш ҳажми икки баравар кўпайди.

Аввало, республика машинасозларининг пахтачиликни комплекс механизациялашга кўшган ҳиссасини айтиб ўтиш керак. (Имларимиз, конструкторларимиз ва машинасозларимиз КПСС Марказий Комитетининг кўрсатмаларини ва Никита Сергеевич Хрущевнинг масъалаларини бажара бориб, пахта етиштириш ва пахта теришдаги асосий ишларни механизациялаштиришни таъминлайдиган энг техникани вужудга келтиришда ва бу техникани ишлаб чиқаришни ўзлаштиришда. Мамлакатдаги пахтакор колхоз ва совхозлар далаларини чигит экишга тайёрлайдиган бир қанча энг машиналарни, белгиланган миқдорда чигит ташлаб, квадрат-уялаб экадиган сеялкаларни, қишлоқ ҳўжалик зараркундаларига қарши кураш учун керакли аппаратларни ва бошқа замонавий техникани оддилар. Пахта теришдаги «ХВС-1,2» маркали энг машина ахши баҳо олди. Пахта-ни қоп-қанораси ташини ташини ишлатиладиган трицикллар иччи кўчаларини кўп миқдорда тежаш имконини беради. Прицеплардан гахта териш машиналари билан ва тайёрлаш пунктларида пахтани қабул қилиб олиш учун ишлатиладиган асбоблар билан бир қаторда фойдаланилади.

«Ташкентсельмаш» заводи махсус конструкторлик бюроси билан биргаликда йигирв саноати учун керакли бир қанча энг машиналарни ўзлаштирди. Мамлакатда биринчи марта пилла тортиш автомат вужудга келтирилди. «Ташкенткабель», «Электр лампа», «Подъёмник», «Кинап», «Ўзбекхиммаш», «Большевик» заводлари ва бошқа корхоналар махсудотининг энг турларини ўзлаштиришди.

Аммо КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорига тўғри таъкидлаб ўтилгандек, Тошкент Халқ ҳўжалиги кенгашига қарашли бир қанча заводлар ва конструкторлик ташкилотлари пахтачилик тобора механизациялаш учун зарур бўлган бир қанча машиналарни тайёрлаш ва ишлаб чиқариш юзасидан берилган топшириқларни бажармади. Тошкент Халқ ҳўжалиги кенгаши, область ва шаҳар партия комитетлари бу йил энг машиналар проектини тузиш ва уларни ишлаб чиқариш юзасидан графика мувофиқ ишлаш учун таъсирли чораларни кўришлари лозим.

Республикадаги машинасозлик заводларида металл ишлаш машина-ускуналаридан фойдаланиш коэффициенти паст, кўпгина ишлаб чиқариш процесслари кўнгилгаддек машиналаштирилган эмас. Бир қанча машиналарни тайёрлашга кўп меҳнат сарф қилинмоқда, уларнинг вази оғир, таннархи қimmat. Қуёв цехларининг ишида жиддий камчиликлар бор. Бу ҳол корхоналарнинг техника-иқтисодий кўрсаткичларига салбий таъсир кўрсатади.

Республикада айрим ишлаб чиқариш процессларини ихтисослаштириш даражаси ҳали ҳам паст. Масалан, Тошкент Халқ ҳўжалиги кенгашида 25 та корхона покпока ишлаб чиқармоқда. Бундай тарқоқлик аса энг технология процессларини жорий қилиш ва ишлаб чиқаришни механизациялашга халақит беради. Бизда темирйирик корхоналарнинг техника-иқтисодий кўрсаткичлари мамлакатдаги илгор корхоналардагига нисбатан 1,5—2 баравар кам. Республика Госплани ва халқ ҳўжалиги кенгашлари планлаштиришда ва махсудот етказиб беришни кооперативлаштиришда катта нуқсонларга йўл қўймоқдалар.

Биз ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш, рационал кооператив алоқаларини мустаҳкамлаш, машинасозлик саноатда меҳнат унумдорлигини ошириш ва махсудот таннархини камайтириш учун ҳали кўп иш қилмоғимиз лозим. Машинасозликдаги асосий вазифалардан бири— халқ ҳўжалигининг барча тармоқларида ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаштириш таъминлаш учун зарур машина, ускуна, приборлар ишлаб чиқаришни таъминлашдан иборат.

Биз 1960 йилда асосан, пахта етиштириш учун керакли машина ва ускуналарнинг энг 26 хиллини ўзлаштиришимиз ва ишлаб чиқаришимиз лозим. 2650 та пахта териш машинаси, 3000 та кўрак чувиш машинаси, 3300 та сеялка, шу жумладан уяга белгиланган миқдорда чигит экадиган 2450 сеялка ишлаб чиқаришни таъминлаш зарур. Бу — мамлакатдаги барча пахтакорлар олдидagi муқаддас бурчимиз.

Тошкент, Фарғона халқ ҳўжалиги кенгашлари ва республика Госплани машинасозлик заводларидаги қуёв цехларини ихтисослаштириши 2—3 йил ичида тугаллашлари лозим.

Олимлар ва конструкторлар мавжуз машина ва механизмларни тақомиллаштириш ва гоёт унумли энг, тежамли машина ҳамда механизмларни тайёрлашда, автомат ва потек линияларини вужудга келтириш, прогрессив технологияни жорий қилишда машинасозларга ёрдам беришлари керак.

Ҳисобот даврида энгил ва озиқ-овқат саноатини ривожлантиришга катта эътибор берилди. Пахта тозалаш заводларининг ишлаб чиқариш қуввати асга ўсди. Пахта заводларида ва тайёрлаш пунктларида кўп меҳнат талаб этадиган оғир ишларни механизациялаш соҳасида энг иш қилинди. Пахта тозалаш заводларини автоматлаш йўлида дастлабки қадамлар қўйилди. Тўқимачилик саноатини ривожлантиришда энг тўзук муваффақиятларга эришилди. Озиқ-овқат саноатининг махсудоти анчагина кўпайди. Мадааний-маиший ва уй-руғзор буюмларини ишлаб чиқариш кенгайди ва уларнинг хиллари кўпайди. Халқ истеъмоли молларининг сифати ахшилланди.

Аммо шунинг ҳам айтиб ўтиш керакки, КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида ва КПСС Марказий Комитети ҳамда ССР Иттифоқи Министрлар Советининг «Тўқимачилик саноатини энг юксалтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорига кўраб кўйилган катта-катта камчиликлар республикада ҳам мавжуддир. Ўзбекистондаги халқ ҳўжалиги кенгашлари ва тўқимачилик корхоналари аҳолининг, айниқса болаларнинг газлама, трикотаж ва пайпоқларнинг айрим турларига бўлган ва ўсиб бораётган эҳтиёжини ҳали ҳам таъминламаётганлар. Тошкент тўқимачилик комбинати ва Марғилон ипак комбинати ишлаб чиқараётган газламаларнинг баъзи хиллари харидорларга манзур бўлмаётган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ, тўқимачилик саноатини юксалтириш юзасидан амалий тадбирлар ишлаб чиқдилар. Шу етти йилликда Фарғона тўқимачилик комбинати, Фарғона Йигирв-тўқув фабрикаси ва Марғилон ипак комбинатининг ишлаб чиқариш қуввати икки баравар оширилди керак. Наманганда штапель толадан шойи ва костюмпоп газламалар ишлаб чиқарилган комбинат қурила бошлади. Бу комбинат мамлакатдаги шундай энг йирик комбинатларнинг бири бўлади. 1962—1965 йилларда Бухорода йирик меланж комбинатининг биринчи навабати, Самарқандда жун-газлама ишлаб чиқарилган комбинат қурилади ва ишга туширилади.

Мамакда тўқимачилик саноатини юксалтиришда «Таштекстильмаш» заводи коллективни муҳим роль ўйнайди. Бу завод бутун иттифоқимизда ишлаб чиқарилган йигирв машиналарининг қарийб 60 процентини, ўров машиналарининг 50 процентини ва арқоқ машиналарининг ҳаммасини етказиб беради. 1963 йилдаёқ арқоқ машиналар ишлаб чиқариш 1959 йилдагидан

дан 3,7 баравар ортиси керак, 1965 йилда аса завод ишлаб чиқарадиган бутун махсудот икки баравар кўпайиши лозим.

Пахта тозалаш саноатида пахта қабул қилиш, сақлаш, қайтадан ишлаш соҳасидаги жиддий камчиликларни бартараф қилиш ва пахта сортирини пасайиб кетишига йўл қўймайлик ҳамда толаннинг юқори сифатли бўлишини таъминлаш керак. Машинада пахта териш кескин суратда кўпайтирилиши муносабати билан қуриш-тозалаш цехларининг қувватини ошириш тадбирларини кўриш зарур. Барча пахта заводларини гоёт самарали ишлайдиган тозалаш машина-ускуналари билан таъминлашимиз, чигит туқини тўла ажратиб олиш йўли билан момиқ чиқаришни кўпайтириш чораларини кўришимиз лозим.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ, озиқ-овқат саноати ҳодимлари озиқ-овқат махсудотларининг сифатини ахшилаш ва уларнинг хилларини кўпайтириш ва махсудотини тортиб, чиройлик қилиб ўраб чиқариш чораларини кўришлари лозим.

Ег заводларини чигитдан ёғ олишнинг экстракция усулига теероқ кўчириш керак. Бу чора кўшимча равишда талайгина миқдорда ёғ олиш имконини беради.

Республика Госплани, халқ ҳўжалиги кенгашлари, партия ташкилотлари озиқ-овқат саноатида ва хусусан гўшдан турли махсудотлар ишлаб чиқарадиган саноатда ишлаб чиқариш қувватини ошириш ва энг корхоналарни ишга тушириш юзасидан кўшимча тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга оширишлари керак. Айни вақтда гўшдан турли махсудотлар тайёрлайдиган колхозларро корхоналарнинг кенг шохобчаларини вужудга келтиришга киришмоқ керак.

Кейинги йилларда маҳаллий ва кооператив саноатининг иши анча ахшилланди. Тўғри йил ичида маҳаллий Советлар ахширидаги саноатнинг ялли махсудот ҳажми 38 процент, ҳунармандчилик кооперацияси корхоналарида аса 58 процент кўпайди. Маҳаллий Советлар ва ҳунармандчилик кооперацияси саноатда бир хилдаги корхоналарни бундан буюн ҳам бириштириш ва уларни ихтисослаштириш, ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ошириш, махсудот турларини кўпайтириш, махсудотининг сифатини кескин суратда ахшилаш ва таннархини камайтириш, халқ бадийи ҳунармандчилигини энг ривожлантириш таъминлаш зарур.

Ўртоқлар! Партия XXI съездининг ва КПСС Марказий Комитети Пленумларининг тарихий қарорларидан илҳомланган республика саноат корхоналарининг коллективлари етти йиллик планини ишлаб чиқариш даражаси бўйича бир йил олдин, яъни 1964 йилда бажариш мажбуриятини оддилар. Бизда ўз резервлари ва имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, етти йиллик план топшириқларини 3—4 йил ичида бажаришга қарор берган корхоналар оз эмас.

Қарбонунд заводи коллективи 1960 йилдаёқ етти йилликнинг охирига мўълавланган ишлаб чиқариш даражасига эришди, «Ўзбексельмаш», «Ўзбекхиммаш» ва «Ташкенткабель» заводларининг коллективлари аса бу даражага 1963 йилда эришадилар.

Саноат ишининг етти йиллик биринчи йилдаги ақунлари бу мажбуриятлар тамомлаш реал эканлигини исбот этади.

Бутун совет халқи каби республикаимиз меҳнаткашларининг ҳам гайрат-ташаббуси гоёт ўсган бир вақтда олган мажбуриятларини бажариш уёйда турсин, ҳатто 1959 йил давлат планларини ҳам бажармаган бир қанча корхоналарнинг кейинда қолаётганликларига асло йўл қўйиб бўлмайд. Бекобод цемент комбинати, Самарқанд шахидати 8-ишт заводлари бошқармаси, Тошкент автоген заводи, хладокомбинати ва бошқа корхоналар шулар жумласидандир. Умуман республикада халқ ҳўжалиги кенгашлари қарашли 13 корхона, маҳаллий Советлар ва кооператив саноатининг 40 корхонаси давлат планларини бажармади ва 79 миллион сўмлик махсудот беролмай қолди. Халқ ҳўжалик кенгашларига қарашли 46 корхона меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини бажармади.

Бунга сабаб шуки, айрим партия комитетлари ва халқ ҳўжалиги кенгашлари саноатнинг иш билан конкрет равишда эмас, балки ҳали ҳам юзаси шугулланмоқдалар, қоқоқ корхоналарни илгорлар даражасига кўтариш учун амалий чораларни кўрмаётганлар.

Мисол учун Самарқанддаги «Красный двигатель» заводини олиб кўрайлик. Бу заводда давлат ва меҳнат интизоми йўлга қўйилган, меҳнат дўхта уюштирилмаган, хусусан қуёв цехига технология қондалари кўпол равишда бузилимоқда. Қуёв вақтида кўп қар қиқиси оқсиди завод ҳар йили кўп зарар кўрмоқда. 1959 йилнинг бошида республикада техника билан энг ахши таъминланган цехларнинг бири — энг қуёв цехи ишга туширилганидан кейин ҳам брақдан қарийб 5 миллион сўм зарар кўрди.

Самарқанддаги бошқа бир йирик корхонада — Охунбобоев номи қўн-терн заводида қийин операцияларнинг 50 проценти қўл кучи билан бажарилимоқда. Бу заводда махсудот сифатини ахшилаш учун, завод маркасининг шухрати учун астойдил кураш олиб борилаётган. 1959 йилда Тошкентдаги пойафзал фабрикаларининг ўзганича икки миллион квадрат дециметрдан кўпроқ сифатсиз чармин заводга қайтариб юборилди.

Биз шунга эришмоғимиз керакки, бу йил давлат планингизга эмас, балки социалистик мажбуриятларни ҳам бажармаган бирорта корхона қолмасин. Урнатилмаган машина-ускуналарнинг ҳаммасини тезликда ишга тушириш, ишлаб чиқаришда нобудгарчиликка қарши, иш кунини зичлаштириш учун курашни кучайтириш зарур.

Шуни айтиб ўтиш керакки, партия комитетлари ва халқ ҳўжалиги кенгашларининг техника билан қайта қуруллантириш ва кўпгина саноат корхоналарининг техника-иқтисодий кўрсаткичларини энг ахшилаш соҳасидаги ташкилотчилик ишлари даражаси партия XXI съезди ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг талабларига ҳали ҳам жавоб бераётган.

Масалан, Фарғона Халқ ҳўжалиги кенгаши энг техникани жорий қилиш соҳасида 1959 йилга мўълавланган тадбирларнинг фақат ярмини амалга оширганлиги каби ҳолларнинг рўй беришига шу нарсани сабаб қилиб кўрсатиш мумкинки, айрим раҳбарлар техникани тараққий эттиришнинг аҳамиятини ахши тушуниб олган эмаслар, улар энг техникани жорий қилиш юзасидан берилган топшириқларни бажаришга юзаси қарамоқдалар, баъзан аса интизомига ҳам риоя қилмаётганлар. Андижон гидролиз заводида автоматлаш ва машинасозлик корхоналарида потек линиялар вужудга келтириш каби муҳим чоралар аса шундай тадбирлар қаторига кирди. Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Қорақалпоғистон халқ ҳўжалиги кенгашлари корхоналарида энг техникани жорий қилишга доир кўп тадбирлар амалга оширилмай қолди.

Ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаш негизда оғир қўл меҳнатини тугатиш энг муҳим халқ ҳўжалиги вазифаси бўлибгина қолмай, балки зўр сиёсий вазифа эканлигини ҳам тушуниб олмақ керак.

Халқ ҳўжалиги кенгашлари, министрликлар, бошқармалар, илмий-тадиқот ташкилотлари энг техникани тайёрлаб, жорий қилиш, замонавий машиналар, механизмлар ва приборларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш, эскириб қолган машина-ускуналарни модернизация қилиш, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш юзасидан белгиланган топшириқларни сўзсиз бажаришлари керак.

Корхоналарнинг техника даражасини ошириш учун курашда омманинг ўсган ижодий активлигига бошчилик қилиш ва резервлардан тўғри фойдаланиш, рационалиятзорлар ҳамда ихтирочиларни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш — бурчимиздир. Инженерлар, техниклар, ишлаб чиқариш новаторларини илмий-тадиқот ва конструкторлик ишларига кенг жалб этмоқ керак. Бизда илмий ҳодимларнинг ишлаб чиқариш билан ўрнатган ва жуда ахши натижалар билан ҳамкорлигини кўпгина аjoyиб намуналари бор.

Кабель саноати илмий-тадиқот институти билан Тошкент кабель заводининг биргаликда олиб борган илмий ва тажриба ишлари техникани тақомиллаштиришга доир бир қанча тадбирларни ишлаб чиқиб ва корхонада жорий қилиш имконини беради. Бу чора умумиттифоқ аҳамиятига ага бўлиб, иқтисодий жиҳатдан жуда катта самара бермоқда.

Кимёгар олимларнинг Кўкон суперфосфат заводи, Фарғона гидролиз заводи, Чирчиқ электр-кимё комбинати ва бошқа корхоналарнинг коллективлари билан маҳкам ҳамкорлиги фаннинг ишлаб чиқариш билан самарали алоқасига ахши мисол бўла олади.

Шу тариқа биргаликда олиб борилаётган ижодий иш техникани тараққий эттириш вазифаларини ҳал этишни тезлатиш билан бирга корхоналардаги ҳодимларнинг илмий-техника савиясини оширишга самарали таъсир кўрсатади ва фан учун катта амалий материал бериб, уни олға силжитади.

Ишлаб чиқариш процессларини автоматлаш — техникани тараққий эттиришнинг энг муҳим йўли ва асосий воситасидир. Бўйгина корхоналарда ишлаб чиқаришнинг қисман автоматлаштирилаётганлиги, шўҳасиз, керакли ва прогрессив бир ишдир. Аммо биз эндиликда айрим агрегатлар ва участкаларни автоматлаштиришдан цехларни автоматлаштиришга, тамомлаш автоматлаштирилган корхоналарни вужудга келтиришга ўттишимиз керак. Аввало кимё, ёғ, пахта тозалаш, машинасозлик саноати олдида ва бинокорлик материаллари саноати олдида аса шундай муҳим вазифа турибди.

Госплан ва республика илмий-техника комитети халқ ҳўжалигида техникани тараққий эттириш масалалари билан конкретроқ шугулланишлари, энг техникани, прогрессив технологияни ва илгор иш тажрибаларини жорий қилишда халқ ҳўжалиги кенгашларига, министрликларга, корхоналарга актив ёрдам беришлари керак.

Биз экономика соҳасидаги ҳамма ишимизни жиддий суратда ахшилашимиз, корхоналарнинг техника-иқтисодий кўрсаткичларини чуқур анализ қилишимиз, моддий бойликларни рационал сарфлашга эришмоғимиз ва энг техникани жорий қилиш, ишлаб чиқаришнинг ахши ташкил этиш асосида меҳнат унумдорлигини тўғривисз оширишни ва махсудотининг таннархини камайтиришни таъминлашимиз лозим.

Иқтисодий районлар ўртасидаги алоқаларни энг ахшилаш ва мустаҳкамлаш — энг муҳим вазифаларимиздан биридир. Ҳар бир корхонанинг энг муҳим бурчи — махсудотини кооперативлаштирган тартибда етказиб бериш планини ўз вақтида бажаришни таъминлашдан иборат.

Ўртоқлар! Ҳисобот даврида транспорт ва алоқанинг ҳамма турларини ривожлантиришда муайян муваффақиятларга эришилди. Тошкент темир йўл транспортининг юк обороти 1,4 баравар кўпайди. Меҳнатни ташкил этишда илгор методларни кенг қўлланиш натижасида бир кечаю-кундузда юк орттиш 18 процент ортди, вагонлар обороти қарийб 9 соат тезлашди, тепловозларнинг бир кечаю-кундуздаги қатнови 1,5 баравар ва поездларнинг ўртача юк ташини вази 20 процент кўпайди.

Локомотив паркига энг техника — тепловозлар кўшилди. Ўтган йилдаёқ юкларнинг ярми тепловозда ташилди. Тошкент — Ўратьевск участкасида 128 километр масофада иккинчи йўл қурибди.

СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС 1959 йил III ва IV кварталда бажарилган иш ақунларини ёътиборга олиб, Тошкент темир йўлига кўчма Қизил байроқ берди.

Аммо, темир йўлининг ишида жиддий камчиликлар ҳам бор. Темир йўлининг айрим участкаларида юк поездлари қатнови графиги ҳали ҳам бузилимоқда, техника ва эксплуатацияси қондаларига риоя қилинмаётган. Тепловоз, паровозларнинг бир кечаю-кундузда қатновини ошириш ва вагонлар оборотини тезлатиш учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланилмаётган. Поездларнинг ҳалокатга учраши ва авариялар каби ярамас ҳолларга ҳали ҳам тамомла барҳам берилган эмас.

Етти йиллик планда юк оборотини 1,4 баравар кўзайтириш, йўлларда тепловозларни қатнаштига ўттишни тугатиш, пахтар атрофдаги бир қанча участкаларга аса электровозларни қатнаштиш қўла тугтилди. Вагонларнинг обороти 12 соат тезлаштирилди. Темир йўлда меҳнат унумдорлиги 38 процент орттиш керак. Темир йўлларни техника билан таъминлаш ва меҳнатнинг энг прогрессив усулларини жорий қилиш, аввало юк поездларини тузиш ва вагонларни бир-биридан ажратиш ишларида бу усулларни жорий қилиш лозим. Механизациялаш ва автоматлаш, станцияларда стрелка ва сигнал установкаларини марказлаштирилган тартибда бошқариш усулини жорий қилиш, вагонларни кўпроқ улаш ҳисобига поездларнинг бир кечаю-кундузда қатновини тезлатишга эришиш керак. Поездларнинг хавф-хатарсиз қатнашини таъминлашга алоҳида эътибор бериш лозим.

Республиканинг автомобиль парки энг саккиз минг энг машина олди. Юк обороти 1955 йилдагига нисбатан 1,9 баравар, пассажирлар ташини аса 3 баравардан зиёд ортди. Ҳозирги вақтда область марказларидан барча районларга автобуслар қатнаб турибди.

Йўл ҳўжалиги техника билан кўпроқ таъминланди. 2700 километр узунликдаги автомобиль йўллари қурибди ва реконструкция қилинди. Катта Ўзбекистон йўлини реконструкция қилиш тамомланмоқда, Тошкент — Охангоров — Кўкон ўртасида баланд тоғ ошиб ўтган автомобиль йўлини қуриш соҳасидаги асосий ишлар тамомланди.

Шу нарса қувончлики, автомобиль йўллари қурилиши чинакам умумхалқ иши бўлиб қолмоқда, колхозлар бу ишда актив қатнашмоқдалар. Кейинги 4 йил ичида йўл ҳўжалигига сарфланган 560 миллион сўмнинг 220 миллион сўми колхозларнинг бўлинимас фандаридан ажратилди.

Етти йилдаги автомобиль транспортининг юк обороти 2,8 баравар, пассажирлар ташини қарийб 3 баравар орттиш керак. Йўл ҳўжалигига 1 миллиард 600 миллион сўмдан кўпроқ маблағ, шу жумладан колхозларнинг бўлинимас фандидан 1 миллиард сўмга яқин маблағ сарф қилинади.

Лекх автомобиль паркидан фойдаланиш коэффициенти ҳали ҳам паст, автомобиль қатнайдиган йўллари ахшилаш учун зарур чоралар кўрилмаётган. Йўлларда авариялар ва кўнгилсиз ҳодисалар ҳали ҳам кўп учраб туради. Пассажирларни ташини давлат плани бажарилаётган.

Автотранспорт ва тош йўллар министрлиги ўз ишини ахшилаш, хусусан автомобиль паркиннинг техника ҳолати ва унлаш фойдаланишдаги камчиликларни қатъиян тугатиши лозим.

Партия ва совет ташкилотларининг вазифаси — республикада йўл ҳўжалигини ахшилаш учун умумхалқ ҳаракатига бошчилик қилишдан ва шу мақсадда маҳаллий моддий-техника ресурсларидан тўла фойдаланишдан иборат.

Ҳисобот даврида граждан ҳаво флоты Ўзбекистон территориясида бошқармасининг коллективи ўз ишини анча ахшилади. Республикани Совет Иттифоқининг кўп шаҳарлари билан боғлайдиган энг ҳаво йўллари очилди. Пассажирлар ташини 5 баравар, юк ташини 3 баравар кўпайди. Ўзбекистон граждан ҳаво флоты бошқармаси энг турбофреатик самолётлар ва вертолётлар олди.

Етти йилдаги ҳаво транспортида пассажирлар ташини 7 баравар, юк ташини қарийб 6 баравар ортди, авиация ёрдами билан қишлоқ ҳўжалик экинларини дорилан 3—4 баравар кўпайди.

Республика граждан ҳаво флотининг ҳодимлари пассажирларга хизмат кўрсатишни бундан буюн ҳам ахшилашлари, хавф-хатарсиз учиниға алоҳида эътибор беришлари, энг техникадан тўғри фойдаланишлари, учини ва меҳнат интизомини кучайтиришлари, пассажирлар ва юк ташини, шунингдек, қишлоқ ҳўжалик экинларини дорилан давлат планларининг бажарилишини таъминлашлари керак.

Республиканинг ўзида ва республика территориясидан ташқарида юк ташинишнинг энг тежамли ва мақсадга мувофиқ системасини қўлланиш тўғрисида фикр юритмоғимиз керак.

Республикада алоқа воситалари кенг ривожланди. Шаҳар телефон шохобчаларининг ҳажми 74 процент кенгайди. Тошкент, Чирчиқ, Марғилон шаҳарларида автомат телефон станциялари қурибди, Самарқанд шаҳрида телефон станцияси қурила бошлади. Қишлоқ Советлари, РТС, колхоз ва совхозларни телефонлаштириш тамомла тугалланди. Республикда иккита телевидение маркази ва 7 та ретрансляция станцияси қурибди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон аҳолисининг 60 проценти Тошкентдан бериладиган теледидиорларини кўриш имкониятига эгадир. Радиостанцияларнинг қуввати 5 баравар ўсди.

Аммо алоҳида, хусусан қишлоқ аҳолисига алоқа воситалари билан хизмат кўрсатиш ўсиб бораётган талаблариниғам ҳали тўлиқ жавоб беролмайди. Обунчаларга газеталар, журналлар, шунингдек, хат ва телеграммалар ўз вақтида етказиб берилаётган.

Алоқа ҳодимлари етти йилдаги алоқа воситаларини энг ривожлантириш ва тақомиллаштиришни, почта, телеграф, телефон ва телевидение ишларини ахши йўлга қўйишни таъминлашлари, алоҳида ахши хизмат кўрсатишлари лозим. Шаҳар, шаҳарларро телефон ва телеграф станцияларида автоматика ва ярим автоматика воситаларини кенг жорий қилишга эришмоқ керак.

Ўртоқлар! Партия ташкилоти капитал қурилиш соҳасида баъзи муваффақиятларга эришди. Ҳисобот даврида 170 та йирик ва ўртача катталикиги саноат корхоналари, 46 минг ўринли мактаб, 9300 ўринли болалар бочқаси ва асли, 3000 ўринли касалхона қурибди ва фойдаланиш учун топширилди, шаҳарларда, РТС ва совхозларда давлат ҳисобига, шунингдек, энг тартибда қуриш йўли билан жами 6 миллион квадрат метр ҳажмида уй-жой қурибди. Бундан ташқари колхозчида 174 минг уй-жой қуриб одилар.

Ҳозирги вақтда қурилиш ташкилотларимиз йириклаштирилган. Улар замонавий техника билан

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг давоми

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Саноат ишлаб чиқариши чиқитлари базасида бинокорлик материалларини ишлаб чиқаришни ушатириш учун катта имкониятлар бор. Аммо халқ хўжалиги кенгашлари бу соҳада ташаббус кўрсатмаётганлар. Руда бўлмаган материалларнинг жуда кўп запасларидан ахши фойдаланилмаётган. Бинокорлик материалларини ишлаб чиқариладиган корхоналарни янги тушириш мўддатларига риоя қилмай, бу ишни кечиктиратган Қурилиш министрлиги жиддий танқидга лойиқ.

Ўртоқлар! Қурилиш — янги саноат корхоналари, янги қураб, янги каналлар вужудга келтириш, янги ерлар очиб демкир, қурилиш — янги уй-жойлар, мактаблар, интернатлар, касалхоналар, санаторийлар барпо қилиш демкир. Қурилиш — янги театрлар, маданият саройлари, клублар барпо қилиш демкир. Қурилиш — шаҳарларимиз, район марказларимиз ва посёлкаларимизнинг кўрקי, чирои демкир. Қурилиш — совет кишининг бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилиш демкир.

Шу сабабли капитал қурилишни тубдан яхшилаш ҳар бир партия ва совет ташкилотининг, ҳар бир коммунист, ҳар бир раҳбарнинг жонон иши бўлмоғи керак.

Саноат ва қурилиш, транспорт ва алоқа оддида турган катта вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши, партия ташкилотларининг оммавий касблардаги кадрлар ва мутахассислар билан ишлаш даражасига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Ҳозирги вақтда республика саноати, қурилиши, транспорт ва алоқа корхоналарида 300 мингта яқин ишчи ва 30 мингта кўпроқ инженер-техник ходимлар ишламоқда. Тўрт йил ичида улар 13 процент кўпайди.

Биз оммавий касблардаги кадрларни тайёрлаш ва қайтадан тайёрлаш ишларини кўчатиришимиз, ёшларни халқ хўжалигига кенг жалб этишимиз, уларнинг ўсиши ва ишлаб чиқаришда доимий ўрналиб қилишлари учун шарт-шароит вужудга келтиришимиз зарур.

Профессионал-техника ўқув юрталари — оммавий касблардаги кадрларни тайёрлашнинг асосий базасидир. Бу ўқув юрталарининг иштини жиддий суратда яхшилаш керак.

Кадрлар тайёрлашни планлаштиришдаги катта камчи-

ликларини йўқотиш лозим. Республика Госплани халқ хўжалигини ишлаб чиқариш кадрлари ўртасида қандай иш олиб борилаётганини жиддий ўрганиб чиқиш, республикада экономика янада ривожлантириш ва техника тараккият этишларини эътиборга олиб, кадрларга бўлаган эътиборни аниқ белгилаб чиқиш лозим.

Халқ хўжалигини техника билан қуроллантириш соҳасида жуда катта вазифалар олдимизда турганлигини эътиборга олиб, саноат, қурилиш ва транспортдаги инженер-техник ва раҳбар ходимларни қайтадан тайёрлаш иштини ҳам жиддий суратда яхшилаш зарур.

Ишчи кучлар қўнимсизлиги кўп корхона ва қурилишларнинг ишидаги жуда катта нуқсондир. Бу ҳол ишчиларнинг маълум қисмида меҳнат унумдорлигини оширишга саъйи таъсир кўрсатади. Ўтган йили халқ хўжалиги кенгашлари иштирокида саноат корхоналарига 63 минг ишчи қабул қилиниб, 61 минг ишчи бўлаб кетган. Ишчиларнинг кўли бепарво қаралганлиги, зарур маданий-маиший шароит яратиб берилмаганлиги оқсиди корхоналардан чиқиб кетмоқда. Партия, касаба союзу ва комсомол ташкилотлари ишчилар учун маданий-маиший шароит вужудга келтириш ва уларнинг корхоналарда доим ишлашларини таъминлаш масаласи билан жиддий шуғулланишлари керак.

Партия ва касаба союзу ташкилотлари етти йилликнинг иккинчи йили — 1960 йил планнинг мўддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани янада кенг авж олдириш керак, ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг ўсиб бораётган иқтисодий активлигига бошчилик қилишдан, уларни янги техника жорий қилиш, машина-ускуналарни модернизация қилиш, меҳнатни яхши ташкил этиш соҳасидаги тадбирларни амалга оширишга кенг жалб қилишдан, илгори тажрибалиларнинг бутун чоралар билан омаллаштиришдан ва ҳар бир корхона ва қурилишнинг, ҳар бир участка ва цехнинг бир меёрга ишлашига эришишдан иборат.

Қаттиқ ишонч билдириб айтмамизки, Ўзбекистон саноати ва қурилиш, транспорт ва алоқа муассасаларининг меҳнаткашлари ўзларининг социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар ва совет халқининг улуғ етти йиллик план топшириқларини мўддатидан илгари бажариш учун олиб бораётган курашига муносиб ҳиссаларини қўшдилар. (Нарсанлар).

Ватанга пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпроқ етказиб берамиз

Ўртоқлар! Мамлакатимиздаги ҳамма халқлар билан бирга Ўзбекистон меҳнаткашлари қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда анча муваффақиятларга эришдилар.

Хисобот даврида республикада пахта етиштириш 678 минг тонна кўпайди, бундан олдинги 4 йил мобайнида эса 187 минг тонна кўпайган эди. 1959 йилда пахтанинг ҳосилдорлиги тектарили 1955 йилдаги 18,9 центнер ўрнига 22,9 центнерни ташкил этди, яъни 4 центнер ортди.

Ўртоқ Ш. С. Хрушчев 1954 йил ноябрда Тошкентда бўлиб ўтган кенгашида ва шундан кейин республикага келган вақтларида пахтачиликка раҳбарлик қилишдаги жиддий хатоларни очиб ташлади ва бу хатоларни бартараф қилиш ҳақида қimmatli масlahатлар берди. Ўзбекистон партия ташкилотли КПСС Марказий Комитетининг ёрдамига таяниб, Ш. С. Хрушчевнинг кўрсатмаларини астойдил бажара бориб, пахта етиштиришнинг комплекс механизациялашга асосланган прогрессив усулларини жорий қилишга қаратилган қатъий йўлни амалга ошириб, бу аса пахта етиштиришнинг кескин суратда ошириш, ҳаражатларни қисқарттириш ва пахтанинг таннархини камайтириш учун муҳим негиз бўлди.

Хисобот даврида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳам анча кўпайтирилди. 1959 йилда қолхоз ва совхозларда гўшт етиштириш 1955 йилдагига нисбатан 1,3 барабар, сут етиштириш 2,3 барабар, тухум етиштириш 2,2 барабар, жун етиштириш 2,5 процент кўпайди. Ўтган йили давлатга 1955 йилдаги 1376 минг дона ўрнига 1710 минг дона қорақўл тери сотилди.

Қолхоз ва совхозларда қорамол туғеги шу вақт ичида 178 минг бош ёки 23 процент, шу жумладан ситирлар — 83 минг бош ёки қариб 42 процент, қўй ва эчкилар 652 минг бош ёки 10 процент, шу жумладан, қорақўл қўйлар 1170 минг бош ёки 27 процент кўпайди. Чўчқалар 5 барабар ортди.

Чорвачиликнинг озуқа базаси, аввало, маккажўхори ва оқжўхори етиштиришнинг кўпайтириш ҳисобига мустаҳкамланди. 1959 йилда республикада 2,608 минг тонна, ҳар бир бош ситирга тахминан 10 тоннадан сидос бостирилди. 1955 йилда эса атиги 570 минг тонна сидос бостирилган эди.

Йилда етиштириш шу давр ичида 3234 тонна ёки қариб 30 процент кўпайди.

Бироқ, республикада қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда жиддий хатоларга йўл қўйилганлигини ҳам қўрсатиб ўтиш керак. Бу хатоларни очиб ташлашда бизга КПСС Марказий Комитети ёрдам берди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленуми бу хатоларга тўғри баҳо берди, бу хатоларга олиб келган сабабларни аниқлаш ҳамда қишлоқ хўжалигига ва республика экономикасининг бошқа тармоқларига раҳбарлигини ахшиллаш чораларини белгилади.

Партия ташкилотли йўл қўйилган хатоларни тўзатиб, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайтириш йўлида бир қанча тадбирларни амалга ошириб ҳамда меҳнаткашларнинг ўсиб бораётган активлигига бошчилик қилиб, етти йилликнинг биринчи йили топшириқларининг муваффақиятли бажарилишига эришди.

Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ишмининг ажуларига ва етти йиллик планни мўддатидан илгари бажаришда партия ташкилотининг вазифаларига батафсил тўхталиб ўтишимизга ижозат бергайсиз.

1. ПАХТАЧИЛИК

Ўртоқлар! Ўтган йил пахта етиштиришнинг кўпайтириш соҳасидаги бутун ишмиз бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг кўпайтириш сингари, партия XXI съезидини тарихий қўрларининг бажариш ҳамда КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумига тайёргарлик кўриш белгиси остида ўтди. Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисоботи қўйилганлиги КПСС Марказий Комитетининг республикада раънақи ҳақида қилётган ғамхўрлигининг янги ёрқин ифодаси бўлди. Бу ажойиб воқеа Ўзбекистоннинг ишчилари, қолхозчилари ва интеллигенцияси ўртасида меҳнат гайратини мислсиз даражада юксалтириб юборди, олган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш йўлидаги социалистик мусобақани янги бошқича кўтарди.

Ўзбекистоннинг қолхоз ва совхозлари ўтган йил давлатга 3,163 минг тонна, яъни, пландагига қараганда 193 минг тонна кўп ва 1958 йилдагига қараганда 217 минг тонна ҳамда 1953 йилдагига қараганда 731 минг тонна кўп пахта сотдилар. Пахтанинг қариб 85 проценти биринчи сортга топширилди. Пахта етиштиришнинг энг юқори даражасига эришилди, республикада пахтачиликнинг бутун тарихи давомида энг юқори ҳосил олинди.

Областларнинг ҳаммаси, 114 райондан 102 таси, 1013 қолхоздан 894 таси, 89 совхоздан 76 таси, 16.807 бригадалардан 14.111 таси пахта тайёрлаш давлат планини тўла ва ошириб бажарди. Тошкент, Фарғона, Андижон, Наманган, Самарқанд, Бухоро, Хоразм, Қашқадарё областлари ва Қорақалпоғистон АССР ўз социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. (Нарсанлар).

Тошкент, Самарқанд областлари ва Қорақалпоғистон АССР қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги муваффақиятлари учун Ленин ордени билан мукофотландилар. (Нарсанлар). Съез-

димиз минбарига туриб, Тошкент, Самарқанд областларининг ва Қорақалпоғистон автоном республикасининг меҳнаткашларини ҳукуматининг олий мукофотини олганлигидан билан қизғин табриқлаш ҳамда меҳнат соҳасида янги ғалабаларга эришишларини тилашга руҳлат этгайсиз. (Нарсанлар). Биз бу мукофотни ҳамма пахтакорлар учун, республиканинг ҳамма меҳнаткашлари учун катта шараф деб ҳисоблаймиз. (Нарсанлар).

Орденли Андижон области тектарида қариб 28 центнердан, Сурхондарё области 26,3 центнердан, Наманган ва Хоразм областлари тектарида 26 центнерга яқин пахта олдилар.

Оржоникидзе, Тўрақўрғон, Наманган, Пахтабод ва Ленин районлари тектарида 30 центнердан ҳам ортиқ ҳосил олдилар. Денов району эса тектарида 36,2 центнердан ҳосил етиштириб, давлатга 65,5 минг тонна пахта сотди. 173 қолхоз ва совхоз катта майдонларда тектарида 30—40 центнердан ва бундан ҳам ортиқ ҳосил олди. Юзлаб бригада ва звенолар мўл ҳосил етиштирилди.

Қорақўл райониди, «Октябрь» қолхозидида ўртоқ Шароф Баракаев бошчи бригада тектарида 67 центнердан пахта олди. Гулистон районидида Ленин номи қолхозининг ўртоқ Ганишер Унусов бошчи бригадаси Миразқўлнинг янги ерида 60 центнердан ҳосил етиштирди. Пискент районидида Тельман номи қолхозининг ўртоқ Қодиров бошчи бригадаси, Қорақалпоғистон АССР даги Қўрсатма номи қолхозининг ўртоқ Қамоллова бошчи, «Кенес» совхозининг ўртоқ Мусаев бошчи звенолари ва бошқа кўпгина бригада ва звенолар тектарида 50—60 центнердан ва бундан ҳам кўпроқ ҳосил олдилар. 80 та комплекс механизациялаш бригадаси ҳар тектар ерда 35—40—50 центнер ва бундан ҳам кўпроқ аъзон пахта етиштиришди.

Республика партия ташкилотли Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Валентин Тюпко, Турсунбой Охунва, Медикўзи Умурзоқов сингари шонли механизаторлар билан фахрланди. Совет пахтачилигини ривожлантиришдаги янги давр — техникачил миселсиз даражада тараққий этириш, комплекс механизациялашни тугаллаш, кетмонни сиқиб чиқариш ва пахта териш машиналарини даял жорий қилиш даври ана шу механизаторларнинг номи билан беланган.

Биз шу машхўр механизаторлардан ўрнак олган Жавод Кучиев, Курбон Кенжаев, Назирғош Тўраев, Мурод Холбоев, Гажаб Обилов, Манноб Жалолов, Райбулла Бўриев, Мария Ковалева, Жўра Идиев, Болта Ортиқов, Тоғай Абсаматов, Ўлдош Душамов, Сотим Нурматов, Исмомил Матмуродов, Солибодди Солиев, Усмон Иброҳимов ва бошқа кўпгина пахтачилик новаторлари билан фахрланди.

1959 йилда 710 минг тектар ерда чигит режа сими тортиб квадрат-улаб экилди, 1100 минг тектардан кўпроқ ердаги гўза қатор оралари икки томонлама ишилди, шу жумладан 565 минг тектар ердаги гўза кетмонсиз парвариш қилинди. Бу эса 44 минг тонна урулгич чигитни тежашга ва меҳнатни анча қамроқ сарфлашга имкон берди.

Республика партия ташкилотли ўртоқ Ш. С. Хрушчевнинг кўрсатмаларига амал қилиб, ўтган йил пахтачиликда меҳнатнинг кўп талаб қиладиган иш — пахта теримини механизациялашдаги қолқлик ва ўқарликка хотима беришга қатъий равишда киришди. Пахтачиликда сарф қилинадиган меҳнатнинг аримдан кўпроқ қисми ҳосилни теришга кетади.

Қатъий ва қўт билан олиб бориладиган ташкилотчилик ишлари муваффақиятини таъминлади. Партия ташкилотли тарбиялаб етиштирилган механизаторлар армияси ўз мажбуриятини шараф билан бажарди: 330 минг тонна пахта машинада терилди.

Ўйлаб хўжаликлар техникадан моҳирлик билан фойдаланиш намунасини кўрсатдилар. «Малик» совхози ҳосилнинг 75 проценти, «Ўзбекистон ССР 5 йиллик» совхозини ҳосилнинг 49 проценти миқдорда териб олди. 1-«Бобур», «Совой» совхозлари, Шаҳриноба районуида Карл Маркс номи, Ўрта Чирчиқ районуида «Северный маяк» ва бошқа кўпгина қолхозлар ҳосилнинг талайгина қисмини механизаторлар билан териб олдилар. Юзларча механик-ҳайдовчилар мавсумда 80—100—120 тоннадан ва бундан ҳам кўпроқ пахта тердилар. Энг яхши механик-ҳайдовчиларимиздан 200 киши Совет Иттифоқи ордени ва медаллари билан мукофотланди.

Ишнинг маъна шундай яхши бошланганлиги бизда йнгим-терини тамомла механизациялаш вазифасининг шараф билан бажарилишига ишонч туғдирмоқда.

Хўжалик ҳисоби асосида ишлайдиган комплекс механизация бригадаларини ташкил қилиш йўлидаги ажойиб ҳаракатининг кенг олганлиги пахтачиликда техникани тараққий этириш йўлида олга томон қўйилган янги қадам бўлди. Ўтган йил 5 мингта ана шундай бригада республикадаги ҳамма пахта майдонларининг учдан бир қисмида пахта етиштирди. Улар республикада олган ўртача ҳосилга нисбатан 12 процент кўпроқ ҳосил олдилар ва бир центнер пахтани етиштириш учун 29 процент кам меҳнат сарф қилидилар.

Механизациялаш даражасининг оширилганлиги, ишларнинг яхшироқ ташкил қилинганлиги бизга ҳисобот даврида меҳнат унумдорлигининг бир мунча ўсишига ва маҳсулот таннархининг камайтиришга эришиш имкониятини берди. 1955

йилда бир центнер пахта етиштириш учун бевосита меҳнат сарфлаш республика қолхозларида ўрта ҳисоб билан 12,2 меҳнат кунини ташкил этган бўлса, ўтган йили бу сарфлаш даражаси маълумотларга кўра, 6,9 меҳнат кунига, яъни 1,8 барабар камайган. Шу давр ичида қолхозларда бир центнер пахтанинг таннархи дастлабки маълумотларга кўра, тахминан 25 процент камайган.

Ўртоқлар! Етти йилликнинг биринчи йилида республикада пахтачиликни ривожлантиришда эришган муваффақиятлари шак-шубҳасиздир. Лекин бу муваффақиятлар билан гурурланмишга ва ишмиздаги жиддий нуқсон ва камчиликлардан кўз юммишга ҳақимиз йўқ. Шунинг учун ҳам биз ўтган йили натижаларини чуқур таҳлил қилишимиз, танқидий қараб чиқишимиз лозим.

Ўтган йил республиканинг 34 району, 544 қолхоз, 44 совхоз ўз мажбуриятларини бажармади. Бунинг устига, 2636 бригада, 113 қолхоз, 13 совхоз, Ўрта Чирчиқ, Ўзгир, Бойсун районлари ҳатто давлатга пахта сотиш планларини ҳам бажармадилар. Олтиариқ, Андижон, Олтинқўл, Термиз, Шеробод ва Қизилтепа районлари эса планни бажариш у ёқда турган, ҳатто ҳосилдорлигини 1958 йилдагидан ҳам камайтириб юбордилар.

Давлат планининг бажарилишига қилишга партия ва давлат йнзимининг қўпол суратда бузиш дебгина баҳо бериш мумкин. Бу районлар, қолхозлар, совхозлар ва бригадаларнинг қолқоқлиги сабабларини чуқур ўрганиш, уларни ишнинг кўзини биладиган ва ўзларига топширилган иш участкаси учун бутун маъсулятини ҳис қиладиган қобилиятли ташкилотчилар билан мустаҳкамлаш керак.

Республикада пахтадан кам ҳосил олаётган хўжаликлар хали ҳам кўп. 1959 йилда 62 район, 394 қолхоз ва 71 совхоз республикадаги ўртача ҳосилдорликка нисбатан кам ҳосил олдилар. Пахтанинг ҳосилдорлиги айниқса Бухоро областиди кам бўлиб, тектарида 19,5 центнерни, Қорақалпоғистонда эса 18,2 центнерни ташкил этди. Тошкент, Самарқанд ва Фарғона областларидаги кўпгина қолхоз ва совхозлар ҳам кам ҳосил олиб келмоқдалар.

Бир қанча партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари хўжаликларнинг экономикасида етарли даражада қизимайётганликлари, уларнинг феолиятини таҳлил қилимаётганликлари, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулотнинг таннархини камайтириш масалаларига лозим даражада эътибор бермаётганликлари ва хўжаликнинг бошқаришда уқувсизлик, исрофгарчилик фактларига йўл қўйётганликлари тоқат қилиб бўлмайдиган ҳолидир.

Бир хил шароитдаги хўжаликларнинг иқтисодий кўрсаткичлари ҳар хил бўлишига сабаб раҳбарлик савиясининг турлича эканлигидир, ҳолоқ. Масалан, Андижон районуида Ленин номи қолхоз бир центнер пахта етиштириш учун 3,5 киши кунин сарфлаб, унда бир центнер пахта 123 сўм 30 тингига тушган, қўшни «Ғайрат» қолхоз эса 7,5 киши кунин сарфлаб, унда бир центнер пахта 215 сўм 25 тингига тушган. Сирдарё районуида «Малик» совхоз бир центнер пахтани етиштириш учун 2 киши кунин сарфлаган, бу ерда бир центнер пахтанинг таннархи 135 сўмни ташкил этган, «Социализм» совхоз эса бир центнер пахтани етиштириш учун 5,6 киши кунин сарфлаб, унда бир центнер пахтанинг таннархи 258 сўмга барабар бўлган.

Деярли ҳар бир районда иқтисодий кўрсаткичлар ана шундай хилма-хил бўлиб келмоқда.

Мамлакат бизлардан кўп миқдорда юқори сифатли пахта талаб қилибгина қолмай, пахтанинг аъзон бўлишини ҳам талаб қилмоқда. Бу эса қолхозларнинг жамоат бойлигини оширишнинг, қолхозларнинг моддий фаровонлигини янада юксалтиришнинг бирдан-бир йўлидир. Лекин бунинг учун хўжаликни оқилона бошқариш, пахтачиликда техника тараққий қилиш кенг жорий қилиш керак.

Ўртоқлар! Мамлакатимизнинг ҳамма меҳнаткашлари билан бирга пахтакорлар ҳам КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорларини гўят баланд руҳ билан қўлиб олдилар. Коммунизм қуришдан иборат буюк ишга муносиб ҳисса қўшишга интилиб, улар ўз зиммаларига янги, оширилган мажбуриятлар омондилар. Ўзбекистон пахтакорлари пахта етиштириш жиҳатидан етти йилликнинг охирига белгиланган даражага бир йил олдин эришилган, 1964 йилда давлатга 3600—3800 минг тонна, 1965 йилда эса 4 миллион тонна «оқ олтин» сотишга қарор қилдилар.

Тошкент областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 1960 йилда давлатга 475 минг тонна, Андижон области 652 минг тонна, Фарғона области 543 минг тонна, Самарқанд области 402 минг тонна, Бухоро области 300 минг тонна, Сурхондарё области 400 минг тонна, Хоразм области 260 минг тонна ва Қорақалпоғистон АССР 250 минг тонна пахта сотиш мажбуриятини олдилар.

Бу мажбуриятлар реал ҳисобларга асосланган бўлиб, уларда ички резервлар кўзда тутилган. Бу резервлардан фойдаланиш пахта етиштиришнинг кескин суратда кўпайтиришга ва 1960 йилда Ватанга етти йиллик планда 1961 йил учун мўлжалланган миқдорда «оқ олтин» топширишга имкон беради.

Бизнинг резерваримиз — аввало, қолқоқ хўжаликларини илгирлар даражасига етказишдир. Бу хўжаликларда ҳосилдорлики лоақал, республиканинг ўртача хўжаликларидида даражагача етказишнинг ўз қўшимча ҳаражатлар қилмасдан, пахта етиштиришнинг тахминан 200 минг тонна кўпайтириш имкониятини беради.

Ўтган йил Ромитан, Свердлов, Жиззах, Жарқўрғон, Пойариқ, Чуст, Поп ва кўпгина бошқа районларнинг ҳамма қолхозлари ўз зиммаларига олган мажбуриятларини бажардилар. Бошқа районлар ҳам шундай қилиш лозим ва мумкин эмасми, ахир? Ҳеч сўзсиз, шундай қилишлари лозим ва мумкин!

Ўзбекистон пахтакорлари пахтанинг ўртача ҳосилдорлигини 1964 йилда тектарида 25 центнергача, асқидан сугорилаб келаётган ерларда эса тектарида 27 центнергача етказишга қарор қилдилар. Бундай қилиш пахта етиштиришнинг яна 300 минг тонна кўпайтириш имкониятини беради.

Наманган районуида Сталин номи қолхозининг ташаббуси билан республикада авж олдирилган ҳаракат катта истиқбол очиб берди. Бу қолхоз 1960 йилда тектарида 45 центнергача, 1964 йилда эса ўрта ҳисобда 50 центнергача ҳосил етиштириш мажбуриятини олди. Қорақўл районуида «Олтибўри» қолхозининг аъзолари илгари қабул қилинган мажбуриятларини қайтадан қараб чиқиб, шу йилнинг ўзидеяқ тектар бошига 50 центнердан ҳосил олиш учун курашмишга қарор қилдилар. Бундай мисоллар кўп.

Республиканинг партия ташкилотли пахта етиштиришнинг кўпайтириш йўлидаги бу олжанов ватанпарварлик ҳаракатини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш, илгор қолхозларнинг тажрибасини кенг ёйиш ҳамда ҳосилдорлигини ошириш йўлидаги ҳаракатининг чинакам умумхалқ ҳаракатига айланишига эришмоғи лозим.

Партияимизнинг XXI съезиди ва КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида ўқитиб ўтилганча, ҳосилдорлигини бутун чоралар билан ошириш деҳқончиликдаги асосий вазифадир. Республикада тектарида 25 центнердан пахта олтишига 1961 йилдаёқ эришиш бизнинг шийоримиз бўлиши лозим!

Ҳосилдорлигини ошириш билан бир қаторда пахта майдонларини ҳам кенгайтиришимиз лозим. Бунинг учун Миразқўл, Марказий Фарғонада, республиканинг жанубий ва ғарби-жанубий районларида катта имкониятлар мавжуд. Партия ташкилотли ана шу даштлик массивларини унумдор ерларга

айлантириш учун, уларни совет кишини хизмат қилдириш учун бутун чораларни кўриш лозим.

Бошқа далачилик маҳсулотлари каби пахта етиштиришнинг янада кўпайтириш вазифасини ҳал қиломоқ учун деҳқончилик маданиятини тобора юксалтириш, ерининг унумдорлигини ошириш, алмашлаб экишни жорий қилиш ва ўзлаштириш, барча қишлоқ хўжалик ишларини ўтказишда агротехника мўддатларига риоя қилиш учун қаттиқ интизом ўрнатиш, бу ишларнинг юқори сифатли бажарилишини таъминлаш талаб қилинади.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қишлоқ хўжалигида техникани тобора тараққий этиштиришнинг алоҳида аҳамиятга эга эканлигини яна ўқитиб ўтди.

Биз КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг пахтачиликдаги ишларини комплекс механизациялаш ҳақидаги қарорининг тезроқ бажарилишини таъминлашимиз лозим. Бу қарор барча пахтакор республикаларда техникани тараққий этиштиришнинг кенг программасидир.

Партия ва ҳукумат пахтачиликдаги ишларни механизациялашнинг қўйидаги даражага етказишни бизнинг олдимизга вазифа қилиб қўйдилар:

квадрат-улаб экиш бўйича 1963 йилда 90 процентгача ва уларга белгиланган миқдорда чигит экиш бўйича 1965 йилда камида 70 процентгача;

совет сорталиридан очилган ва ярим очилган пахтани териш бўйича — 1965 йилда бутун экин майдонининг 70 процентгача машиналаштириш;

сугориш бўйича — 1965 йилда: сунтий ёғири ёғдириб сугоришни 11—12 процентгача, планга билан сугоришни 22—25 процентгача етказиш ҳамда бошқа майдонларни яхши текисланган даладарга узун эгاتлар орқали най усулида сугориш белгиланган.

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладининг давоми

(БОШИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Бундай аҳволнинг сабаби нима?

Бунинг сабаби аввало шундаки, биз чорвачиликка барча қолхоз ва совхоз раҳбарларининг, маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг жиддий эътибор беришларига ҳали эришганимизча йўқ.

Республика қолхоз ва совхозларида чорва моллар сонини кўпайтириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш суръатининг қониқарсиз бўлиб келаётганига асосий сабаб — чорва молларнинг кўп нобуд бўлаётганлиги ва моллардан кам бола оли-наётганлигидир.

КПСС Марказий Комитети ёш молларни ўстириб катта қилиш ва чорва молларни бўрдоқига боқилиш ташкил қилишнинг муҳимлигига бир неча марта бизнинг эътиборимизни жалб этди. Аммо бу ишда ҳам биз йўл қўйилмаслик даража-да орқада қолиб кетмоқдамиз.

1959 йилда республиканинг қолхоз ва совхозлари давлат-га қорамолнинг қариб 38 процентини, қўчаларнинг 26 процентини ҳамда қўй ва эчкиларнинг 43 процентини ўрта-дан паст семизликда ва ориқ ҳолда топширдилар ва сотдилар. Бундай ҳолларга тоқат қилиб туриш мумкин эмас.

Сигирларнинг сўт маҳсулдорлиги йўл қўйилмаслик дара-жада паст бўлиб келмоқда. 1956 йили республикада ҳар бир соғин сигирдан ўрта ҳисобда 894 килограмм, 1957 йилда 1069 килограмм ва 1959 йилда атиги 1292 килограмм сўт соғиб олинди. Бу аса Иттифоқ бўйича олинаётган ўртача миқдордан бир ярим баравардан ҳам зиёд камроқдир.

Жамоат чорва моллари сонини кўпайтиришда юксак суръат-нинг таъминланмаганлиги республикада чорвачиликка раҳбар-лик қилишдаги жиддий ҳато бўлди.

Бу ҳол биз кўрган чораларнинг сира етарлиқ бўлмаганили-гини кўрсатиб турибди. Жамоат чорвачилигини урчишиб кў-пайтириш ҳисобига ҳам, аҳолидан тамомла ихтиёрий асосда сотиб олиш ҳисобига ҳам бутун чоралар билан ривожланти-риш масалаларига эътиборни қулайтириш керак. Шунингдек, насадорчилик ишини жиддий суратда яхшилаш, молларни сунтий қонирини кенг қўлланиш зарур.

Озуқа ресурсларини кўпайтириш учун мавжуд имконият-лардан тўла фойдаланилмаётган. Маккажўхори ва оқжўхори силос массасининг ҳосилдорлиги 1959 йилда республика бў-йича ўрта ҳисоб билан гектарига атиги 128,7 центнерни таш-кил этди. 1955 йилдаги нисбатан бедаюқ майлони 50 минг гектар камайди, беда ҳосилдорлиги ҳали ҳам паст бўлиб кел-моқда.

Чорвачилик фермаларида меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни механизациялашнинг сўт бориш маҳсулот едини-часини етиштиришда кўп меҳнат сарф қилинишига сабаб бўлмоқда, натижада чорвачилик маҳсулотларининг таннархи кечиб бўлмоқда.

Кўриб турибсизки, аҳоли жон бошига гўшт, сўт ва ёғ етиштириш жиҳатдан яқин йиллар ичиде АҚШ га етиб олиш ва ундан ўзиб кетишдан иборат умумхалқ вазифасини ҳал этишга муносиб ҳисса қўшмоқ учун ҳали кўп ишларни қили-шимиз керак.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорла-рига жавобан, республиканинг қолхоз ва совхозлари ўз зим-маларига оширилган мажбуриятлар олдилар. Улар гўшт ва сўт етиштириш жиҳатдан 1965 йил учун белгиланган дара-жага 1963 йилда, жун етиштириш жиҳатдан 1964 йилда эришишга ҳамда шу йилнинг ўзидеёқ гўшт етиштириш ва сўт икки йиллик планини ва сўт етиштириш ва сўт икки йиллик планини бажаришга қарор қилдилар.

Республикада 1960 йилда қолхоз ва совхозларда сигирлар сонини 1965 йил учун кўзда тутилган миқдорга қўпайтириш учун ҳамма имконият бор.

Жамоат чорва молларини урчишиб кўпайтириш ишини кескин суратда яхшилаш ва чорва молларнинг нобуд бўлиш ҳолларини энг кам даражага етказиш, қолхоз ва совхозларда, қолхозлар ва совхозлар ва пунктларда чорва молларни бўрдоқига боқиш, ёш молларни семизлиги ва ўстириб катта қилиш ишларини яқин ташкил қилиш зарур. Бизда бу йил сигирларнинг 80 процентини, 1962 йилда аса 100 процентини сунтий қонирини учун ҳамма шарт-шароит мавжуд. 1965 йилда беда қорамолларнинг камида 75 центнер, совхозлар-да аса 85 центнери зотли бўлиши лозим. Яроқли ерларнинг ҳар 100 гектарига энг кўп миқдорда чорвачилик маҳсулот-лари етиштирилишини таъминлаш учун ҳамма имкониятлар-дан, шу жумладан хўжаликларни ихтисослаштиришдан ҳам фойдаланиш зарур.

Маккажўхори, оқжўхори ва беда экин майдонларини кен-гайтириш ва айниқса уларнинг ҳосилдорлигини ошириш чор-вачиликни кескин суратда юксалтиришнинг энг муҳим шар-тидир. Биз ишни шундай ташкил қилишимиз керакки, 1960 йилда маккажўхори экинларининг ҳар гектаридан думбўл сў-таси билан камида 400 центнер силос массаси, гектаридан 80—100 центнердан беда олинсин, чорва моллар ёш ойларда кўк озуқа билан тўла таъминланган бўлсин ва камида 4,5 мил-лион тонна силос бостирилсин.

Гектардан 700—1.000—1.500 центнердан кўк поя олаёт-ган шўр хўжаликлар ва бригадаларнинг тажрибаси бу иш-нинг реал эканлигини кўрсатиб турибди.

Биз чорвачиликдаги меҳнатни кўп талаб қиладиган иш-ларни механизациялаш соҳасида катта иш қилишимиз лозим.

Ўзбекистон қоракўчилиги янада ривожлантириш учун го-ят катта имкониятларга эга. Ҳозирги вақтда фойдаланил-маётган айловоларга сув чиқарилиши, ихтисослаштирилган ян-ги қоракўчилиқ совхозларининг ташкил қилиниши бизларга қоракўл тери етказишни етти йиллик планда кўзда тутилган 2 миллион дона ўринга 2 миллион 900 минг донга етказиш, шунингдек жун ва гўшт етиштириш кўпайтириш имкония-тини беради.

Чорвачиликни янада ривожлантириш вазифасини муваф-фақиятли ҳал қилоқ учун фермаларни бу ишни яқин би-ладиган ва севадиган кадрлар билан жиддий суратда мустақ-камлаш керак.

Республиканинг партия, совет ва қишлоқ хўжалик ор-ганлари жамоат чорвачилигини юксалтириш учун курашда ярамлиқ қардошларимизнинг тажрибасидан кенг фойдаланиш лозим. Республика чорвадорлари улардан намуна олиб, катта натижаларга эришадилар.

III. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШИНИНГ БОШҚА ТАРМОҚЛАРИ

Ўртоқлар! Ўтган йилнинг якуналари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг турли тармоқларини рационал боғланган ҳолда ривожлантириш учун тўла имкониятларга эга эканлигимизни кўрсатди.

1959 йилда республиканинг қолхоз ва совхозлари 14.485 тонна, яъни плавидан 185 тонна кўп ва 1958 йилдагидан 385 тонна кўп пилла етиштирдилар ва давлатга сотдилар. Селекционерларимиз етиштирган жуда маҳсулдор оқ пилла қуртини боқилишга ўтилганлиги натижасида пилланинг сифати бир мунча яхшиланди.

Бирок, шунга айтиш керакки, Ўзбекистон Компартияси XIV съездининг пиллачилик соҳасидаги қарори қониқарсиз бажа-рилаётган. Бир қанча областларнинг қоқолигига ҳанузгача ҳотима берилмаган, қурт уруғи етиштиришда жиддий ҳато-ларга йўл қўйилган.

Республика пиллачилари пилла етиштириш жиҳатдан етти йилликнинг охирига белгиланган даражага бир йил олдин, Қорақалпоғистон АССР, Тошкент ва Сурхондарё областларининг қолхоз ва совхозлари аса 1961-1962 йилларда эришиш мажбуриятини олдилар. Бу йил биз давлатга 14.655 тонна пилла соттишимиз лозим.

Пиллачиликни ривожлантириш ишидаги камчиликларни тезроқ бартараф қилиш, озуқа базасининг кенгайтирилишини

таъминлаш, насадорчилик ишини ва қурт уруғи чиқаришни яхшилаш, хўжаликнинг бу тармоғида механизация ва авто-матизацияни дадил жорий қилиш—партия ташкилотининг ва-зифасидир.

Канон экуччи қолхозларимиз яқини ишладилар. Луб экин-лари поёси етиштириш ҳисобот дарида қариб икки баравар кўпайди, бу экинларнинг ҳосилдорлиги аса тахминан 3 бара-вар ошди. Луб экинлари етиштириш жиҳатдан 1965 йил учун белгиланган даражага ҳозирлаёқ эришилди. 1959 йилда луб экинлари экуччи қолхозлар мамлакатнинг қанот уруғига бўлган эҳтиёжини тўла равишда таъминладилар. Бу катта галаба. Ажойиб лубкорларимизга уларнинг фидокорона меҳ-нати учун сўзсиз номидан қизгин ташаккур иҳор қилишга ижо-зат бергасиз. (Нарсанлар).

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Тошкент область ташкилотларининг қаноп ва жут поёси етиштиришнинг етти йилликнинг охиригача 245 минг тоннагача етказиш тўғрисидаги тақдирини маъқуладил-лар. Биз луб экинлари етиштириш агротехникасини бундан бўён ҳам яхшилашимиз, ҳосилдорлигини оширишимиз, механиз-ацияни кенг жорий қилишимиз зарур.

Ҳисобот дарида дон етиштириш, асосан маккажўхори ҳисобига, бир мунча кўпайди. Бирок, бизда дон ва аввало, емлик дон етиштириш эҳтиёждан жуда орқада қолмоқда.

Баҳорикор дехқончиликда экинларнинг структурасини ем-лик экинлар ва биринчи навбатда арпа етиштиришнинг кўпай-тириш томонига ўзгариш, дон экинлари етиштириш агро-техникасини яхшилаш, август ойида экинни ва бошқа илгор усулларни кенг жорий қилиш, асосан, яқини ишланган тоза цуғор ва ёзда пар қўтариб қўйилган ерларга кузги дон экинга ўтиш зарур.

Яқин йилларда шолкорлик катта ривож топиши лозим. Шолкорлик асосан, Амуларё бўйларда ривожлантирилиб, бу ерда ихтисослаштирилган совхозлар ташкил қилинади.

Республика партия ташкилоти йўл қўйилган ҳатоларни бартараф қила бориб, ўтган йили сабабот, полз маҳсулотла-ри ва картошка етиштиришнинг кўпайтириш соҳасида бир му-на чаш қилди.

Сабавот етиштириш 1958 йилдаги нисбатан 20 пер-цент ва картошка етиштириш 66 процент кўпайди. Давлатга бу маҳсулотларни, шунингдек полз маҳсулотларини сотиш плланари муваффақиятли бажарилиди.

Бирок, биз аҳоли жон бошига сабабот ва картошкани ҳали етарли етиштиратганимиз йўқ. Бу жиҳатдан Сурхон-дарё ва Бухоро областларида аҳвол айниқса ёмон.

Республиканинг қолхоз ва совхозлари сабабот, полз маҳсулотлари ва картошка етиштириш жиҳатдан етти йиллик-нинг охирига белгиланган даражага 1962 йилда эришиш мажбуриятини олдилар. Бу йил биз 360 минг тонна картошка, 610 минг тонна сабабот ва 600 минг тонна полз маҳсу-лотлари етиштиришимиз керак.

Хўжаликларни ихтисослаштириб бўлиш, алмашлаб экин-ни жорий қилиш, уруғчилик ва агротехникани яхшилаш, са-бавотчилик ва картошкачиликдаги ишларни механизациялаш даражасини асра олиш, маҳсулотнинг таннархини камай-тириш зарур. Парник-теплица хўжаликларини мустаҳкамла-ш, бунинг учун табиий газдан ва иссиқ сув манбаъларидан кенг фойдаланиш жуда муҳимдир.

Гарчи, Ўзбекистон юқори сифатли мева ва узум етишти-риш учун го-ят қулай табиий шароитга эга бўлса ҳам, биз ўз имкониятларимиздан тўла фойдаланмаётганимиз ва хўжаликнинг бу соҳасида республикамиз меҳнаткашлари оқидатинга эмас, балки Москва, Ленинград аҳолиси, мамлакатнинг шимолӣ ва шарқий районолариде аҳоли оқиди ҳам кўп қардор бўлиб қолмоқдамиз.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Минис-трлар Совети область ва район ташкилотлари билан бирга-ликда, энг яқин мутахассисларнинг ва соҳибкор бегдорлар-нинг иштироки билан мева ва узум етиштиришда кескин бури-лиш ясаб тадбирларини ишлаб чиқдилар.

Республика ва мамлакат ҳоқонини тобора кўпроқ мева билан таъминлаш — бизнинг бурчимиздир.

IV. СУВ ХЎЖАЛИГИ

Ўртоқлар! Ўзбекистонда 1953 йилдан бери ўтган вақт ичиде жами 2000 километрдан ортиқ узунликда зовурлар қўрилди ва реконструкция қилинди, бу аса 400 минг гектар-га яқин майдонда ерларнинг мелiorация ҳолатини яхшилаш-га имкон берди, 140 минг гектар ерда сугориш шохобчалари техника жиҳатдан яхшиланди. Ҳисобот дарида 160 минг гек-тардан кўпроқ янги ва партов ерлар ўзлаштирилди.

1959 йилда ирригация ишларини ривожлантириш ва янги ерларни ўзлаштириш учун 600 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди. Сув хўжалиги ташкилотларининг моддий-техника базаси асра мустаҳкамланди.

Бирок, бизда қўрилиш машиналари ва механизмлардан хали тўла фойдаланилаётгани йўқ, сув хўжалиги ишларининг таннархи ҳали ҳам юқори. Шу камчиликларни бартараф қи-лиш—ирригация ишларини ривожлантириш ва сугорилди-ган янги ерларни ўзлаштириш соҳасидаги катта вазифалар-нинг муваффақиятли бажарилиши учун зарур шартидир.

Етти йиллик планининг контроль рақамларида 436 минг гектар, шу жумладан Мирзачўлда 105 минг гектар ва Марка-зий Фарғонада 97 минг гектар сугориладиган янги ерларни ўзлаштириш кўзда тутилган.

Ҳозир, қолхозларнинг даромадлари ўсган ва бўлинмас фондларга ажратиладиган маблағлар кўпайган бир вақтда, кўпгина қолхозлар ва районлар етти йиллик планда кўзда тутилмаган янги ерларни сугориш ҳақида, шунингдек қол-хозларнинг маблағлари ҳисобига катта мелiorация тадбирла-рини ўтказиш ҳамда сугориш тармоқларини қайта қуриш ҳа-қида тақдирлаб қирмоқдалар. Бу қимматли ташаббусни бу-тун чоралар билан қўллаб-қувватлаш зарур.

Биз шу етти йилдаги 600 минг гектарга яқин майдонда ерининг захини қонирини ва шўрини ювиш ишларини ўткази-шимиз, 1 миллион 200 минг гектар майдонда сугориш шохоб-чаларини қайта қуришимиз лозим. Қолхозларнинг магистрал каналларни реконструкциялаш ишларини қулайтириш, сувнинг ерга сингиб кетмаслиги учун каналларни бетон ётқизиб мустаҳкамлаш, механизмлар билан шибоблаш ва бош-қа тадбирларни қўлланиш талаб қилади. Хўжаликларнинг ички тармоқларини қайта қуришни таъминлаш, ер текислаш иш-ларини қулайтириш, сизот сувлардан кенг фойдаланиш, сув омборлари қурилишини тезлаштириш зарур.

Республика партия ташкилоти сув хўжалиги қурилишига, янги ерларни ўзлаштиришдек муҳим ишга эътиборни қулай-тириши лозим.

V. ҚОЛХОЗЛАРНИНГ ЖАМОАТ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Ўртоқлар! Қишлоқ хўжалигини кескин суратда юксалти-риш ва қолхоз тузумини янада ривожлантириш соҳасида пар-тия ишлаб чиққан тадбирларнинг амалга оширилиши натижа-сида республика қолхозлари жамоат хўжалигини мустақам-лашда, унинг ҳамма тармоқларининг даромадини оширишда ва қолхозларнинг моддий фаровонлигини юксалтиришда катта муваффақиятларга эришдилар.

1955 йилда қолхозларнинг умумий даромадлари 7,5 мил-лиард сўмни ташкил этган бўлса, ўтган йили, дастлабки маъ-лумотларга кўра, 10,7 миллиард сўмга етган, яъни 42,5 пер-цент кўпайган.

Қолхозларнинг бўлинмас фондлари асра ўсди. Лекин бу ишда беда ҳатоларга йўл қўйилди. Бу ҳатолар қолхозларнинг жамоат фондларини кўпайтириш—қолхоз тузумини бутун чо-ралар билан мустаҳкамлашнинг ва ривожлантиришнинг, қол-хозчилар моддий фаровонлигини юксалтиришнинг негизи экан-лигини тушунамасликдан иборат бўлди.

1958 йилда бўлинмас фондларга умумий пул даромадла-рининг 19,4 процентини, 1959 йилда аса, дастлабки маъмуот-ларга кўра, 22 процентини ажратилган. Бундан олдинги йил-ларда аса, бўлинмас фондларга умумий пул даромадларининг 15 процентини ажратилиб келган эди.

Ҳозир ҳам кўпгина қолхозларда меҳнат қунарига кўпроқ пул тўлаш ва жамоат фондларига камроқ маблағ аж-ратилдиш нотўғри тенденция ҳали ҳам рўй бераётганлигини айтмасдан йўл бўлмайди. Бу қолхозларда ишни қатъий ра-вишда йўлга солиб юбориш, етти йилликнинг охирига бориб, қолхозларнинг умумий пул даромадларидан бўлинмас фондлар-га ажратиладиган маблағнинг 30 процентгача, илгор хўжа-лиқларда аса 35 процентгача етказилишини эришиш керак. Жамоат фондларининг ўсиши бизга қолхоз—кооператив мулки-ни умумхалқ мулкига ақиллаштириш йўлида янги муҳим қа-дам қўйиш имкониятини беради. Бу жиҳатдан бўлинмас фонд-ларга ажратиладиган маблағ миқдорини кўпайтиришга эмас, балки бу маблағлардан тўғри фойдаланиш ҳам муҳим аҳа-миятга эга.

Ўзбекистоннинг пахтакор қолхозлари кўп йиллардан бери катта ирригация каналлари, қолхозларда электростанциялар, йўлларни биргаликда қурмоқдалар, айловоларни сув билан таъ-минлаш ва ўзлаштириш, янги ерларни сугориш билан шугу-лланмоқдалар.

Республика қолхозлари ана шу ажойиб традицияни ривож-лантира бориб, етти йил мобайнида ирригация-мелiorация ва йўл қурилиш ишларига, шунингдек айловоларни ўзлаштиришга илгари кўзда тутилган 2 миллиард ўринга, 4 миллиард сўмга яқин маблағ сарф қилишни маъқуладилар, бу аса ўтган етти йилдаги нисбатан 4 баравардан зиёдроқ кўпдир. Техника сотиб олиш, ремонт-техника базасини вужудга келтириш учун 5 миллиард сўмдан зиёд, яъни ўтган етти йилдаги нисбатан 3 баравар кўп маблағ ҳамда ишлаб чиқариш ва маданий-маиший қурилиш учун, шунингдек электрлаштириш учун 9 миллиард сўмга яқин маблағ сарфланади.

Биз ана шу катта қурилиш программасини амалга ошириш-да қолхозларга жиддий ёрдам беришимиз зарур.

Марказий Фарғонани ўзлаштириш қолхозларга кенгаш ту-зилганиде, 1960—1961 йилларда Ўзбекистоннинг деярлик ҳамма районларида қолхозларга қурилиш ташкилотлари, рай-онлар, областларга қурилиш бирлашмалари, бинокорлик ма-териаллари ишлаб чиқарадиган, шунингдек қишлоқ хўжалик хомашисини қайта ишлаб берадиган юксак даражада механиз-ацияланган корхоналар ташкил қилиш керак. Агар саноат корхоналари пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш ҳисоби-га бу ишда қолхоз ва совхозларга ёрдам берсалар яқин бўлур эди.

Район ва хўжалик ички қурилиш лойиҳаларини ишлаб чиқиш чораларини қўриш, қолхоз қурилишини ҳозирги замон талабларига тўла жавоб берадиган типовой лойиҳалар билан таъминлаш, қишлоқ қурилиш учун кадрлар тайёрлашни таш-кил қилиш зарур.

Партия XXI съездининг қарорларида қолхозчиларнинг реал-иш ҳақини етти йил ичиде тахминан 40 процент ошириш кўз-да тутилган. Бу топириқнинг сўзсиз бажарилишини таъмин-лаш партия ташкилотининг вазифасидир.

Кейинги вақтда қолхоз раҳбар ҳодимларининг меҳнатига ҳақ тўлаш системаси қайтадан қараб чиқилди. Бу система иш ҳақини ҳақдан ташқари ошириб юборган эди. Эътилод қолхоз раисларининг ва бошқа раҳбар ҳодимларнинг меҳнатига тўла-надиган ҳақ етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг миқдорига бевосита боғлиқ қилиб қўйилган ва тахминан, совхоз раҳбарлари ҳамда мутахассислари иш ҳақининг даражасида ту-рибди.

Қолхозларда аппаратни соддалаштириш ва унумсиз маъму-рий-бошқарма харажатларини камайтириш йўлида бир мунча иш қилинди. 1959 йилда бу соҳада қўшимча тадбирлар амалга оширилди, шу тўғрйли штатдаги 7 минг киши қисқартрилиб, 3,2 миллион меҳнат куни тежаб қилинди.

Ўтган йил 700 дан кўпроқ қолхозлар ички хўжалик ҳисоби-га ва меҳнат қунари ёмасдан бевосита пул билан ҳақ тўлаш-га ўтдилар. Бу яқин натижалар берди. Дастлабки якуналар бу қолхозларда 1958 йилда нисбатан тахминан 670 миллион сўм маблағ тежаланганлигини кўрсатиб турибди.

Партия комитетларидан маҳсулот таннархини камайитириш-да, иш нормаларини белгилаш ва меҳнатга ҳақ тўлаш ишлари-ни асра яхшилашда, аппаратни соддалаштиришда, маъмурий-бошқарма ҳодимларини камайитиришда, хўжалик фаолиятини планлаштириш ва раҳбарларни тақомиллаштиришда қолхозлар-га бундан бўён ҳам ҳар томонлама ёрдам беришдан, қишлоқ хўжалик артели Уставига қаттиқ риоя қилинишига эришиш талаб қилинади.

Ўртоқлар! Партия ва ҳукуматнинг, мамлакатимиздаги барча қардош халқларнинг го-ят катта ва доимий ёрдами тўғрйли Ўзбекистон қолхозларида жамоат ишлаб чиқариш мустаҳкам-ланди ва кенгайди, бу аса қишлоқ меҳнаткашларининг моддий фаровонлигини юксалтиришга имкон берди. Ҳозирги вақтда

Халқнинг бахт-саодати ҳақида тинмай ғамхўрлик қилайлик

Ўртоқлар! Коммунистик партия ва Совет ҳукумати совет кишиларининг турмушини тагин ҳам бадавлат ва чиройлик қилиш учун хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида тинмай ишламоқда. Аҳолига маиший, медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш тўғрисида, умумий оғвақлатилишни яхшилаш тўғриси-да Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қабул қилган қарорлари ва кўр-ган бошқа кўпгина чоралар халқнинг бахт-саодатини тўғрисида қилинаётган оталарга ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир.

Ўзбекистон партия ташкилоти меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини ошириш соҳасида анчагина ишлар қилди. Рес-публикада ишчилар ва хизматчилар қисқартirilган иш қунига ўтказилмоқда, иш ҳақини тартибга солиш чоралари қўри-моқда. Қончилар, металлурлар, қимё ва цемент саноати хо-димлари — ҳаммаси бўлиб 59 минг киши ўтган йилнинг ил-горига етти ва олти соатлик иш қунига ўтказилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорига биноан, ҳамма ишчиларни ва хизматчиларни етти соатлик иш қунига, айрим туманларда аса олти соатлик иш қунига ўтказиш 1960 йилда тўғрйлини лозим. Халқнинг турмуш даражасини янада оширишга қаратилган бу жуда му-ҳим сиёсий тадбир партия, совет, қасаба соиз ва хўжалик ор-ганларининг бу ишга го-ят катта эътибор беришларига талаб қилади.

Ҳисобот дари мобайнида 65300 оила янги квартираларга кўчиб юрди. Шаҳарларимиз, ишчи посёлкалари, қолхоз қи-шлоқлари обод бўлмоқда. Ҳаммомлар, қирхоналар сонини, водопро-вод ва канализация шохобчалари кўпаймоқда. Электр ва газ меҳнаткашларнинг турмушига тобора кўпроқ сингиб бормоқда.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш асра яхшиланди. Бир қанча маъмурий биноларни ва бошқа биноларни соғлиқни сақлаш органларига бериш йўли билан 1959 йилда қасалхона-лардаги ўринлар сонини яна 1500 та, санаторийлардаги ўри-лар сонини яна 170 та кўпайтиришга, қўшимча равишда яна 10 та поликлиника ва амбулатория, шунингдек болалар учун янги асйлар очинишга муваффақ бўлиди.

Республика партия ташкилоти Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XI пленумининг қарорини бажариб, аҳоли-ни оғиш-оғват маҳсулотлари билан таъминлаш соҳасида илгари йўл қўйилган ҳатоларни тузатиш учун бир қанча чора-тадбир-лар кўрди. 1955 йилдаги нисбатан 1959 йилда аҳолига гўшт маҳсулотлари сотиш икки баравар, мол ёғи ва сўт сотиш қариб 3 баравар, тухум сотиш 2 баравардан зиёдроқ, қанд-шар-бот сотиш 2,2 баравар кўпайди. Аҳолига сабабот ва картошка би-лан таъминлаш асра яхшиланди.

бизнинг қолхозларимиз жуда катта даромад, кўпгина бошқа иттифоқчи республикалардаги қишлоқ хўжалиги артелларида қараганда асра кўп даромад олмақдалар. Пахтага бошқа кўпчи-на қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан кўра кўпроқ ҳақ тўла-нади. Қолхозлар томонидан давлатга сотиладиган пахтанинг харид нархлари совхозлар топширадиган пахта нар

Уртоқ Ш. Р. РАШИДОВ докладынинг давоми

(БОШИ БЕШИНЧИ БЕТДА)

Уй-жой бинолари чала битказилиб, кўпгина камчиликлари билан фойдаланишга топширилаётганлиги сингари ҳоллар кам эмас. Бу факт ҳам бизни ташвишга солади. Базин бинокорлар бу иморатларни ҳалқ учун, ўзлари учун қураётганликлари унутиб қўймоқдалар. Канализация, водопровод қилинмаган ва ҳатто электр ўтказилмаган уйлари фойдаланиш учун топшириш фактлари ҳам аз эмас. Партия ва совет органлари уй-жой қурилишининг, сифатини ошириш учун қатъий чоралар кўришлари, кенг жамоатчилигини бу иш устидан контроллик қилишга торттишлари лозим.

Базин корхона раҳбарларининг ишчиларга зарур маданий-маиший шароит яратиш тўғрисида етарлича ғамхўрлик қилмаётганликлари индамай қараб туриб бўлмайди. Бир қанча жойларда ошоналар ёмон ишлаётганлиги, савдо тоҷалари йўқлиги, тунги сменалардаги ишчиларга яхши хизмат кўрсатиш ташкил этилмаганлиги индамай қараб туриб бўлмайди.

Савдо ходимларининг кўпчилиги ҳалол ишламоқда. Лекин савдо қилишни билмайдиган ходимлар ҳам бор. Базин бундай савдо ходимлари харидорларнинг талабларига эътибор бермай, қўлқоқ солимай, уларни қўриқиб юбарадилар. Базин савдо ташкилотларнинг айби билан узоқ шаҳарлар ва илчи посёлкаларини энг керакли моллар билан, айниқса сабзавот, картошка ва мевалар билан таъминлашда узилмиш бўлиб бормоқда. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш, қайта ишлаш ва асраш яхши ташкил қилинганда бу маҳсулотлар билан аҳолини таъминлашни анча яхшилаш мумкин бўлар эди. Савдо корхоналари ҳолодильниклар билан тузук таъминланмаган. Колхоз бозорларига моллар ва озиқ-овқатларни ўз вақтида етказиб туриш ёмон ташкил этилган. Бундан эса, ҳар хил олибсатарлар ва спекулянтлар фойдаланадилар.

Республикада парник хўжалиги яхши ривожлантирилмаётган. Бунинг натижасида янги помидорлар, бодринглар ва бошқа кўкатлар билан йил бўйи савдо қилиш таъминланмаган. Бизда умумий овқатланиш етарли ташкил этилмаган. Масалан Тошкент Чилонзорда ва бошқа шу каби районларда на бир ошхона, на бир кафе, на бир закусхона бор. Ҳолбуки Тошкент шаҳрининг раҳбарларига шундай жойларда ошхоналар, кафе-лар ва закусхоналар очтиш кераклиги неча мартабалай айтишган эди.

Умумий овқатланиш корхоналарида кўп меҳнат табаб қилмайдиган ишлар тузуқ механизациялаштирилмаган. Овқатларни хилма-хил ва лаззатли қилиб тайёрлаш тўғрисида унчалик ғамхўрлик қилинмаётган.

Кейинги йилларда колхоз қишлоғининг иқтисодий ва маданий ҳаётида рўй берган ўзгаришлар қишлоқда савдо-сотиқни ва умумий овқатланиш аниқ яхшилашни талаб қилади. Фақат ўзбекистондагина эмас, бутун мамлакатда ҳам доғ чикарган Заркент селёсининг тажрибаси жуда яратилди. Бу тажриба қишлоқ матбуот жамиятларига ташаббускор ишчилар бошчилиги қилганида, улар аҳолининг талабларига, эҳтиёжларига кўпроқ эътибор беришни ўзларига асосий вазифа қилиб олганларида, бундай матбуот жамиятлари нақадар катта ишлар қилишга қодирлигини кўрсатиб турибди. Афсуски, бундай савдо корхоналари бизда ҳали ҳам кам. Заркентликларнинг ажойиб тажрибасини кенг ёйиш керак.

Бошқа ҳар қандай ишда бўлгани каби, савдо ва умумий

Маданий қурилиш ҳозирги замон талаблари даражасига кўтарилсин

Ўртоқлар! Коммунистик партия ва Совет ҳукумати ёш авлоднинг ўқитиш ва тарбиялашда ҳамма алоҳида ғамхўрлик қилиб, доимий эътибор бериб келди ва ҳозир ҳам шундай қилмоқда. «СССРда мактабнинг турмуш билан боғланишини мустахкамлаш ва ҳалқ маорифи системасини янада ривожлантириш тўғрисида»ги қонунга мувофиқ, ўқитишни ижтимоий-унумли меҳнат билан қўшиб олиб бориш асосида умумий таълим мактаблари, олий ва ўрта махсус ўқув юртиларининг ишчи ҳозирги вақтда қайта қурилаётганлиги мамлакатнинг маданий ҳаётида жуда катта аҳамиятга эгадир.

Республикада 6311 мактаб бор. Бу мактабларда 76 мингдан кўпроқ ўқитувчи 1 миллион 350 мингдан кўпроқ болани ўқитмоқда. Ҳисобот даврида мактабларнинг моддий базаси анча мустахкамланди ва таълим-тарбия ишлари яхшиланди. Кейинги йилларда 43 та интернат-мактаб очилди, бу интернат-мактабларда 10 мингдан кўпроқ бола тарбияланоқда.

Мактабларнинг I—V синфларида машғулотлар янги программа асосида олиб боришмоқда. 1962—63 ўқув йилида саккиз йиллик таълимга ўтиш батамом тугалланди.

Мактабнинг ишлаб чиқариш билан боғланишини мустахкамлаш, ўқувчиларни ўқитиш билан бирга уларнинг ишлаб чиқариш малакалари олишларини таъминлаш йўлида биринчи жиддий қадамлар қўйилди. Мактабларда 4,5 минг ўқув кабинетлари ва 3 мингта янги мактаб устоналари ташкил этилди. 3300 мактабнинг таълим-тарбия устакчалари бор. Кўпгина қишлоқ мактабларида ўқувчилардан колхозларда ва совхозларда қишлоқ хўжалик экинлари, айниқса пахта ўстириш билан шугулланидиган ишлаб чиқариш бригадалари тугалди.

Ишчи ёшлар мактабларининг тарқоқлиги кенгаймоқда. Ҳозирги вақтда республикада 200 та яқин шундай мактаб бор. Бу мактабларда 30 мингдан кўпроқ киши ишлаб чиқаришдан ажралмай ўқимоқда.

Мактабларни оғатлаш олган колхозлар, совхозлар, саноат корхоналари мактаблар ишини қайта қўришда катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Колхозлар 1956 йилдан 1959 йилга қадар 515 та мактаб биноси қўриб бердилар. Колхозлар ўзлари учун интернат-мактаблар қўришга қиришганиларни қўновчили бир ҳолдир. Бу ишда Охунбобоев районидagi Сталин номи колхоз, Оржоникидзе районидagi «Қизил Ўзбекистон» колхоз, Қўйи Чирчиқ районидagi Димитров номи, Избоскан районидagi Сталин номи колхозлар қимматли ташаббус кўрсатди.

Ҳамма мактабларни бир сменали машғулотга ўтказиш учун бошланган ҳаракат ҳалқ маорифи тўғрисида жамоатчилик қилаётган ғамхўрлигининг янги ифодасидир. Колхозлар, совхозлар, саноат корхоналари ва муассасалар 1959 йилининг ўзидагина 1000 тадан кўпроқ маъмурий биноларни ва бошқа биноларни мактабларга топширдилар. Бу биноларда 100 минг болани ўқитиш мумкин. Натижада ҳозирги вақтда 3000 дан кўпроқ мактаб бир сменали машғулотга ўтди. Ваҳоланки, 1956—57 ўқув йилида бундай мактаблар 1058 та эди, ҳолос. Бу соҳада Бухоро области жамоатчилиги катта иш қилганлигини алоҳида қайд қилиб ўтиш керак. Бу обастада бу йилги ўқув йилининг бошида қишлоқ мактабларининг ҳаммаси бир сменали машғулотга ўтказилди.

Маълумки, биз КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида Ўзбекистондаги ҳамма мактабларни бир сменали машғулотга ўтказишни бу йилги ўқув йилидаёқ тугаллашга, деб республика партия ташкилоти номидан ваъда берган эдик. Бу муҳим давлат вазифасини ҳал қилишнинг мумкин ва зарур.

Бироқ, умуман республикада ҳалқ маорифининг аҳоли ўсиб бораётган вазифалардан жиддий равишда оғзада қолаётганлигини кўрмаслик мумкин эмас.

Республиканинг бир қатор районларида умумий таълим плани қондорасиз баъжаришмоқда, тўла маълумот олмай туриб ўқувчиларнинг кетиб қолиш ҳоллари аз бормоқда. Кўп мактабларда, айниқса қишлоқ мактабларида ўқитув-тарбия ишлари бўлиб, ўқувчиларнинг ўзлаштириш паст. Биз бундай аҳолига ортиқ тоғат қилолмаймиз. Ўзбекистон ССР Маорифи министрилиги ва унинг жойлардаги органлари, партия ва совет ташкилотлари умумий мажбурий таълим тўғрисидаги қонунни ҳеч сўзсиз бажаришни таъминлаш, мактабни қайта қўриш, бутун таълим-тарбия ишларининг даражасини ошириш соҳасида кескин чоралар кўришлари лозим. Шунга эришмоқ керакки, иккинчи босқичга ўтган ўқувчилар ўзлари

овқатланишни яхшилашда ҳам кадрлар ва уларни тўғри тарбиялаш жуда катта роль ўйнайди. Партия ташкилотлари савдо ва умумий овқатланиш ташкилотлари ва корхоналарининг кадрлари билан ишлашга жуда жиддий эътибор беришлари керак. Магазин ва ошоналарнинг ишчи устидан ҳамма жойда кенг жамоатчилик контролини ўрнатиш лозим.

Одамларнинг соғлигини сақлашни янада яхшилаш соҳасида ҳам бизнинг олдимизда катта вазифалар турибди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг ақинда қабул қилган қарориди белгиланган бир қатор тадбирлар республикада соғлиқни сақлаш ишлари янада юқори кўтаришга ёрдам беради.

Врачлар, фельдшерлар, медицина ҳамшираларининг катта гуруҳлари республиканинг узоқ районларида доимий ишлаш учун жўнаб кетиб, ватанпарварлик ташаббусини кўрсатиш. Шунингдек, медицина олимларининг бир қанчаси ростовликлардан ўрнак олиб, бўш вақтлари бўлганда беморларга текис консултация беришни, медицина муассасаларига даволаш-профилактика иши сифатини оширишга ёрдамлаштириш истаганлигини билдирди. Бу ватанпарварлик ташаббусини қизгин табриқлаш керак.

Шаҳар ва қишлоқларнинг санитария ҳолатини яхшилаш биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган иш бўлиб қолмоқда. Водопроводлар ва канализация шохобчалари қуришни кенгайтирмоқ учун ҳамма чораларни кўриш зарур. Шундай қилиш керакки, шаҳар ва қишлоқларнинг санитария ҳолатини яхшилаш учун бошланган ҳаракат ҳақиқатан ҳам умумхалқ ҳаракати бўлиб қолсин, бу ҳаракатта партия ва совет ташкилотлари бошчилиги қилсин.

Колхозларнинг маблаглари ҳисобига колхоз касалхоналари ва шифоналари ҳамда колхозлар касалхоналар ва шифоналар қуриш сингари ажойиб ташаббусини кенг қўллаб-қувватлаш зарур. Шаҳарларда ҳам, қишлоқларда ҳам болалар муассасалари сонини кўпайтириш гоат катта аҳамиятга эга. Қишлоқларда водопроводлар қуришга колхоз маблагларидан сарфлаш, бу мақсад учун зарур материаллар ва ускуналар ажратиш керак.

Республика соғлиқни сақлаш системасида қайтарилган сонини кўпайтириш бўйича етти йиллик топширигини шу йилининг ўзидаёқ бажариш учун ҳамма чораларни кўриш керак. Биз КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида шундай мажбурият олганми. Бу бемалол бажариш мумкин бўлган мажбуриятдир. Бу мажбуриятни бажариш республика партия ташкилотининг шарафини ишдир.

Одамларнинг сиҳат-саломатлигини мустахкамлашда муҳим фактор бўлган физкультура ва спортни ривожлантириш масалаларига жиддий эътибор бериш керак. Физкультура кадрларини тайёрлаш ишлари бирмунча яхшиланганлигига, раъядли спортчилар сони кўпайганлигига қарамай, бизда физкультура иши ҳали ҳам лозим бўлган даражада эмас. Республикада физкультура ҳаракатини янада ривожлантиришни таъминлаш, физкультура чинакам оммавий қилиш керак.

Шўба йўқки, аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг, савдо, умумий овқатланиш корхоналарининг ходимлари, соғлиқни сақлаш соҳасида ишлаётган ходимлар шаҳар ва қишлоқ меҳнатқашларининг ўсиб бораётган маданий-маиший талабларини тўла қондириш учун ҳамма чораларни кўридилар. (Қарсанлар).

танланган ихтисосни оладиган бўлинлар. Катта келажакка эга бўлган интернат-мактабларга кўпроқ эътибор бериш керак.

Маълумки, болаларни ўқитиш ва тарбиялашда ўқитувчи ҳал қилувчи роль ўйнайди. Бироқ, ҳалқ маорифи органлари, кўпгина район ва шаҳар партия комитетлари ўқитувчи кадрларни тўғри танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш тўғрисида етарли ғамхўрлик қилмаётдилар, улар билан яхши иш олиб бормайдилар. Ўқитувчилардан бир қисми тегишли махсус таълим олган эмас.

Ўқитувчи кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, уларни гоаявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш, педагогик маҳоратини тақомиллаштиришда уларга ҳар тарафлама ёрдам кўрсатиш партия ташкилотларининг ҳамма диққат марказида туриши лозим. Биз яқин икки-уч йил ичида ҳамма мактабларни тегишли махсус маълумотга эга бўлган ўқитувчилар билан таъминлашимиз керак.

Ўртоқлар! Республикада олий ва ўрта махсус таълимни яхшилаш соҳасида муайян муваффақиятлар кўпга киритилди. Олий ўқув юртиларидаги студентлар сони 1956 йилдагига нисбатан 21 минг кишига кўпайди. Ҳозирги вақтда 31 та олий ўқув юртида 90 мингдан кўпроқ студент ва ўрта махсус ўқув юртида 52 мингдан зиёд ўқувчи ўқимоқда. Бундан ташқари, Ўзбекистонда 600 студент мамлакатнинг марказий шаҳарларидаги олий ўқув юртиларида таълим олмақда. Сиртқи ва кечки таълим системаси кенгайтирилмоқда. Ҳозир 34 мингдан кўпроқ киши сиртқи ва кечки таълим системасида ўқимоқда.

Ҳисобот даврида республика олий ўқув юртилари 115 ихтисос бўйича 44,5 мингдан ошмиқ мутахассис тайёрлаб чиқарди. 1959 йилининг ўзидагина олий ўқув юртиларини тамомлаб чиққан 9,5 мингта яқин мутахассис республика халқ хўжалигига ишга юборилди.

Олий ўқув юртиларини қайта қуриш соҳасида катта иш қилинмоқда. Техника ва иқтисодий олий ўқув юртиларининг 1185 студенти ўқиб билан бирга Тошкент, Чирчиқ ва Олмалиқ корхоналарида умумий меҳнат билан шугулланоқда. Тошкент ва Самарқанд областларида 3 совхоз қишлоқ хўжалик олий ўқув юртиларига бириктириб қўйилди.

Кўпчилик олий ўқув юртилари ва корхоналарнинг раҳбарлари бу муҳим давлат вазифасини бажаришга жиддий эътибор бердилар. Бироқ, корхоналар ва қурилишларнинг раҳбарлари студентларга қўмакчи ишчи кучи деб қараб, улардан фақат юк ортиш-бўшатиш ишларидagina фойдаланаётганликлари кўпсатувчи фактлар содир бўлмоқда.

Бундай ҳолларга йўл қўйиш ярамайди. Шунинг назарда тутиш керакки, студентларни ишлаб чиқаришга тортиндек ажойиб идея уларни нима иш бўлса ҳам ишласа бўлди, деб қараб туришдан иборат эмас. Студентларга олаётган ихтисослар билан боғлиқ бўлган, уларнинг келгусида инженер бўлиб етишишлари ва бошқа шу каби фаолиятларида зарур бўлган меҳнат операцияларини топшириш керак.

Сиртқи ва кечки таълим системаси орқали мутахассислар тайёрлаш ташкил этишга кўпроқ эътибор бериш зарур. Чирчиқ, Олмалиқ шаҳар партия комитетлари, Бухоро ва Фарғона области партия комитетлари политехника институтининг кечки бўлимларини ва консултация пунктларини ташкил қилдилар. Уларнинг бу ташаббусини ҳар қанча маъзуласак арандид.

Республика олий ўқув юртиларида 5000 га яқин ўқитувчи студентларни ўқитиш ва тарбиялаш билан шугулланоқда. Буларнинг 132 таси фан доктори ва 1860 таси фан кандидатидир. Булар шонли интеллигентларининг илгор қисми бўлиб, уларнинг кўпчилиги ўз кучлари, билимлари ва тажрибаларини юқори малакали мутахассислар тайёрлашга сарфламоқда ҳамда республикада фан, техника ва маданият янада тараққий этириш ишига атириб ёрдамлашмоқда.

Бироқ, шунинг айтиб ўтиш керакки, айрим ўқитувчилар ҳозирги замон талабларидан кейинда қолмоқдалар, турмушдан ажралиб қолганлар, бу аса мутахассислар тайёрлашнинг сифати ёмон тасвир атьмоқда. В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё давлат университети ва Ўрта Осиё политехника институтини сингари йирик олий ўқув юртиларида ишлаётган ўқитувчиларнинг қариб 50 процентини илмий унвон ва даражага эга эмас. Ўрта Осиё политехника институтиди 50 та кафедра бор, шу кафедра-лардан фақат 10 тасида профессор ва фан доктори бошчилиги

қилмоқда. Айниқса педагогика институтларида илмий кадрлар масаласи кўнгилдагидек эмас.

Кўпгина олий ўқув юртилари илмий тадқиқот ишларида, жуда муҳим ҳалқ хўжалик проблемаларини ишлаб чиқишда ва техникани тараққий этириш вазифаларини ҳал қилишда тузуқ қатнашаётганлигининг сабаби ҳам шунда.

Биз мутахассислар тайёрлашнинг сифатига нисбатан талаб-чанлиқни оширишимиз керак. Илмий педагогика кадрлари ва студентлар орасида гоаявий-тарбиявий ишларни олиб бориш партия ташкилотларининг ҳамма диққат марказида туриши лозим.

Мутахассислар тайёрлашнинг планлаштиришда йўл қўйилган хатоларни ҳам тузатиш зарур. Хўжалик ва маданиятнинг ҳамма тоқмоқларини ривожлантириш истиқболларини ҳисобга олган ҳолда кадрлар тайёрлаш керак.

Шу билан бирга, партия ташкилотлари ёш мутахассисларни тўғри тақомиллашга, уларни ишда мустахкам ўрнашиб қолтишлари учун зарур шарт-шароит яратиб беришга эътибор беришлари керак. Олий ўқув юртиларини ва ўрта махсус ўқув юртиларини тамомлаб чиққан базин мутахассисларнинг тайинланган иш жойига бормай қолтишларини давлат иттизомига қўпоб равишда бузиш деб ҳисоблаб, бундай фактларга қатъиян хотима бериш лозим.

Ўртоқлар! Совет ҳокимияти йилларида рўй берган жуда чуқур сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар бошқа иттифоқчи республикаларнинг ҳаммасида бўлгани каби, Ўзбекистонда ҳам фанининг равақ топшиш учун кенг имкониятлар яратиб берди. Ҳозирги вақтда республикада билимининг турли соҳаларида ишлаётган 8000 га яқин илмий ходим бор.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясини мамлакатнинг йирик илмий марказларидан бири бўлиб қолди. Фақат кейинги уч йилнинг ўзидагина академия системасида 11 та янги илмий муассаса ташкил этилди. Булар орасида Ядро физикаси институтини ўзининг аҳамияти жиҳатдан алоҳида ўрин олиб турибди. Иккинчи шу институтнинг атом реактори ишга туширилди. Совет Шарқиди биринчи бўлган бу атом реактори ядро энергиясидан халқ хўжалигига фойдаланиш соҳасида катта истиқбол очиб берди.

1957 йилда ташкил этилган Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси қишлоқ хўжалик фани соҳасида катта иш олиб бормоқда.

Ўзбекистон олимлари ядро физикаси, космик нурлар, радиация таъсир ўтказиш физикаси, электроника, чала ўтказгичлар, пахтанинг физик хоссаларини ўрганиш ҳамда саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши учун асослар яратиб бериш соҳасидаги илмий тадқиқот ишларини қучайтирдилар. Математика, геофизика соҳаларида олиб бораётган тадқиқотлар кенгайтирилди. Олимлар кимё ва энергетика соҳасида, шунингдек ҳозирги замон геологиясининг назарий проблемаларини ишлаб чиқишда зўр муваффақиятларга эришдилар.

Геология, кимё, пахтачилик, техникани тараққий этириш, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш, шарқшунослик масалаларига ва бошқа проблемаларга бағишланиб республикада ўтказилган илмий сессиялар ва конференциялар Ўзбекистонда фани янада юксалтиришда катта роль ўйнади.

Бироқ, шунинг эътирофи қилиш керакки, ишлаб чиқиётган ва халқ хўжалигига жорий қилинаётган кўпгина илмий ишларнинг иккинчи ва характерли КПСС XXI съезди ва партиянинг кейинги қарорларида фан олдига қўйилган юксак талабларга ҳали ҳам жавоб берадиган даражада эмас.

Бизнинг олимларимиз республика экономикасини ривожлантиришининг, айниқса бой табиий ресурслардан фойдаланиш, иқтисодий районларнинг ишлаб чиқарувчи кучларини комплекс ривожлантириш ҳамда халқ хўжалигини техника билан қайта қурулантиришнинг энг муҳим проблемаларини ишлаб чиқишда етилган вазифаларини ҳали ҳам секинлик билан ҳал қилмоқдалар.

Геолог олимларимиз фойдаланиш қазилмаларининг янги конларини, айниқса текислик ва тўл районларда қидириб топиш ва ўрганиш ишларини кунт билан олиб боришлари керак.

Кимёгар олимлар кимё саноатида замонавий ишлаб чиқариш процессларини тақомиллаштиришга қаратилган тадқиқотларни кенг авж олдиришлари, полимерлар кимёси соҳасидаги тадқиқотлар даражасини ва амалий самарасини оширишлари лозим. Яхши натижа берадиган янги минерал ўқитлар ва экинларнинг ўсишини тартибга солиб турувчи моддаларни қидириб топиш ва ишлаб чиқиш соҳасида кимёгар олимлар олдида катта вазифалар турибди.

Энергетика соҳасида бизнинг олимларимиз ишлаб чиқариш ходимлари билан биргаликда энергетика қурилишига сарфлаган зарур капитал маблагларини камайтириш йўларини топиб беришлари, электрлаштириш, теплофикация ва газификацияни бир-бирига қўшиб фойдаланишнинг энг рационал ва тежамли қулай усулларини белгилаб беришлари лозим.

Селекция ва уруғчилик, пахтанинг машинада териш учун энг мосланган навларини яратиш соҳасида, ирригация ва сув ресурсларидан рационал фойдаланиш соҳасида қишлоқ хўжалик фани олдида катта вазифалар турибди. Ер ости сувариларини жуда катта запасларидан фойдаланиш республикадаги энг муҳим ҳалқ хўжалик проблемаларидан биридир. Бу проблемани ҳал қилишда сўздан ишга ўтиш пайти келиди. Тупроқ унумдорлигини, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ва чорвачилик маҳсулдорлигини ошириш билан боғлиқ бўлган масалаларни илмий жиҳатдан ишлаб чиқишга кўпроқ эътибор бериш керак. Бизнинг илмий муассасаларимиз энг муҳим, энг асосий комплекс илмий ва халқ хўжалик проблемаларини жуда аниқ қилиб белгилаб беришлари, бу проблемаларни ҳал қилмоқ учун барча илмий кучларни ва воситаларни бираштиришлари лозим. Экономист олимларимиз Ўзбекистон экономикаси ва маданиятининг перспектив ривожлантириш билан боғлиқ бўлган масалаларни ишлаб чиқишни қучайтиришлари, республикада ишлаб чиқариш воситалари ва истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни ри-

ривожлантиришнинг самарали йўларини илмий жиҳатдан асослаб беришлари, табиий ресурсларни бир-бири билан таққослаб, уларга техника-иқтисодий баҳо беришлари ҳамда бу ресурслардан энг самарали фойдаланиш йўларини қўрсатиб беришлари керак. Бу иқтисодий проблемаларни мамлакатимизнинг ягона иқтисодий географик районини ташкил этган барча Ўрта Осиё республикалари олимлари билан яқин алоқа боғлаб ва ҳамкорлик қилиб ҳал қилиш фойдали бўлади.

Экономистларимиз ишлаб чиқариш ва халқ хўжалик баланси, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини ва баҳосини камайтириш, капитал маблагларини ва янги техника-нинг иқтисодий самарасини ошириш, техникани тараққий этириш ва меҳнат ресурсларидан фойдаланиш, хўжаликни иқтисодий районлаштириш ва территориял бошқарув формаларини тақомиллаштириш ва бошқа шулар каби конкрет проблемаларни ишлаб чиқиш билан бундан бўён ҳам шугулланишлари зарур.

Ҳисобот даврида тарих ва шарқшунослик фанлари анча ривожланди. 1958 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фалсафа ва ҳуқуқ институтини ташкил этилди. Бу институт, шу соҳаларда ҳам илмий тадқиқот ишларини бирмунча қучайтиришга ёрдам берди. Ўзбекистондаги революцион ўзгаришларнинг ва социалистик қурилишнинг тажрибаларини умумлаштириш билан боғлиқ бўлган темалар олимларимиз олиб бораётган тадқиқот ишларида етакчи ўрин ағгалмоқда. Ўзбек тилида «Ўзбекистон ССР тарихи»нинг биринчи ва иккинчи томлари, диалектика ва тарихий материализмга доир дарслик ва бошқа бир қанча қимматли илмий асарлар нашр этилди.

Шу билан бирга, шунинг айтаб ўтиш керакки, тарихчиларимиз, шарқшуносларимиз, фалсафа ва ҳуқуқ соҳасида ишлаётган илмий ходимларимиз совет фани ва кенг жамоатчилик олдида ҳали ҳам катта қарздордирлар.

Тарихчиларимизнинг асарларида ҳали ҳам догматизм элементлари учраб турибди. Коммунистик қурилишнинг йўларини тўғрисидаги туб назарий масалалар тузуқ ишлаб чиқишмаётган. Ўзбекистон тарихига доир илмий тадқиқотларни бир-бирига боғлаб олиб бориш ҳали ҳам қониқарли ташкил этилмаган, бу ишда ҳамон параллелизмга ва бир теманинг бир неча киши томонидан бир неча жойда иланишлари йўл қўйилмоқда. «Ўзбекистон Компартияси тарихи очерклари»ни ёзиш жуда чўзилиб кетди. Бу Очеркларнинг фақат биринчи қисми чиқарилиб, ҳолос. Лекин шу биринчи қисмда бир қанча хатолар ва бузилишларга йўл қўйилган.

Ўзбекистон Компартияси тарихи институтини Очерклар яратиш устида олиб бораётган ишчи яқин фурсатда тугаллаши, Ўзбекистон Компартияси тарихига доир яхши илмий асар яратиб бериши лозим.

Тарихчилар ва археологлар илгари қолоқ бўлиб келган мамлакатларнинг капиталистик ривожланиш йўлини четлаб социализмга ўттишининг қонунлари тўғрисида Ўзбекистон мисолида йирик монография асарлар, шунингдек Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ленинча миллий сиёсати тўғрисида катта монографиялар яратилари лозим.

Файласуфлар Ўзбекистонда марксизм-ленинизм идеяларининг ва марксизм фалсафасининг тарқалиш тарихига доир илмий асарлар яратилари, ижтимоий-фалсафий фикр тарихига доир очерклар яратилари, коммунистик тарбияга, марксизм-ленинизм этикаси ва эстетикаси, табиий фанининг фалсафий проблемаларига ва бошқа жуда муҳим масалаларга доир қисқа ва оммабоп дарсликлар, брошюралар ёзишлари, шунингдек Ўзбекистон халқлари орасида атеистик ва табиий илмий фикрнинг ривожланиш тарихини ўргани